

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

КАРАР

11.07.2022

г. Заинск

№ 341

«2022-2025 елларга Татарстан Республикасы Зэй муниципаль районы белем бирү системасын үстерү» муниципаль программасын раслау турында»

«Россия Федерациясендә мәгариф турында» 2012 елның 29 декабрендәге 273-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә һәм Зэй муниципаль районында белем бирү системасы белән идарә итүнең нәтижелелеген арттыру максатларында, Зэй муниципаль районы Уставының 45 статьясына таянып, Татарстан Республикасы Зэй муниципаль районы Башкарма комитеты

каرار бирә:

1. «2022-2025 елларга Татарстан Республикасы Зэй муниципаль районы белем бирү системасын үстерү» муниципаль программасын кушымта нигезендә расларга (1 нче кушымта).

2. Зэй муниципаль районы Башкарма комитетының оештыру бүлегенә әлеге карарны массакуләм мәгълүмат чараларында бастырып чыгарырга, Татарстан Республикасының хокукый мәгълүмат рәсми порталында <http://pravo.tatarstan.ru> веб-адресы буенча һәм Зэй муниципаль районының рәсми сайтында урнаштырырга.

3. Әлеге карарның үтәлешен контрольдә тотуны Башкарма комитет житәкчесенең социаль мәсьәләләр буенча урынбасары Р. Н.Камаловага йөкләргә.

Башкарма комитет
житәкчесе

Э.Э. Галеев

Татарстан Республикасы
Зэй муниципаль районы
Башкарма комитетының
«11» 07 2022 ел
341 номерлы карарына
1 нче кушымта

**«2022-2025 ЕЛЛАРГА
ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ЗЭЙ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
МӘГАРИФ СИСТЕМАСЫН ҮСТЕРҮ»
ПРОГРАММАСЫ**

Зэй муниципаль районы
2022 ел

ЭЧТӘЛЕК

№	БҮЛЕК	БИТ
1.	Программаның паспорты	2
2.	Аңлатма язуы	5
3.	Зәй муниципаль районы мәгариф системасының үсеш динамикасы	6
4.	Проблеманың эчтәлеге һәм аны программа ысулы белән хәл итү кирәклеген нигезләү	6
5.	«Мәктәпкәчә белем бирүне үстерү, шул исәптән инклюзив белем бирүне дә кертеп һәм әлеге өлкә хезмәткәрләренең квалификациясен күтәрү» ярдәмче программасы	9
6.	«Гомуми белем бирүне үстерү, шул исәптән инклюзив белем бирүне дә кертеп һәм әлеге өлкә хезмәткәрләренең квалификациясен күтәрү» ярдәмче программасы	17
7.	«Милли мәгарифне үстерү» ярдәмче программасы	35
8.	«Тәрбия һәм өстәмә белем бирүне үстерү, шул исәптән инвалид балаларны укытуны да кертеп һәм әлеге өлкә хезмәткәрләренең квалификациясен күтәрү» ярдәмче программасы	44

ПРОГРАММАНЫҢ ПАСПОРТЫ

Программа ның исеме	«2022-2025 елларга Татарстан Республикасы Зэй муниципаль районының мәгариф системасын үстерү» программасы
Программаны эзерләү өчен нигез	<p>Федеральный закон «Об образовании в Российской Федерации» №273-ФЗ от 29.12.2012 "Россия Федерациясендә мәгариф турында" №273-ФЗ, 29.12.2012 ел «Мәгариф турында» 2013 елның 22 июлендәге 68-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы</p> <p>«Россия Федерациясе халыклары телләре турында» 1991 елның 25 октябрдәге 1807-1 номерлы Россия Федерациясе Законы</p> <p>«Татарстан Республикасы дәүләт телләре һәм Татарстан Республикасында башка телләр турында» 1992 елның 08 июлендәге 1560-ХII номерлы Татарстан Республикасы Законы</p> <p>2018-2025 елларга «Мәгарифне үстерү» Россия Федерациясе дәүләт программасы</p> <p>«2014-2025 елларга Татарстан Республикасы мәгарифен һәм фәнен үстерү» дәүләт программасы</p> <p>«2014-2022 елларга Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм Татарстан Республикасында башка телләргә саклау, өйрәнү һәм үстерү» программасы</p> <p>2025 елга кадәр чорга Россия Федерациясендә тәрбияне үстерү стратегиясе</p> <p>2015-2025 елларга Татарстан Республикасында укучыларны тәрбияләүне үстерү стратегиясе</p>
Программа ның максаты	<p>үзгәрәп торган халык ихтыяжлары һәм жәмгыять һәм икътисад үсешенә перспектив бурычлары нигезендә барлык дәрәжәләрдә белем бирүнең югары сыйфатын тәмин итү һәм Зэй муниципаль районы мәгариф системасын үстерү өчен уңай шартлар тудыру;</p> <p>Россия Федерациясе халыкларының рухи-әхлакый кыйммәтләре, тарихи һәм милли-мәдәни традицияләре нигезендә гармонияле үсеш алган һәм социаль яктан җаваплы шәхес тәрбияләү.</p>
Программа ның бурычлары	<p>1) мәктәпкәчә һәм төп гомуми белем бирү оешмаларындагы балаларның тулы физик һәм психологик үсеш өчен кирәкле шартларны тәмин итү;</p> <p>2) гомуми белем бирүнең гамәлдәге федераль дәүләт белем бирү стандартларын гамәлгә кертү һәм гамәлгә ашыру шартларында гомуми белем бирүнең заманча</p>

	<p>сыйфатына ирешүне тәэмин итү;</p> <p>3) Зэй муниципаль районында яшәүче халыкларның телләрен: татар, рус һәм башка телләренә саклау, өйрәнү һәм үстерү өчен кирәкле шартларны тәэмин итү;</p> <p>4) тәрбия һәм өстәмә белем бирү өлкәләренен потенциалын үстерә торган тәрбия эше системасын һәм бердәм тәрбия киңлеген үстерүнең кирәкле шартларын һәм инновацион механизмнарын тәэмин итү;</p>
Программа ның бүлекләре исемлеге	<ol style="list-style-type: none"> 1. Аңлатма язуы 2. Зэй муниципаль районы мәгариф системасының үсеш динамикасы 3. Проблеманың эчтәлеге һәм аны программа ысулы белән хәл итү кирәклеген нигезләү 4. «Мәктәпкәчә белем бирүне үстерү, шул исәптән инклюзив белем бирүне дә кертәп һәм әлеге өлкә хезмәткәрләренен квалификациясен күтәрү» ярдәмче программасы 5. «Гомуми белем бирүне үстерү, шул исәптән инклюзив белем бирүне дә кертәп һәм әлеге өлкә хезмәткәрләренен квалификациясен күтәрү» ярдәмче программасы 6. "Милли мәгарифне үстерү" ярдәмче программасы 7. "Тәрбия һәм өстәмә белем бирүне үстерү, шул исәптән инвалид балаларны укытуны да кертәп һәм әлеге өлкә хезмәткәрләренен квалификациясен күтәрү» ярдәмче программасы
Программа ның заказчысы	Татарстан Республикасы Зэй муниципаль районы башкарма комитеты
Программаны эшләүче	Татарстан Республикасы Зэй муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф идарәсе
Программаны үтәүчеләр	Татарстан Республикасы Зэй муниципаль районы башкарма комитеты, Татарстан Республикасы Зэй муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф идарәсе, Татарстан Республикасы Зэй муниципаль районының белем бирү учреждениеләре
Программа ның сроклары	2022-2025 еллар
Елларга бүлеп, программаны финанслау күләмнәре һәм чыганакалары	<p>Зэй муниципаль районы бюджетыннан бүлеп бирелә торган акчалар күләме фаразланган характерда һәм тиешле финансылына бюджет проектын формалаштырганда, Программа чаралары исемлеген, ирешелгән нәтижеләр нигезендә аларны гамәлгә ашыру срокларын һәм этапларын төгәлләштерүне исәпкә алып, билгеләнгән тәртиптә ел саен төзәтмәләр кертелергә тиеш.</p> <p style="text-align: center;">Елларга бүлеп, программаны финанслау:</p>

	Финанслау чыганакалары	2022 ел	2023 ел	2024 ел	2025 ел
	Федераль бюджет (мең сумн.)	50781,3	50781,3	5 781,3	50781,3
	Республика бюджеты (мең сумн.)	770676,7	770676,7	770676,7	770676,7
	Жирле бюджет (мең сумн.)	143858,5	143858,5	143858,5	143858,5
	Бюджеттан тыш чыганакалар (мең сумн.)	27041,8	27041,8	27041,8	27041,8
	Барысы (мең сумн.)	992358,3	992358,3	9 2358,3	992358,3
Программа үтәлешен контрольдә тотуны оештыру системасы	<p>Зэй муниципаль районы Башкарма комитеты программа үтәлешен гомуми контрольдә тоту, ул максатчан күрсәткечләрне һәм программа чараларына чыгымнарны, программаны тормышка ашыру механизмын һәм башкаручыларның составын тәгаенли, «Татарстан Республикасы Зэй муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф идарәсе» муниципаль казна учреждениесеннән программаны үтәү барышы һәм финанс чараларын куллануның нәтижәләгә турында мәгълүматларны сората.</p> <p>Программада үлчәнә торган максатлар һәм бурычлар билгеләнгән, мәгариф системасын үстерү нәтижәләрен бәяләү критерийлары формалаштырылган.</p>				
Максатларны һәм бурычларны гамәлгә ашырудан көтелә торган ахыргы нәтижәләр	<ul style="list-style-type: none"> - мәктәпкәчә һәм төп гомуми белем бирү оешмаларындагы балаларның тулы физик һәм психологик үсеше өчен кирәкле шартларны тәэмин итү; - гомуми белем бирүнең гамәлдәге федераль дәүләт белем бирү стандартларын гамәлгә кертү һәм гамәлгә ашыру шартларында, педагогларның һөнәри үсеше нигезендә, муниципаль белем бирү чөптәренәң ресурс базасын ныгыту, инновацион педагогик технологияләрне куллану, мәгариф системасының икътисадый нәтижәләгәң арттыру шартларында гомуми белем бирүнең заманча сыйфатына ирешү; - Зэй муниципаль районында яшәүче халыкларның телләрен: татар, рус һәм башка телләренә саклау, өйрәнү һәм үстерү өчен кирәкле шартларны тәэмин итү; - Россия Федерациясә халыкларының рухи-әхлакый кыйммәтләре, тарихи һәм милли-мәдәни традицияләр нигезендә гармониялә үсеш алган һәм социаль җаваплы шәхес тәрбияләү; 				

	<p>- тәрбия һәм өстәмә белем бирү өлкәләренең потенциалын үстерә торган тәрбия эше системасын һәм бердәм тәрбия киңлеген үстерүнең кирәкле шартларын һәм инновацион механизмнарын тәмин итү;</p> <p>- кулланучыларның белем бирү сыйфаты белән канәгатьләнүе үсү.</p>
--	---

1. Аңлатма язуы

Зэй муниципаль районында 46 мәгариф учреждениесе исәпләнә. 21 мәктәпкәчә белем бирү учреждениесенең 18е - шәһәрдә, 3 авыл балалар бакчасы бар һәм 11 мәктәпкәчә төркем гомумбелем бирү учреждениеләрендә эшли. Аларда тәрбияләнүчеләр саны – 2172. 22 гомумбелем бирү оешмасының 8 е - шәһәр мәктәбе (7 урта белем бирү, 1 төп гомуми белем бирү) һәм 14е - авыл мәктәбе (4се урта белем бирү, 10сы төп төп гомуми белем бирү). Аларда 5217 укучы белем ала. Районда 3 өстәмә белем бирү учреждениесе эшли.

Зэй муниципаль районы мәгариф системасын үстерүнең өстенлекле юнәлешләре балаларга гомуми һәм өстәмә белем бирү торышының, кадрлар ресурсларының, белем бирү учреждениеләренең матди-техник базасы үсешенең уңай динамикасын билгеләде. «Мәгариф» илкүләм проектын гамәлгә ашыруда кысаларында 2019 елдан «Заманча мәктәп», «Киләчәк укытучысы», «Һәр баланың уңышы», «Цифрлы белем бирү мохите», «Яшь профессионаллар», «Социаль активлык» төбәк проектларында катнашу белем бирү ресурсларын, аның эчтәлеген һәм технологияләрен яңарту буенча эшне башлап жибәргә мөмкинлек бирде. Педагогик жәмәгәтчелекнең мәгарифне цифрлы трансформацияләү бурычларын хәл итүгә актив катнашуы белем бирү мөнәсәбәтләрендә катнашучыларның заманча компетенциясе дәрәжәсен сизелерлек күтәрде.

Белем бирү сыйфатын бәйсез бәяләү һәм балаларга белем һәм тәрбия бирүне тышкы бәяләү нәтижеләре буенча Зэй муниципаль районы төбәк һәм федераль белем бирү системасында алдынгы урыннарда тора.

2022-2025 елларга Зэй муниципаль районы мәгариф системасын үстерү программасы югары белем бирү сыйфатын тәэмин итүгә һәм халыкның үзгәрәп торган ихтыяжлары, жәмгыять һәм икътисад үсешенең перспектив бурычлары шартларында Зэй муниципаль районы белем бирү системасын үстерү өчен оптималь мөмкинлекләр тудыруга, Россия Федерациясе халыкларының рухи-әхлакый кыйммәтләре, тарихи һәм милли-мәдәни традицияләр нигезендә гармонияле үсешкә ия һәм социаль җаваплы шәхес тәрбияләүгә; фән һәм техника, мәдәният һәм сәнгать, социаль ижат, эшмәкәрлек, физик культура һәм спорт өлкәсендә укучыларны үстерүгә юнәлдерелгән.

Яңа программа чаралары системасы гражданның һәркем өчен мөмкин булган һәм сыйфатлы белем алуга гарантияләрен, укучыларда үзлегеннән үсү, белем алу, камилләшү кебек кыйммәтләрнең барлык төрләрен формалаштыруны, балаларның аерым белемгә ихтыяжларын исәпкә алуны тәэмин итә.

Программа куйган нәтижеләргә ирешү өчен барлык катнашучыларны - укучыларны, педагогларны, ата-аналарны (законлы вәкилләрне), эш бирүчеләрне, ижтимагый берләшмә вәкилләрен белем бирү шартларын, уку-укуту процессын һәм балаларны укуту һәм тәрбияләү нәтижеләрен мониторинглау нигезендә муниципаль белем бирү системасын үстерүгә жәлеп итү мөһим шарт булып тора.

2. ЗЭЙ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ МЭГАРИФ СИСТЕМАСЫНЫН ҮСЕШ ДИНАМИКАСЫ

№	Белем бирү учреждениеләре, тәрбияләнүчеләр һәм укучылар саны	2021/2022 уку елы	2022/2023 уку елы	2023/2024 уку елы	2024/2025 уку елы
1	Мәктәпкәчә белем бирү учреждениеләре	21	21	21	21
2	Авыл гомуми белем бирү учреждениеләрендәге мәктәпкәчә төркемнәр	11	11	11	11
	- тәрбияләнүчеләр саны	2172	2033	2000	2000
3	Гомуми белем бирү учреждениеләре	22	22	22	22
	- укучылар саны	5218	5220	5210	5200
4	Мөмкинлекләре чикләнгән (ОВЗ) балалар өчен гомуми белем бирү учреждениесе	1	1	1	1
	- укучылар саны	167	170	170	170
9	Урта һөнәри белем бирү учреждениеләре	1	1	1	1
	- студентлар саны	530	535	540	545
10	Балаларга өстәмә белем бирү учреждениеләре	3	3	3	3
	- балалар саны	2951	2951	2951	2951
11	Психологик-педагогик хезмәт	1	1	1	1

3. ПРОБЛЕМАНЫН ЭЧТӘЛЕГЕ ҺӘМ АНЫ ПРОГРАММА БИСУЛЫ БЕЛӘН ХӘЛ ИТҮ КИРӘКЛЕГЕН НИГЕЗЛӘУ

Зэй районы мэгариф системасын үстерү төп стратегик максат - барлык дәрәжәдә сыйфатлы белем бирүне тәэмин итү һәм Зэй муниципаль районы мэгариф системасын үстерү өчен оптималь шартлар тудыру, белем бирү оешмаларында укучылар һәм тәрбияләнүчеләр өчен куркынычсыз мохит булдыру нигезендә гамәлгә ашырыла.

«Мэгариф» өстенлекле илкүләм проектын модернизацияләү һәм хәл итү барышында түбәндәге нәтижеләргә ирешелде:

1) белем бирү курсларының темаларын һәм исемлеген киңәйтү, белем бирүнең эчтәлеген интеграцияләү чарасы буларак, социаль интеграцияләнгән модульләренә кергү, тикшеренү һәм проект эшчәнлеген киң кулланы ярдәмендә белем бирүнең эчтәлеген яңарту процессы тизләтелде;

2) балаларны үз мотивациясе һәм җаваплылыгы нигезендә укытуны тәэмин итә торган белем бирү процессын оештыруның яңа формаларын һәм технологияләрен кергү, мультимедиа курслары, мульти- һәм видеотека,

электрон ресурслар һәм мәгариф порталлары рәвешендә мәгълүмат һәм компьютер технологияләрен куллану активлашты.

3) белем бирүне укуытуның актив формалары – конференцияләр, слетлар, уку уеннары, проектлар, фәнни жәмгыятьләрнең фестивальләре белән баету бара;

4) белем бирү сыйфаты белән идарә итү өчен мониторинг системасын эшләү алып барыла;

5) кулланучыларның ихтыяжларын һәм көтелгәннәрне максималь канәгатьләндерү максатларында муниципаль ата-аналар комитеты, яшь белгечләр советы формалаштырылды һәм эшли;

б) авылларда, төп гомуми белем бирү оешмаларына кушу юлы белән, мәктәпкәчә белем бирү оешмаларын реорганизацияләү үткәрелде.

Районның белем бирү оешмаларын мәгълүматлаштыруның яңа сыйфатына ирешелде: барлык белем бирү оешмалары федераль бюджет хисабына югары тизлекле интернет челтәренә тоташтырылды.

Районда педагогик хезмәтнең абруен күтәрү буенча системалы эш алып барыла: һөнәри осталык конкурслары, мастер-класслар, форумнар үткәрелә.

Укучылар һәм балалар бакчаларында тәрбияләнүчеләрнең комплекслы иминлеге өчен шартлар тудыру максатыннан, барлык учреждениеләр дә видеокүзәтү белән тәмин ителгән. Барлык белем бирү оешмалары автоматлаштырылган янгын сигнализациясе системасы белән жиһазландырылган.

Шул ук вакытта түбәндәге юнәлешләр буенча кайбер проблемаларны хәл итәргә кирәк:

1) белем бирүнең эчтәлеген федераль дәүләт белем бирү стандарты (алга таба - федераль дәүләт белем бирү стандарты (ФГОС)) белән килештерү;

2) белем бирү оешмаларында компетентлылык, системалы-эшчәнлек алымнарына туры китереп, яңа белем бирү мохите булдыру;

3) укучыларның яңа белем бирү нәтижеләрен - төп компетентлылык һәм социальләштерү системасын формалаштыру өчен шартлар тудыру максатында тәрбия, өстәмә белем бирү системасын камилләштерү;

4) педагогик кадрларны эзерләү һәм яңадан эзерләү системасын үзгәртеп кору;

5) яңартылган ФГОС кертү нигезендә белем бирүнең сыйфатын бәяләүнең муниципаль системасын үстерү;

б) мәгарифне үстерү программасын гамәлгә ашыру шартларында район мәгариф системасын фәнни, фәнни-методик, психологик, мәгълүмати тәмин итү һәм аны тагын да үстерә бару.

Программаны эшләү сәбәпләрен анализлау.

Россия мэгарифен модернизациялэу концепциясе идеялэрен гамэлгэ ашыру кысаларында түбэндэгелэрне тормышка ашыру өчен мэгариф системасын үстерү программасын эшлэу зарурлыгы туды:

- 1) белем бирүнең сыйфатын күтэрү;
- 2) профиль алды һәм профильле белем бирүне гамэлгэ ашыру;
- 3) сэләтле балалар белән эшне оештыру;
- 4) яңартылган ФГОС, сәламәтлек буенча мөмкинлекләре чиклэнгән балалар өчен ФГОС керту;
- 5) инклюзив белем бирүне гамэлгэ ашыру өчен шартлар тудыру;
- 6) югары квалификацияле педагогик кадрлар әзерлэу.

Мэгарифне үстерү программасы Зэй муниципаль районы мэгариф системасы белән идарә итүдә программ-максатчан алымны тормышка ашыру, яңача белем бирүнең сыйфатына ирешү перспективаларын билгелэу, аның динамикасын, көндәшлеккә сәләтлелеген тәэмин итү мөмкинлегенә бирәчәк.

4. ИНКЛЮЗИВ БЕЛЕМ БИРҮНЕ ДӘ КЕРТЕП, МӘКТӘПКӘЧӘ БЕЛЕМ БИРҮНЕ ҮСТЕРҮ ҺӘМ ӘЛЕГЕ ӨЛКӘ ХЕЗМӘТКӘРЛӘРЕНЕҢ КВАЛИФИКАЦИЯСЕН КҮТӘРҮ» ЯРДӘМЧЕ ПРОГРАММАСЫ

Ярдәмче программаның максаты	Мәктәптә уңышлы белем алуның нигезе буларак, балаларның физик һәм психологик үсеше өчен мәктәпкәчә белем бирүнең тиешле шартларын тәмин итү.
Ярдәмче программаның бурычлары	<ol style="list-style-type: none"> 1. Һәркем өчен мөмкин булган сыйфатлы белем һәм тәрбия алу өчен шартлар тудыру, шул исәптән туган телдә 2. Мәктәпкәчә яшътәге балалар өчен инклюзив белем алу һәм аларны махсус педагогик алымнар нигезендә социаль адаптацияләү өчен шартлар тудыру 3. Мәктәпкәчә белем бирү системасы педагогик хезмәткәрләренең һөнәри осталыгын арттыру 4. Мәктәпкәчә белем бирү педагогик хезмәткәрләренә аларның ижади һәм үз мөмкинлекләрен тормышка ашыруда фәнни-методик, мәгълүмати ярдәм күрсәтү 5. Балаларның төрле яклап үсешен тәмин итә торган сыйфатлы белем алуда халыкның ихтыяжын тулысынча канәгатьләндерү, уку-укыту эшчәнлегенең алшартларын формалаштыру.
Ярдәмче программа бүлекләренең исемлеге	<ol style="list-style-type: none"> 1. Мәктәпкәчә белем бирү системасының агымдагы торышын бәяләү; 2. Педагогик һәм житәкче хезмәткәрләренең квалификациясен күтәрү курслары һәм һөнәри яктан яңадан әзерләүне оештыру; 3. «Мәктәпкәчә белем бирүне үстерү, шул исәптән инклюзив белем бирүне дә кертеп һәм әлеге өлкә хезмәткәрләренең квалификациясен күтәрү» ярдәмче программасын гамәлгә ашыруны бәяләү индикаторлары.
Ярдәмче программа максатларын һәм бурычларын тормышка ашыруның көтелгән соңгы нәтижәләре (нәтижәләрне бәяләү индикаторлары)	<p>Ярдәмче программа чараларын 2025 елга гамәлгә ашыру түбәндәгеләргә ирешергә мөмкинлек бирәчәк:</p> <ul style="list-style-type: none"> - «Электрон балалар бакчасы» АИС аша 1,5-7 яшьлек балаларны мәктәпкәчә оешмаларда урыннар белән 100 % тәмин итәргә - Мәктәпкәчә яшътәге балаларны мәктәпкәчә белем бирү программалары белән тәмин итү өлешен 75 процентка кадәр арттырырга; - Балалар бакчасына йөрүче мәктәпкәчә яшътәге татар балаларының гомуми санында татар телендә тәрбияләнүче балаларның өлешен 40 %ка арттыру; - Инклюзив, интегратив һәм махсус белем бирүне үстерү юлы белән, мәктәпкәчә белем бирүнең яңа формаларын да кертеп, мөмкинлекләре чикләнгән мәктәпкәчә яшътәге балаларны колачлау өлешен 68 %ка арттыру;

	<ul style="list-style-type: none"> - Мәктәпкәчә белем бирү учреждениеләрендә тәрбияләнүчеләрнең елына авырып көннәр калдыруын 3,8 көнгә кадәр киметү; - Мәктәпкәчә белем бирүнең федераль дәүләт таләпләрен гамәлгә ашыру проблемалары буенча белем алган мәктәпкәчә мәгариф оешмаларының квалификация күтәрү һәм (яисә) һөнәри яктан яңадан эзерлек узган педагогик хезмәткәрләре санын мәктәпкәчә мәгариф оешмалары педагогик хезмәткәрләренең гомуми санында чагыштырма күләмен 100 процент дәрәжәсендә саклап калу; - Беренче һәм югары квалификация категориясе булган педагоглар өлешен укытучыларның гомуми санында 75 %ка кадәр житкерү; - Мәктәпкәчә белем бирү муниципаль мәгариф оешмалары педагогик хезмәткәрләренең уртача айлык хезмәт хакын Татарстан Республикасы гомуми белем бирү оешмаларының уртача айлык хезмәт хакына нисбәтендә 100 процент дәрәжәсендә саклау; - Һөнәри эшчәнлектә заманча белем бирү технологияләрен (шул исәптән цифрлы, мәгълүмати-коммуникация технологияләрен) нәтижәле кулланучы педагогларның өлешен мәктәпкәчә белем бирү кчреждениеләре педагогларының гомуми санында 100 %ка кадәр арту; - Мәктәпкәчә белем бирүнең сыйфатыннан канәгать булган халыкның өлешен сораштырылучылар саныннан 95 %ка кадәр арту
--	---

1. Мәктәпкәчә белем бирү системасының агымдагы торышын бәяләү

2013 елның 1 сентябрненнән үз көченә кертгән «Россия Федерациясе Мәгарифе турында» Федераль законда, Россия Федерациясе Конституциясенең 43 статьясында бушлай мәктәпкәчә белем алуга дәүләт гарантиясе игълан ителә, шуңа күрә мәктәпкәчә белем бирү өлкәсендә мәгариф белән идарә итү сәясәтенең өстенлекле юнәлеше булып белем алу мөмкинлеген һәм сыйфатын тәмин итү буенча комплекслы чараларны гамәлгә ашыру тора.

Бу бурычларны хәл итүгә 21 мәктәпкәчә белем бирү учреждениесен үз эченә алган зирәк, күп функцияле система ярдәм итә.

Шуларның:

- 3се - катнаш төрдәге
- 12се - гомуми үстерү төрендәге
- 1се компенсацияләү төрендәге
- 5се - гадәти балалар бакчасы.

Шулай ук гомуми белем бирү учреждениеләре составына кертгән 11 мәктәпкәчә төркем бар.

Зэй муниципаль районының мәктәпкәчә балалар учреждениеләрендә 2020 ел ахырына 3865 урын, 3737 бала, 2021 ел ахырына 2539 урын, 2172 бала исәпләнә.

0-7 яшьлек балаларның 67 проценты, 3-7 яшьлек балаларның 100 проценты мәктәпкәчә белем һәм тәрбия алу мөмкинлеге белән тәмин ителгән.

Төркемнәрне комплектлау «Балаларны балалар бакчаларына исәпкә кую һәм кабул итү» административ регламенты нигезендә «Электрон балалар бакчасы» АИСы республика программасы ярдәмендә башкарыла.

Уку елы дәвамында түбәндәге максатчан программаларны тормышка ашыру дәвам итте:

- Россия Федерациясенең «Мәгарифне үстерү» дәүләт программасы,
- «2014-2025 елларга Татарстан Республикасы мәгарифен һәм фәннән үстерү» дәүләт программасы,
- «2020-2023 елларга Татарстан Республикасында халыкның финанс грамоталылыгын арттыру һәм финанс белемен күтәрү» төбәк программасы,
- «Татарстан Республикасы халкының социаль регистры» дәүләт мәгълүмат системасы, «Татарстан Республикасында социаль куркыныч хәлдә булган гаиләләрне һәм балигъ булмаганның исәпкә алу һәм мониторинглау» ярдәмче системасы.

Соңгы елларда 120 урынга исәпләнгән «Шатлык» һәм 140 урынлык «Тылсымлы әкият» яңа балалар бакчалары төзү, авыл мәктәпләренең бер өлешен балалар бакчаларына үзгәртеп кору бәрабәренә балалар бакчаларында урыннар белән 100 процент тәмин итүгә ирешелде. Жирле бюджет хисабына 2019 елда «Энже» һәм «Күкчәчәк» балалар бакчаларында бассейннар ремонтланды. Президент программалары кысаларында республика һәм муниципаль бюджет акчалары хисабына соңгы 5 елда районда 7 балалар бакчасы төзекләндерелде.

Еллар	ДОУ	Республика бюджетыннан, мең сумнарда	Муниципаль бюджеттан, мең сумнарда
2016	«Уймак кыз» МБДОУ	7 535,0	9909,31
2017	«Салават күпере» МБДОУ	24 847,73	797,78
2017	«Күкчәчәк» МБДОУ	19 720,69	799,99
2018	«Алтынчәч» балалар бакчасы» МБДОУ	24302,13	1533,89
2019	«Каенкай» балалар бакчасы» МБДОУ	32 625,67	2 397,19
2020	«Теремкәй» балалар бакчасы» МБДОУ	28 829,01	7 086,5
2021	«Якты коңгыз» балалар бакчасы» МБДОУ	12 599,52	22 994,62

Мәктәпкәчә белем бирү учреждениеләренен уртача тулылыгы шәһәрдә - 17,6, авыл җирлегендә - 11,0 тәшкил итә. 1 яшьтән 7 яшькә кадәр мәктәпкәчә белем бирү белән тәмин ителеш – 67%, 3 яшьтән 7 яшькә кадәр - 100% .

Мәктәпкәчә белем бирүнең педагогик бергәлеге 306 педагогны берләштерә, шулардан:

Өлкән тәрбияче	Тәрбияче	Музыкаль житәкче	Укытучы-логопед	Татар телен (рус телен) укыту буенча тәрбиячеләр	Педагог-психолог	Физик культура буенча инструктор
18	221	15	16	12	6	18

Уку елында төп үсеш юнәлешләре буенча өстәмә белем бирү буенча 58% бала (2019-2020 еллардагыдан 9%ка артык) тәмин ителгән, шулардан 1361 бала 16 мәктәпкәчә белем бирү учреждениесенә түгәрәкләргә йөргән.

Еллык бурычларны хәл итү мәгариф идарәсенең һәм мәктәпкәчә учреждениеләреннән мәгълүмати-методик бүлеге оештырган барлык чараларда чагылыш тапты. Зәй районының мәктәпкәчә белем бирү учреждениеләре төрле дәрәжәдәге конкурсларда актив катнаштылар, республика күләмендә төрле конкурсларда һәм грантларда түбәндәгеләр жиңүчеләр булдылар:

- «Күкчәчәк» балалар бакчасы, «Физик культура һәм спорт - начар гадәтләргә альтернатива» россиякүләм читтән торып үткәрелгән акциясенен республика этабында «Физкультура-сәламәтләндерү технологияләре» номинациясендә жиңүче;

- «Кояшкәй» балалар бакчасы, «Татарстан Республикасы өчен 50 инновацион идея» республика конкурсында «Мәгарифтә инновацияләр» номинациясендә 2 урын;

- «Урман әкиятә» балалар бакчасы, «Туган илгә хезмәт итү өчен кечкенәдән нык булырга кирәк» проекты өчен «Татнефть» компаниясе гранты иясе;

- «Күкчәчәк» балалар бакчасы, 2021 елда «Туган телләр һәм халык бердәмлеге елы кысаларында Татарстан Республикасы территориясендә яшәүче халыкларның телләрен, горейф-гадәтләрен, мәдәниятләрен саклауга һәм үстерүгә юнәлдерелгән проектларны гамәлгә ашыруда муниципаль мәктәпкәчә белем бирү оешмаларына һәм муниципаль гомуми белем бирү оешмаларына ярдәм» республика грантлар конкурсында жиңүче булды.

Мәктәпкәчә белем бирү системасында федераль дәүләт белем бирү стандартларын гамәлгә ашыру шартларында кадрларның һөнәри компетентлыгы дәрәжәсен күтәрү түбәндәге республика, төбәк һәм муниципаль семинарлар барышында гамәлгә ашырылды:

- "Балалар бакчасында техник конструкцияләү - инженерлык фикерләвен формалаштыруның нигезе" («Күкчәчәк» балалар бакчасы);

- «Башлангыч мәктәп белән мәктәпкәчә белем арасындагы дәвамлылык буенча заманча алымнарны һәм төп эш формаларын ФГОС таләпләренә туры китереп гамәлгә ашыру» («Каенкәй» балалар бакчасы);

- «Мәктәпкәчә яшьтәге балаларда танып белү кызыксынуын һәм танып белү-тикшеренү эшчәнлеген үстерү формасы буларак коллекцияләү» («Шатлык» балалар бакчасы);

- «Мәктәпкәчә яшьтәге балаларның интеллектуаль һәм тел сәләтләрен үстерү» («Салават күпере» балалар бакчасы);

- «ФГОС нигезендә мәктәпкәчә яшьтәге балаларның уен эшчәнлегендә этномәдәни компонентны гамәлгә ашыру» («Теремкәй балалар бакчасы»);

- "Без сәламәтлек белән дус, вируслар безгә куркыныч түгел!" (эзләү-тикшеренү эшчәнлегенә элементларын кулланып) («Урман әкият» балалар бакчасы);

- «Мәктәпкәчә яшьтәге балаларның мәдәни тәҗрибәләрен үзләштерү шарты буларак, белем бирү эшчәнлеген оештыруга заманча якын килү» («Уймак кыз» балалар бакчасы);

-«Мәктәпкәчә белем бирү оешмалары педагогларының экологик компетенциясен арттыру» («Кызыл калфак» балалар бакчасы);

- "Мәктәпкәчә белем бирү учреждениеләрендә балаларга заманча белем бирү технологияләре" («Тылсымлы әкият» балалар бакчасы).

Педагогик осталык конкурсларында («Ел тәрбиячесе» республика конкурсы, «Россия тәрбиячеләре» бөтенроссия конкурсы, "Яшел ут» республика конкурсы кысаларында «Юл хәрәкәте кагыйдәләрен өйрәтү буенча иң яхшы тәрбияче» конкурсы) муниципаль этапта ел саен 40 ка якын педагог катнаша.

2020-2021 уку елында 80 % педагогны жәлеп иткән 28 ММО утырышы үткәрелде, аларның темалары федераль дәүләт белем бирү стандартларын тормышка ашыру шартларында мәгариф системасын үстерүгә, педагогларның һөнәри компетенциясен арттыруга юнәлдерелгән иде.

2020 елда Россия Федерациясенә белем бирү сыйфаты милли институты тарфыннан районның өч мәктәпкәчә белем бирү оешмасында ("Тату гаилә», «Уймак кыз», "Теремкәй") белем бирү мохитенә сыйфатына бәя бирелде. Мониторинг күрсәткәнчә, барлык өч балалар бакчасында да мәктәпкәчә белем бирүнең сыйфаты база дәрәжәсенә ия. 2021 елда мәктәпкәчә белем бирүнең сыйфаты мониторингында тагын ике балалар бакчасы катнашты: алар – «Миләшкәй» һәм Гулькинын «Родничок» балалар бакчалары.

Мәктәпкәчә белем бирү учреждениеләрендә төрле милләтләрнең телен һәм мәдәни традицияләрен үстерү өчен барлык шартлар да тудырылган. 10 милли мәктәпкәчә белем бирү учреждениесе уңышлы эшли, аларда тәрбия һәм укыту татар телендә алып барыла. 4 рус телле балалар бакчасында 6 татар төркеме эшли. Туган (татар) телдә тәрбия бирү һәм укыту белән колачлау 36,5% тәшкил итә.

Татарстан Республикасы дәүләт телләре буларак рус һәм татар телләренә паритет функцияләренә ярдәм итү максатларында шундый ук программалар Зәй муниципаль районының барлык белем бирү оешмаларында да кабул ителде һәм гамәлгә ашырыла. 2020-2021 уку елына милли мәгарифне үстерүнең «юл картасы»нда планлаштырылган барлык чаралар да үтәлдә.

Үзизоляция чорында мәктәпкәчә белем бирү педагоглары да читтә калмады. ZOOM, инстаграмм, ватцап, ВК платформалары ярдәмендә балалар

һәм ата-аналар өчен консультацияләр үткәреде, балалар бакчалары белән онлайн-конкурслар, акцияләр, тематик көннәр оештырылды.

Талантлы һәм сәләтле балаларга ярдәм итү өчен районның муниципаль мәктәпкәчә белем бирү учреждениеләрендә барлык кирәкле шартлар тудырыла.

Педагогларның эш тәҗрибәсе төрле басма һәм электрон чыганаclarда актив басылып чыга.

Әмма түбәндәге мәсьәләләр актуаль булып кала бирә:

- мәктәпкәчә белем бирү учреждениеләренә йөрми торган, шул исәптән 0 яшьтән алып 3 яшькәчә балалар өчен кадәрге балалар һәм ата-аналар өчен Зәй шәһәре балалар бакчалары базасында түләүсез консультатив пунктлар булдыру аша мәктәпкәчә белем бирүнең вариатив формаларын төзү;

- мәктәпкәчә белем бирү учреждениеләре базасында стажировка майданчыклары челтәрен кулланып, район педагогларының алдынгы педагогик тәҗрибәсен диссеминацияләүнең яңа формаларын куллану.

2. Педагогик һәм җитәкче хезмәткәрләрне һөнәргә яңадан укыту һәм квалификация күтәрү курслары оештыру

№	Чаралар	Гамәлгә ашыру сроклары	Башкару өчен җаваплы
1	Федераль дәүләт белем бирү стандартларын гамәлгә кертү шартларында белем бирү процессын оештыру мәсьәләләрен эшләү һәм тыңлаучыларның проблемалары нигезендә педагогларны курсаp эзерләүне оештыру: тәрбиячеләр музыка җитәкчеләре укытучы-логопедлар педагог-психологлар өлкән тәрбиячеләр татар теленә өйрәтү буенча тәрбиячеләр	КПК графикы буенча	МБДОУ җитәкчеләре
2	«Мәгарифтә менеджмент» программасы буенча ДОУ мөдирләрен яңадан укыту	Яңа билгелән гәннәр өчен	МБДОУ җитәкчеләре
3	Түбәндәге темалар буенча квалификация күтәрүнең проблемалы курслары: - Балалар бакчасында хезмәтне саклауны оештыру; - Мәгариф учреждениеләрендә яңгын куркынычсызлыгы; - Инновацион процессларны методик яктан тәэмин итү; -Мәктәпкәчә яшьтәге балалар арасында юл-	График буенча	МБДОУ җитәкчеләре

	транспорт имгәнүләрен профилактикалау; - Инклюзив юнәлештәге төркемнәргә балаларның килүен һәм укуларын оештыру; - Балаларны татар теленә өйрәтүнең инновацион технологияләре; - Балаларны инглиз теленә өйрәтүдә тел мохитен булдыру		
4	«Электрон балалар бакчасы» АИСда эшләрү уку-өйрәнү семинары	Ел саен яңа билгелән гән житәкчеләр өчен	МБДОУ житәкчеләре

3. «Инлюзивны да кертеп, мәктәпкәчә белем бирүне үстерү һәм әлеге өлкә хезмәткәрләренә квалификациясен күтәрү» ярдәмче программасын гамәлгә ашыруны бәяләү индикаторлары

№ пп	Максатчан күрсәткечләр	2022	2023	2024	2025
	1 бурыч: Сыйфатлы белем һәм тәрбия алу өчен, шул исәптән туган телдә, шартлар тудыру				
1.	«Электрон балалар бакчасы» АИС аша 2,5 яшьтән 7 яшькә кадәрге балаларны мәктәпкәчә оешмаларда урыннар белән тәэмин итү, %	100	100	100	100
2.	1,5 яшьтән 3 яшькә кадәрге балаларны мәктәпкәчә оешмаларда урыннар белән тәэмин итү, %	100	100	100	100
3.	Мәктәпкәчә яшьтәге балалар санына карата мәктәпкәчә яшьтәге балалар учреждениеләренә йөрүче балаларның өлеше, %	67	70	75	75
4.	Мәктәпкәчә яшьтәге балалар учреждениеләренә йөрүче татар балаларының гомуми санына карата туган телдә белем һәм тәрбия алучы балаларның өлеше, %	36	38	40	40
	2 бурыч: Мәктәпкәчә яшьтәге балаларга инклюзив белем алу һәм аларны социаль адаптацияләү өчен шартлар тудыру				
5.	Инклюзив, интегратив һәм махсус белем бирүне үстерү юлы белән, мәктәпкәчә белем бирүнең яңа формаларын да кертеп, мәктәпкәчә белем бирү мөмкинлекләре чикләнгән балаларны колачлау, %	60	62	65	68
6.	Авырып, бер баланың елына бакчага килми калган көннәре саны	4,2	4,0	3,8	3,8

	3 бурыч: Мәктәпкәчә белем бирү системасы педагогик хезмәткәрләренең һөнәри осталыгын күтәрү				
7.	Мәктәпкәчә белем бирү оешмаларының педагогик хезмәткәрләренең гомуми санына карата мәктәпкәчә белем бирү оешмаларының квалификация күтәрү һәм (яисә) һөнәри яктан кабат укыту узган педагогик хезмәткәрләре санының чагыштырма күләмен саклап калу, %	100	100	100	100
8.	Педагогларның гомуми санына карата беренче һәм югары квалификация категориясенә ия педагогларның өлеше, %	69	73	75	75
9.	Муниципаль мәктәпкәчә белем бирү оешмалары педагогик хезмәткәрләренең уртача айлык хезмәт хакын Татарстан Республикасы гомуми белем бирү оешмаларының уртача айлык хезмәт хакы нисбәтендә саклап калу, %	100	100	100	100
	4 бурыч: Мәктәпкәчә белем бирү буенча педагогик хезмәткәрләргә ижади һәм шәхси үзенчәлекләрен тормышка ашыруда фәнни-методик, мәгълүмати ярдәм				
10.	Педагогларның гомуми санына карата мәктәпкәчә белем бирүнең федераль дәрәжә таләпләрен гамәлгә ашыру проблемалары буенча белем алган педагоглар өлеше, %	100	100	100	100
11.	Мәктәпкәчә белем бирү оешмалары педагогларының гомуми санына карата профессиональ эшчәнлектә заманча белем бирү технологияләрен (шул исәптән цифрлы, мәгълүмати-коммуникация технологияләрен) нәтижәле кулланучы педагоглар өлеше, %	90	95	100	100
	5 бурыч: Балаларның төрле яклап үсешен тәэмин итүче һәркем ала алырлык сыйфатлы белем бирүдә халык ихтыяжларын тулырак канәгатьләндерү, уку эшчәнлегенә алшартларын тудыру:				
12.	Сораштырылуучылар санына карата мәктәпкәчә белем бирү сыйфаты белән канәгать булган халыкның өлеше, %	90	92	95	95

5. «ИНКЛЮЗИВ БЕЛЕМ БИРҮНЕ ДӘ КЕРТЕП, ГОМУМИ БЕЛЕМ БИРҮНЕ ҮСТЕРҮ ҺӘМ ӘЛЕГЕ ӨЛКӘ ХЕЗМӘТКЭРЛӘРЕНЕҢ КВАЛИФИКАЦИЯСЕН КҮТӘРҮ» ЯРДӘМЧЕ ПРОГРАММАСЫ

<p>Ярдәмче программаның максаты</p>	<p>Гомуми белем бирүнең яңартылган һәм гамәлдәге федераль дәүләт белем бирү стандартларын кертү һәм гамәлгә ашыру шартларында гомуми белем бирүнең заманча сыйфатына ирешү</p>
<p>Ярдәмче программаның бурычлары</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Гомуми белем бирүнең барлык дәрәжәләрендә белем бирү программаларының дәвамчанлыгы нигезендә белем бирү сыйфатын тәэмин итү өчен шартлар тудыру. 2. Белем бирүнең барлык дәрәжәләрендә белем бирү процессын психологик-педагогик тәэмин итүнең нәтижәле системасын булдыру. 3. Интеллектуаль һәм ижади эшчәнлекнең төрле өлкәләрендә сәләтле балаларны һәм талантлы яшьләрне, шул исәптән ОВЗ белән, ачыклау, үстерү һәм аларга ярдәм итүнең бердәм системасын булдыру өчен уңайлы шартларны тәэмин итү. 4. Ачыклык, объективлык, үтә күренмәлелек, ижтимагый-һөнәри катнашу принциплары нигезендә белем бирү сыйфатын бәяләүнең заманча системасын булдыру. 5. Гомуми белем бирү программаларын укытуның эчтәлеген һәм технологияләрен яңарту, мәгариф системасында барлык катнашучыларны (укучылар, педагоглар, ата-аналар (законлы вәкилләр), эш бирүчеләр һәм ижтимагый берләшмәләр вәкилләре) гомуми белем системасын үстерүгә жәлеп итү, шулай ук матди-техник базаны яңарту һәм педагогик кадрларны яңадан әзерләү исәбенә. 6. Педагогик хезмәткәрләргә һөнәри кытлыкны коррекцияләү, педагогларның инновацион тәҗрибәне таратуда һәм үзләштерүдә активлыкларын стимуллаштыручы, педагогик хезмәткәрләрнең һөнәри осталыгын арттыру, өзлексез белем алу һәм аларның һөнәри компетентлыгын камилләштерү өчен уңай шартлар тудыручы методик челтәр аша мәгариф системасын үстерү. 7. Фәнни-методик тәэмин итү һәм педагогик хезмәткәрләрнең һөнәри осталыгын өзлексез күтәрү, аларның квалификациясен бәяләү системасын булдыру. 8. Яшь педагогларны остаз белән уртак эшчәнлектә уңышлы жайлаштыру һәм үз

	<p>мөмкинлекләрән гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыру.</p> <p>9. Белем бирү оешмаларында үз-үзеңне камилләштерүгә һәм үзлегеннән белем алуға кыйммәтләр булдыруны, мәгълүмат-коммуникация инфраструктурасын яңарту, кадрлар әзерләү, цифрлы платформалардан файдалану юлы белән тәэмин итә торган заманча һәм куркынычсыз санлы белем бирү мохитен кертү өчен шартлар тудыру.</p>
<p>Ярдәмче программаның бүлекләре исемлегенә</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Гомуми белем бирү системасының агымдагы торышын бәяләү. 2. Матди-техник һәм укуыту-методик шартларны камилләштерү. 3. Өченче буын яңартылган федераль дөүлэт белем бирү стандартларын гамәлгә кертүгә мәгълүмати-методик һәм оештыру ягыннан ярдәм итү. 4. Идарә һәм педагогик кадрларның квалификациясен күтәрү системасын үстерү. 5. Программаны гамәлгә ашыру мониторингы. 6. «Гомуми белем бирүне, инклюзивны да керттеп, үстерү һәм әлеге өлкә хезмәткәрләренәң квалификациясен күтәрү» ярдәмче программасын гамәлгә ашыруны бәяләү индикаторлары.
<p>Ярдәмче программа максатларын һәм бурычларын тормышка ашыруның көтелгән соңгы нәтижәләре (нәтижәләренә бәяләү индикаторлары)</p>	<p>Реализация мероприятий Подпрограммы позволит к 2025 году достичь: Ярдәмче программа чараларын гамәлгә ашыру 2025 елга гамәлгә ашырырга мөмкинлек бирәчәк:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 1-9 сыйныф укучыларының гомуми санына карата башлангыч гомуми һәм төп гомуми белем бирүнең федераль дөүлэт белем бирү стандартлары нигезендә белем алучы гомуми белем оешмалары укучыларының чагыштырма санын 85 процентка кадәр арттыру, - Башлангыч гомуми, төп гомуми, урта гомуми белем бирү программасын үзләштерүнең йомгаклау нәтижәләре буенча үз белемнәрен раслаган укучылар өлешен 100 % ка кадәр житкерү; - Төп гомуми белем бирү/ урта гомуми белем бирү программалары буенча дөүлэт йомгаклау аттестациясе нәтижәләре буенча үз белемнәрен раслаган укучылар өлешен 100%; - Төп гомуми белем бирү программасын үзләштергән һәм аттестатлар алган чыгарылыш укучыларының чагыштырма авырлыгын 100 %; - Бердәм дөүлэт имтиханында математика (профиль дәрәжәсе) буенча уртача 62 баллга ирешү;

- Бердәм дэүлэт имтиханында рус теле буенча уртача 75 баллга ирешү;
- Гомуми белем бирүнең профильле белем бирү сыйныфлары булган гомуми белем бирү оешмалары өлешен (универсаль профильдән тыш) 35 %ка кадәр һәм һәм фәннәрне тирәнтен өйрәнүче профильле юнәлешләр буенча 10-11 сыйныфларда укучыларның өлешен 45 %ка кадәр арттыру;
- 9 нчы сыйныф укучыларын профильле белем алуға жәлеп итүне, 7-10 нчы сыйныф укучыларының һөнәри өстенлек бирүләренә мониторингны 100 % саклау;
- Сәләтле балаларны, индивидуаль медицина-социаль һәм психологик-педагогик ярдәм белән аерым белем алуға ихтыяжы булган балаларны 100 процент тәмин итү;
- Сәламәтлек ягыннан мөмкинлекләре чикләнган балаларны (аутистларны) инклюзив һәм адаптацияләнган белем бирүне үстерү юлы белән гомуми белем белән колачлауны 100 процент тәмин итү;
- Брайль рельефлы-нокталы шрифты белән һәм контрастлы фонда эшләнган оешманың исеме, эш графигы язылган элмә такталар белән 100 процент тәмин итү;
- Бөтенроссия олимпиадасының республика этабында, республика олимпиадаларында жиңүчеләр һәм призерлар өлешен Бөтенроссия олимпиадасының, республика олимпиадаларының республика этабында катнашкан укучыларның гомуми саныннан 48 процентка кадәр арттыру;
- Укучыларның гомуми санына карата интеллектуаль, ижади конкурсларда, фәнни-гамәли конференцияләрдә жиңүчеләр һәм призерлар өлешен 55 процентка кадәр арттыру;
- Олимпиадаларга эзерлек буенча укыту-тренировка жыеннарында катнашучы укучылар санын 45 кешегә кадәр арттыру;
- Сәләтле балаларны һәм талантлы яшьләренә, шул исәптән ОВЗ белән, ачыклау, үстерү һәм аларга ярдәм итү мәсьәләләре буенча конференцияләрдә, семинарларда, түгәрәк өстәлләрдә катнашучы укытучыларның өлешен 35 процентка кадәр житкерүгә ирешү;
- Белем бирү оешмасында бәяләү процедуралары уздырғанда 35 кешедән дә ким булмаган ижтимагый күзәтүче жәлеп итү;

	<ul style="list-style-type: none"> - Мәгариф системасы мониторингы кысаларында үткөрөлгән федераль һәм региональ бәяләү чараларында катнашкан укучылары булган белем бирү оешмалары булу; - Мәгариф оешмаларының үзара челтәр хезмәттәшлеге турында кимендә 65 шартнамә төзү; - Матди-техник базаны яңарткан гомуми белем бирү оешмаларының, шул исәптән «Мәгариф» милли проектында катнашу кысаларында, өлешен 65 процентка кадәр арттыру; - Ата-аналарны психологик агарту, гомуми мәжбүри уку кебек төрле формалар белән колачлауга ирешүне 100 процент саклау; - Муниципаль, региональ, федераль дәрәжәдәге инновацион, стажировка майданчыклары булган 55 процент мәгариф оешмалары өлешенә ирешү; - Инновацион эшчәнлек өчен бүләкләр алуга төбәк һәм федераль дәрәжәдәге педагогик осталык конкурсларында катнашучы педагогик хезмәткәрләрнең өлешен 30 процентка кадәр арттыру; - Алдынгы педагогик тәҗрибәне тарату буенча методик семинарларда катнашучы гомуми белем бирү оешмаларының педагогик хезмәткәрләре өлешен гомуми белем бирү оешмаларының педагогик хезмәткәрләре гомуми санына карата 80 процентка кадәр арттыру; - Яңартылган федераль дәүләт белем бирү стандартлары нигезендә эшләү өчен квалификация күтәрү һәм (яисә) яңадан уку узган гомуми белем бирү оешмалары житәкчеләренең һәм педагогик хезмәткәрләренең өлешен гомуми белем бирү оешмалары житәкчеләренең һәм педагогик хезмәткәрләренең гомуми санына карата 100 процентка кадәр арттыру; - Укучыларның функциональ белемен үстерү мәсьәләләре буенча квалификациясен күтәргән гомуми белем бирү оешмалары житәкчеләренең һәм педагогик хезмәткәрләренең өлешен гомуми белем бирү оешмалары житәкчеләренең һәм педагогик хезмәткәрләренең гомуми санына карата 100 процент саклау; - Беренче һәм югары категориягә ия булган педагогик хезмәткәрләрнең өлешен 77 процентка кадәр арттыру; - Гомуми белем бирү оешмалары укытучыларының гомуми санына карата 35 яшькә кадәрге укытучылар санының чагыштырма күләмен 40 %ка кадәр арттыру;
--	---

	<ul style="list-style-type: none"> - Муниципаль мэгариф учреждениеләре педагогик хезмәткәрләре штатлары тупланышын 100% саклап калу; - Төбәк, бөтенроссия дәрәжәсендә уңай һөнәри-иҗтимагый экспертиза узган остазлыкның тәҗдим ителгән дүрттән дә ким булмаган тәҗрибәсенә ирешү, - Остазлар тарафыннан әзерләнгән һәм һөнәри осталык конкурсларында катнашып уңышка ирешкән 6 дан да ким булмаган педагог булу («Педагогик дебют» һ.б.); - Остазлыкны тормышка ашыру нәтижәсендә кадрлар белән идарә итү резервына кертелгән кимендә 5 педагог булуга ирешү; - Гомуми белем бирү оешмаларының педагогик хезмәткәрләре гомуми санына карата цифрлы белем бирү технологияләрен куллану өлкәсендә алдынгы педагогик тәҗрибәне тарату буенча методик семинарларда катнашучы гомуми белем бирү оешмаларының педагогик хезмәткәрләре өлешен 65 процентка кадәр арттыру; - Педагогик хезмәткәрләрнең дәрестә һәм дәрестән тыш вакытта цифрлы белем бирү ресурсларыннан 100 проценты да файдалануга ирешү; - Мэгариф, финанс-хужалык эшчәнлегә турында хисап, үз-үзенә тикшерү турында хисап (масса күләм мәгълүмат чараларында, Интернет челтәрендә) басылып чыккан 100% мэгариф учреждениеләре өлешенә ирешү; - Интернет челтәрендә даими яңартылып торучы сайтлар булган гомуми белем бирү учреждениеләре өлешен 100 процент саклап калу; - Сораштырылучылар арасында мәктәп белеме сыйфаты белән канәгать булганнарның өлешен 95 процентка арттыру.
--	--

1. Гомуми белем бирү системасының агымдагы торышын бәяләү

Зәй муниципаль районында территорияне социаль-иқтисадый үстерүнең бердәм пространствосы буларак белем бирү экосистемасы эзлекле рәвештә үсә. Штат режимында ФГОСны үзләштерү бара. Математик, физик, географик белем бирүне үстерүнең заманча концепцияләре, «Жәмгыять белеме», «Тормыш иминлегә нигезләре», «Физик культура» укыту предметлары, "Сәнгать", "Технология" предмет өлкәләре нигезендә, укытуның эчтәлеген яңарту өчен шартлар тудырылды.

«Белем бирүне үстерү» дәүләт программасының «Заманча мәктәп» федераль проектында катнашучы мэгариф учреждениеләренең ресурс базасы

сизелерлек яңартылды. 2019 елда “Кадеров урта мәктәбе” һәм “Сәвәләй урта мәктәбе” МБОУ муниципаль бюджет белем бирү учреждениеләрендә, 2020 елда Ринат Фәрдиев исемендәге татар гимназиясендә “Үсеш ноктасы” цифрлы һәм гуманитар профильле белем бирү үзәкләре ачылды. Укучылар өчен “Технология”, “Мәгълүмат”, “Тормыш иминлеге нигезләре” дигән предмет өлкәләре буенча дәрестә һәм дәрестән тыш вакытларда шөгыльләнү өчен шартлар тудырылды, проект эшчәнлеге, шахмат уйнау зонасы булган белем бирү пространствосы булдырылды. 2021 елда тагын биш мәктәптә табигый-фәнни һәм технологик юнәлештәге «Үсеш ноктасы» үзәкләре ачылды, аларда «Физика», «Химия», «Биология» фәннәре буенча матди-техник база яңартылды. «Мәгариф» илкүләм проектының «Һәр баланың уңышы» федераль проекты кысаларында 2020 елдан Яр Чаллы шәһәренең «Кванториум» мобиль балалар технопарки хезмәттәшлек турында килешү нигезендә, аерым предметларны тирәнтен уку 7 нче урта гомуми белем бирү мәктәбендә техник ижат һәм табигый-фәнни эшчәнлек өлкәсендә өстәмә белем бирү программаларын гамәлгә ашыра.

«Авыл мәктәпләрендә спорт залларын реконструкцияләү» федераль программасы кысаларында 2019 елда Түбән Биш урта мәктәбендә спортзалга капитал ремонт ясалды.

Махсус белемгә ихтыяжлы балаларны уңышлы уку өчен 9 нчы мәктәптә 13 миллион 100 мең сумлык капитал ремонт ясалды.

Районда 20 мәктәп автобусы белән егерме маршрут буенча 466 укучыны йөртү оештырылган. Мәктәп автобуслары базасы яңартылды: Татарстан Республикасы бюджетыннан 2020 елда 6 мәктәп автобусы, 2021 елда 5 мәктәп автобусы бирелде.

Балаларны кайнар ризык белән тукландыруны оештыру "Дәүләт һәм муниципаль ихтыяжларны тәмин итү өчен товарлар сатып алу өлкәсендә контракт системасы турында" 2013 елның 05 апрелендәге 44 номерлы Федераль Закон нигезендә гамәлгә ашырыла. Чаллы шәһәренең «Мәктәп туклануы» ЖЧЖ белән укучыларның туклануын оештыру һәм балалар бакчаларында тәрбияләнүчеләрне балансли тукландыруны оештыру буенча муниципаль контрактлар төзелде. Ике атналык менюда гомуми белем бирү учреждениеләрендә укучыларның оешмада булу вакыты озынлыгы, яшь категориясе һәм физик йөкләнеш, шулай ук аларның туклану нормалары исәпкә алына. Башлангыч мәктәп укучылары бушлай кайнар иртәнге аш белән тәмин ителә.

Федераль дәүләт белем бирү стандартларын гамәлгә ашыру эшенең арадаш нәтижәләрен диагностикалау һәм анализлау муниципаль белем бирү системасын алга таба да үстерүгә ышаныч бирә. Башлангыч мәктәп укучылары дәрәсләрдә һәм дәрестән тыш эшчәнлектә биш юнәлеш: спорт-сәламәтләндерү, рухи-әхлакый, социаль, гомуми интеллектуаль, мәдәни юнәлеш буенча югары фән һәм шәхси нәтижәләргә ирешүгә йөз тоталар. Проект һәм тикшеренү эшчәнлеген гамәлгә ашырганда уку предметларын өйрәнү системасында төп гомуми белем дәрәжәсендә укучыларда һөнәри үзбилгеләнешкә өстенлек бирелә. 10-11 сыйныфларда предметларны тирәнтен

өйрэнгәндә һәм электив курсларда чыгарылыш сыйныф укучыларының югары уку йортларында укуга әзерлеге формалаша.

Зәй муниципаль районында инновацион белем бирү пространство булдырылды һәм ул үстерелә. Аерым фәннәр тирәнтен өйрәтелә торган 7 нче урта мәктәптә, Ринат Фәрдиев исемендәге татар гимназиясендә югары дәрәжәдәге программалар буенча укучыларның 22 проценты укый. 1нче урта мәктәп, 4 нче урта мәктәп, 6 нчы урта мәктәп аерым фәннәр тирәнтен өйрәтелә торган 7 нче урта мәктәпнең, Ринат Фәрдиев исемендәге татар гимназиясенә 6, 8 класс укучылары функциональ белем буенча республика диагностик тестында катнаштылар. фән Үткәрелгән тикшеренүдә шундый тенденция күзәтелә – фән белеме һәм күнекмәләре житәрлек булганда (укучыларның 94-98% ы база дәрәжәсенә житкән), мәктәп укучылары әле һаман да аларны реаль тормышка якин булган ситуацияләрдә, шулай ук күпчелек үзбездән дәрәжәләргә хас булмаган форматтагы мәгълүмат белән эшләгәндә куллану кыенлыктарын кичерәләр. 4-8, 10 сыйныф укучыларын бөтенроссия тикшерүе эшләре нәтижеләре фән һәм метапредмет нәтижеләренә ирешүне, шул исәптән универсаль уку гамәлләре һәм предметара төшенчәләренә үзләштерү дәрәжәсен дә диагностикалау мөмкинлеге бирде. ВПР нәтижеләре уку предметларын укутуны камилләштерү, шулай ук укучыларны һәм аларның ата-аналарын тикшерү эшләрендә һәм киләчәктә дәүләт йомгаклау аттестациясендә катнашырга психологик яктан әзерләү өчен файдаланылды. ВПРны, диагностик тестлар уздыруны, 11 сыйныфларда йомгаклау иншасын, 9 сыйныфларда рус теле буенча әңгәмә уздыруны оештыруны һәм тикшерүне күзәтү максатыннан жәмәгать күзәтүчеләре жәлеп ителде, алар хокук бозуларны ачыкламады.

Белем бирүне объектив бәяләүнең мөһим критерие булып дәүләт йомгаклау аттестациясе нәтижәсе тора. 2020 елда килеп туган санитар-эпидемиологик вазгыять белән бәйлә рәвештә, 9 нчы сыйныф укучылары төп дәүләт имтиханын тапшырмады, 2021 елда ике мәжбүри фән: рус теле һәм математика буенча гына тапшырдылар. Барлык укучылар да төп гомуми белем турында аттестатлар алдылар, шул исәптән 38е (9,07%) – бик яхшы билгеләр белән. 2021 елда БДИ нәтижеләре республика күрсәткечләреннән берәз түбәнрәк булды.

XI сыйныфны тәмамлаучыларның барысы да урта гомуми белем турында аттестат ала. Урта мәктәпне медаль белән 2018 елда – 27, 2019 елда – 37, 2020 елда – 25, 2021 елда – 27 укучы тәмамлады. 80 баллга имтихан тапшырган чыгарылыш сыйныф укучылары өлеше 2021 елда 22,3% тәшкил итә, бу узган ел белән чагыштырганда, 0,65 % ка артыграк. Рус теле, математика, физика, химия, биология фәннәре буенча югары балл жыючылар саны артты. 2019 елда рус теле буенча максимал баллны (100 балл) – 3, 2020 елда - 1, 2021 елда 2 укучы алды. Инглиз теле, тарих, информатика һәм ИКТ, жәмгыять белеме буенча югары балл жыючылар саны кимеде. Кимү сәбәпләренә берсе - пандемия шартларында дистанцион укуга күчү.

Фән	2019	Динамика	2020	Динамика	2021	Динамика

Рус теле	74,69	+ 0,73	74,01	-0,68	73,92	-0,09
Математика (II)	63,74	+ 10,29	59,81	-3,93	61,73	+1,92
Инглиз теле	80,29	+ 13,66	74,13	- 6,16	77,00	+2,87
Биология	60,87	+ 3,35	57,36	- 3,51	53,44	-3,92
Жәмгыять белеме	60,73	-0,37	63,70	+ 2,97	61,14	-2,56
Химия	60,77	-2,29	58,96	- 1,81	59,58	+0,62
Россия тарихы	60,00	+ 2,26	67,67	+7,67	60,94	-6,73
Информатика һәм ИКТ	61,00	-6	71,25	+10,25	68,14	-3,11
География	63,00	-4,4	63,75	+0,75	67,00	+3,25
Әдәбият	77,33	+ 16,03	62,0	- 15,3	66,67	+4,67
Физика	53,46	+ 0,01	56,38	+2,92	60,37	+3,99

2020-2021 уку елында 10-11 сыйныфларда (293 укучы) “6 нчы мәктәп” муниципаль бюджет мәгариф учреждениесендә табигый-фәнни юнәлеш буенча (11 сыйныфта белем алган 24 укучының 16сы (66,6 проценты) профиль нигезендә югары уку йортларына укырга керде. Математиканы профиль дәрәжәсендә 75%, физиканы 29,2% укучы тапшырды.), “Аерым фәннәр тирәнтен өйрәтелә торган 7 нче урта гомуми белем бирү мәктәбе”ндә социаль-икътисадый юнәлештә (11 сыйныфта белем алган 36 укучының 23е (63,8 проценты) профиль нигезендә югары уку йортларына укырга керде. Математиканы профиль дәрәжәсендә 64,7 %, физиканы 52,9 % укучы тапшырды.) профильле укуту гамәлгә ашырылды. Калган 102 чыгарылыш сыйныф укучысы универсаль профильле сыйныфларда белем алды. Профильле белем бирү белән укучыларны колачлау 35 % тәшкил итте, профильле белем бирүне гамәлгә ашыру дәрәжәсе – 65 %.

Шул рәвешле, профиль буенча БДИны профильле классларда укучыларның яртысына якыны бирә. Авыл мәктәпләренең өлкән классларында укучылар саны аз булу сәбәпле, профиль сайлау һәм аны гамәлгә ашыруның үз катлаулыклы бар. Имтиханнар нәтижәләре укучылар арасында һөнәри юнәлеш эшен камилләштерү кирәклегенә турында сөйли. 10 класста уку планын формалаштырганда укучыларны сайлауны исәпкә алырга, укучыларның әзерлек дәрәжәсенә ориентлашырга кирәк.

Зәй укутучылары заманча укуту технологияләреннән ышанычлы файдаланалар, эшенең актив формаларын уңышлы үзләштерәләр. Иң яхшы мәктәп житәкчеләренең һәм укутучыларның инновацион тәҗрибәсенә Татарстан Республикасының һәм Россия төбәкләренең педагогик коллективларында сорау бар. Педагогларны укутуны оештыруның түбәндәге нәтижәле модельләре киң таралды:

- БДИ формасында аттестация тесты;
- укуту семинарлары, вебинарлар, мастер-класслар, тренинглар, кейс-технологияләр кулланып төркемнәрдә эшләү;
- педагоглар эшчәнлеген рейтинг буенча бәяләү системасы.

Укутучыларның фәнни-теоретик белем дәрәжәсе арту турында «Мәктәп директоры», «Методист», «Халык мәгарифе», «Татарстан», «Мәктәптә белем бирү», «Дәрәскә керәм», «Мәгариф» журналларында басылып чыккан материаллар сөйли.

Әмма белем бирүнең эчтәлеген яңарту шартларында педагогик кадрларның һөнәри дәрәжәсен күтәрүнең нәтижәле технологияләрен эзләү нигезендә педагогик белем бирүнең сыйфатын күтәрү проблемасы хәл итүне таләп итә. Моннан тыш, һәркем өчен мөмкин булган сыйфатлы белем бирү бурычларын тулысынча хәл итү өчен педагогларны һөнәри яктан үстерү, мәктәпләрне психологлар, логопедлар, тьюторлар, социаль педагоглар, өстәмә белем бирү педагоглары белән тулыландыру эшен дәвам итәргә, шулай ук белем бирү процессын заманча мәгълүмат һәм укыту-методик әсбаплар белән тәмин итәргә кирәк.

2022-2025 елларда арзанлы һәм сыйфатлы белем бирүне тәмин итү бурычларын хәл итү өчен укытучыларны, тәрбия һәм балаларга өстәмә белем бирү өлкәсе педагогларын һөнәри үстерү эшен дәвам итү зарур. Эшнең төп юнәлешләре:

- һөнәри бергәлек белән үзара бәйләнештә педагогның профессиональ-шәхси үсеше белән идарә итү.

Гомуми белем бирүне камилләштерү юнәлешләре - функциональ грамоталылыкны формалаштыруга игътибарны көчәйтү, укучыларның танып белү мөстәкыйльлеге дәрәжәсен күтәрү, метапредмет нәтижәләрен формалаштыру, укучыларның математика һәм табигый фәннәрне өйрәнүгә кызыксынуын арттыру, укытуның тәрбияви юнәлеше, мәктәптә белем бирү мөхитен яхшырту, белем бирүне цифрлы трансформацияләү.

Мәктәпләрне системалы үстерүгә методик ярдәмнең төп юнәлешләре:

- мәктәпләрдә белем бирү системаларын модернизацияләү проектларын эшләү һәм гамәлгә ашыру буенча вакытлы оештыру структуралары булдыру һәм аларның эшенә ярдәм итүгә юнәлдерелгән *оештыру-идарә*;

- белем бирүнең яңа максатларын, эчтәлеген, рәвешләрен һәм методларын гамәлгә кертүне дидактик һәм методик тәмин итүгә юнәлдерелгән *фәнни-методик*;

- һөнәри берләшмәләргә мәгарифне үстерү мөмкинлекләре һәм перспективалары турында мәгълүмат бирә торган мәгълүмати;

- мәктәп укытучыларының белем бирү системасын модернизацияләү программасын эшләүгә һәм гамәлгә ашыруга әзерлеген тәмин итә торган *белем бирү*;

- белгеч-экспертларның компетентлыгына һәм тәҗрибәсенә таяна торган *эксперт-консультатив* юнәлешләр.

2022 - 2025 елларга гомуми белем һәм кадрлар потенциалын үстерү программасы идарә итү һәм педагогик кадрларны үстерү, белем бирү эчтәлеген һәм технологияләрен яңарту нигезендә белем бирү учреждениеләренең һәм мәгариф идарәсенең инновацион юнәлешләрен билгели.

2. Матди-техник базаны һәм укыту-методик шартларны камилләштерү

№	Перечень мероприятий	Сроки исполнения	Ответственный
---	----------------------	------------------	---------------

1.	Төп гомуми белем бирү программасын тормышка ашыру таләпләренә туры китереп, гомуми белем бирү учреждениеләрен ресурслар белән тәмин итүне үстерү	Даими	Руководители ОУ
2.	Гомуми белем бирүнең билгеле бер дәрәжәләрендә федераль дәүләт белем бирү стандартларын гамәлгә ашыру өчен шартларның туры килү-килмәвен билгеләү максатларында белем бирү оешмаларын үз тикшерү	2021 ел	Управление образования, руководители ОУ
3.	Мәктәпләрнең региональ һәм федераль дәрәжәдәге грант программаларында катнашуын оештыру, педагоглар һәм мәктәп укучылары өчен конкурслар кысаларында федераль акчаларны жәлеп итү	Ел саен	Управление образования, руководители ОУ
4.	Гомуми белем бирү учреждениеләрен урта гомуми белем бирүнең төп белем бирү программасын гамәлгә ашыруга әзерләү	2021-2022 еллар	Руководители ОУ
5.	Федераль дәүләт белем бирү стандартлары һәм нормалары нигезендә мәктәпләрнең матди-техник жиһазланышын яңарту	Ежегодно	Руководители ОУ
6.	Белем бирү учреждениеләрен ресурслар белән тәмин итү мониторингы оештыру	Ел саен	Управление образования, руководители ОУ
7.	Функциональ грамоталылыкны формалаштыру буенча мәктәпләрнең муниципаль челтәрен булдыру	2021 ел	Управление образования, руководители ОУ
8.	Мәдәният, спорт учреждениеләре, предприятиеләр, оешмалар, фондлар белән белем бирүдә хезмәттәшлекне оештыру	Даими	Управление образования, руководители ОУ

3. Бер үк вакытта мәгълүмати-методик һәм өченче буын яңартылган ФГОСын гамәлгә кертүдә оештыру ярдәме

№	Чаралар исемлеге	Башкару сроклары	Жаваплы зат
1.	Реализация Дорожной карты введения ФГОС НОО и ФГОС ООО	2022-2025	Мәгариф идарәсе
3.	Экспертиза учебно-методических материалов вариативной части базисного учебного плана	Ел саен	Мәгариф идарәсе

4.	Разработка моделей методического сопровождения реализации ФГОС	Ел саен	Мәгариф идарәсе, ОУ житәкчеләре
5.	Организация методических семинаров по актуальным вопросам внедрения и реализации ФГОС	Ел саен	Мәгариф идарәсе
6.	Проведение мониторинга деятельности образовательных учреждений по результатам реализации ФГОС	Ел саен	Мәгариф идарәсе
7.	Югары белем бирү нәтижеләренә ирешүгә юнәлдерелгән эшчәнлек тибындагы белем бирү технологияләрен үзләштерү: - дифференциацияләнган укыту технологияләре; - төрле дәрәжәдәге укыту технологияләре; - уку-тикшеренү, проектлау технологияләре; - диалог технологияләре; - кейс-технологияләр; - ТРИЗ-технологияләр; - үзәналлиз, үзбәя һәм рефлексия нигезендә контроль-бәяләү эшчәнлеге технологияләре; - проблемалы укыту технологияләре; - индивидуаль уку планнарын һәм белем бирү программаларын эшләү технологияләре; - критик фикерләүне үстерү технологияләре; - медиабелем бирү технологияләре; - лидерлыкны формалаштыру технологияләре.	Ел саен	Мәгариф идарәсе, ОУ житәкчеләре
8.	Башлангыч гомуми, төп гомуми һәм урта гомуми белем дәрәжәләрендә индивидуаль уку планнарын һәм белем бирү программаларын гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыру	Ел саен	Мәгариф идарәсе, ОУ житәкчеләре
9.	Гаилә һәм социум белән үзара хезмәттәшлек системасын үстерү	Ел саен	Мәгариф идарәсе, ОУ житәкчеләре

4. Идарә итү һәм педагогик кадрларның квалификациясен күтәрү системасын үстерү

№	Чаралар исемлеге	Башкару сроклары	Жаваплы зат
---	------------------	------------------	-------------

1.	Квалификация күтэрү буенча дәрәжәле программалар форматында гомуми белем бирү оешмалары директорларының һәм директор урынбасарларының квалификациясен күтэрү	Ел саен	Мәгариф идарәсе
2.	Укытуның персонифицирланган моделен гамәлгә ашыру нигезендә житәкче һәм педагогик кадрларның квалификациясен өзлексез арттыруны оештыру	Ел саен	Мәгариф идарәсе
3.	Квалификация күтэрү кысаларында житешсезлекләргә бетерүгә юнәлдерелгән педагогик хезмәткәрләр белән адреслы эш оештыру	Даими	Белем бирү учреждениеләре житәкчеләре
4.	Педагогларны максатчан әзерләү. Педагогик һәм педагогик булмаган югары уку йортларын тәмамлаучыларны педагогик эшчәнлеккә жәлеп итү	Ел саен	Мәгариф идарәсе, белем бирү учреждениеләре житәкчеләре
5.	Мәктәпләргә өстәмә белем бирү педагоглары, социаль педагоглар, психологлар, логопедлар, тьюторлар белән тәмин итү, шул исәптән педагогик кадрлар әзерләүне оештыру нигезендә	Ел саен	Мәгариф идарәсе, белем бирү учреждениеләре житәкчеләре
6.	Укучылар казанышларын исәпкә алуға нигезләнгән укытучыларны аттестацияләүнең интеграцияләнгән системасын кертү	Даими	Мәгариф идарәсе, белем бирү учреждениеләре житәкчеләре
7.	Төп мәктәпләргә беркетү нигезендә мәгариф учреждениеләренең чөлтәр хезмәттәшлеген оештыру	Ел саен	Мәгариф идарәсе
8.	Гомуми белем бирүне үстөрүнең актуаль мәсьәләләргә буенча житәкче һәм педагогик хезмәткәрләр өчен укыту һәм проблемалы семинарлар, мастер-класслар үткөрү	Даими	Мәгариф идарәсе
9.	Конкурс хәрәкәтен һәм педагогларның грант проектларында катнашуын оештыру	Ел саен	Мәгариф идарәсе
10.	Белем бирү учреждениеләрендә яшәү педагогларны адаптацияләү өчен	Даими	Мәгариф идарәсе, белем

	шартлар тудыру. "Яшь укытучы мәктәбе" эшен оештыру		бирү учреждение ләре
11.	Белем бирү учреждениеләрендә остазлык системасын оештыру. «Челтәр хезмәттәшлеге нигезендә педагогик һәм житәкче кадрларның остазлыгын оештыруның муниципаль системасы» проектын тормышка ашыру	Даими	Мәгариф идарәсе, белем бирү учреждение ләре

5. Программаны тормышка ашыру мониторингы

№	Чаралар исемлеге	Үтәү сроклары	Жаваплы зат
1.	Программаны тормышка ашыру буенча статистик һәм мониторинг мәгълүматларыннан файдаланучыларны жыю һәм адреслы тәэмин итү	Даими	Мәгариф идарәсе
2.	Белем бирү учреждениеләрен ресурслар белән тәэмин итү мониторингы оештыру	Ел саен	Мәгариф идарәсе
3.	Федераль дәүләт белем бирү стандартларын гамәлгә ашыруга мәгълүмати-методик ярдәм күрсәтү һәм оештыру ягыннан ярдәм күрсәтүнең нәтижәләлеге мониторингы	Даими	Мәгариф идарәсе, белем бирү учреждение ләре житәкчеләре
4.	Мәктәпләрне кадрлар белән тәэмин итү мониторингы, шул исәптән педагогларны янадан әзерләү, студентларны жәлеп итү һәм чыгарылыш сыйныф укучыларын максатчан укыту нигезендә	Даими	Мәгариф идарәсе, белем бирү учреждение ләре житәкчеләре
5.	Мәгариф идарәсе һәм мәгариф учреждениеләре сайтларында ФГОСны гамәлгә ашыруның барышы турында тематик материаллар урнаштыру	Даими	Мәгариф идарәсе, белем бирү учреждение ләре житәкчеләре
6.	Һөнәри һәм ата-аналар бергәлекләрендә федераль дәүләт белем бирү стандартлары турында аңлату эше һәм фикер алышу	Даими	Мәгариф идарәсе, белем бирү учреждение ләре житәкчеләре

б. «Инклюзивны да кертеп, гомуми белем бирүне үстерү һәм әлеге өлкә хезмәткәрләренең квалификациясен күтәрү» ярдәмче программасын гамәлгә ашыруны бәяләү индикаторлары

	Максатчан күрсәткечләр	2022	2023	2024	2025
	1 бурыч: Гомуми белем бирүнең барлык дәрәжәләрендә белем бирү программаларының давамчанлыгы нигезендә белем бирү сыйфатын тәэмин итү өчен шартлар тудыру				
1	Башлангыч гомуми һәм төп гомуми белем бирүнең яңартылган федераль дәүләт белем бирү стандарты нигезендә белем алучы гомуми белем оешмалары укучыларының чагыштырма санын арттыру, 1-9 сыйныф укучыларының гомуми санына карата % ларда	25	45	65	85
2	Башлангыч гомуми белем бирүнең төп гомуми белем программасын үзләштерүнең йомгаклау нәтижәләре буенча үз белемнәрен раслаган укучылар өлеше, %ларда	100	100	100	100
3	Төп гомуми белем бирү программалары буенча дәүләт йомгаклау аттестациясе нәтижәләре буенча үз белемнәрен раслаган укучылар өлеше, %ларда	100	100	100	100
4	Урта гомуми белем бирү программалары буенча дәүләт йомгаклау аттестациясе нәтижәләре буенча үз белемнәрен раслаган укучылар өлеше, %ларда	100	100	100	100
5	Төп гомуми белем бирү программасын үзләштергән һәм аттестатлар алган чыгарылыш укучыларының тоткан урыны, %ларда	100	100	100	100
6	Урта гомуми белем бирү программасын үзләштергән һәм аттестатлар алган чыгарылыш укучыларының чагыштырма авырлыгы, %ларда	100	100	100	100
7	Математикадан (профиль дәрәжәсеннән) уртача балл белән бердәм дәүләт имтиханы (алга таба - БДИ) нәтижәләре, балларда	61,8	61,9	62	62
8	Результаты ЕГЭ со средним баллом по русскому языку, баллы	74	74,5	74,9	75
9	Предметларны тирәнтен өйрәнү белән профильле юнәлешләр буенча 10-11	35	38	40	45

	сыйныф укучылары өлеше, (универсаль юнөлештән тыш), %ларда				
10	Урта гомуми белем бирүнең профильле класслары булган гомуми белем бирү оешмалары өлеше (универсаль юнөлештән тыш), %ларда	20	25	30	35
11	9 класс укучыларын профиль алды белеме алуга жәлеп итү, %ларда	100	100	100	100
12	Һөнәри өстенлек бирү мониторингына жәлеп ителгән 7-10 класс укучылары өлеше, %ларда	100	100	100	100
2 бурыч: барлык дәрәжә белем бирү процессын психологик-педагогик тәэмин итүнең нәтижәле системасын булдыру					
13	Шәхси медик-социаль һәм психологик-педагогик ярдәм белән тәэмин ителгән махсус белем ихтыяжларына ия балалар өлеше, %ларда	100	100	100	100
14	Инклюзив һәм адаптацияләнгән белем бирүне үстерү юлы белән мөмкинлекләре чикләнгән балаларны (аутистларны) гомуми белем бирү белән колачлау, %ларда	100	100	100	100
15	Оешма исеме, эш графигы Брайль рельефлы-нокталы шрифты белән һәм контраст фонда эшләнгән элмә такталар белән жиһазланган гомуми белем бирү учреждениеләре өлеше, %ларда	100	100	100	100
3 бурыч: Интеллектуаль һәм иҗат эшчәнлегенә төрле өлкәләрендә сәләтле балаларны, шул исәптән ОВЗ белән, һәм талантлы яшьләргә ачыклау, үстерү һәм аларга ярдәм итүнең бердәм системасын булдыру өчен уңай шартларны тәэмин итү					
16	Бөтенроссия олимпиадасының республика этабында катнашкан укучыларның гомуми санына карата Бөтенроссия олимпиадасының республика этабында, республика олимпиадаларында жиңүчеләр һәм призерлар өлеше, %ларда	45	46	47	48
17	Укучыларның гомуми санына карата интеллектуаль, иҗади конкурсларда, фәнни-гамәли конференцияләрдә жиңүчеләр һәм призерлар өлеше, %ларда	40	45	50	55
18	Олимпиадаларга әзерлек буенча укыту-тренировка жыйнагында катнашучы укучылар саны, кеше	30	35	40	45
19	Сәләтле балаларны һәм талантлы	20	25	30	35

	яшьләрне, шул исәптән ОБЗ белән, ачыклау, үстерү һәм аларга ярдәм итү мәсьәләләре буенча конференцияләрдә, семинарларда, түгәрәк өстәлләрдә катнашкан укытучылар өлеше, %ларда				
4 бурыч: ачыклык, объективлык, үтә күренмәлелек, ижтимагый-һөнәри катнашу принциплары нигезендә белем бирү сыйфатын бәяләүнең заманча системасын булдыру					
20	Белем бирү сыйфатын объектив бәяләү билгеләре булган белем бирү оешмалары өлеше, %ларда	0	0	0	0
21	Мәгариф оешмасында бәяләү процедураларын үткәргүгә жәлеп ителгән жәмәгать күзәтүчеләре саны	23	25	30	35
22	Укучыларның белем бирү системасы мониторингы кысаларында үткәрелгән федераль һәм региональ бәяләү чараларында катнашкан белем бирү оешмалары булу	әйе	әйе	әйе	әйе
5 бурыч: гомуми белем бирү программаларына өйрәтүнең эчтәлеген һәм технологияләрен яңарту, мәгариф системасында катнашучыларның барысын да (укучылар, педагоглар, ата-аналар (законлы вәкилләр), эш бирүчеләр һәм ижтимагый берләшмәләр вәкилләре) гомуми белем системасын үстерүгә жәлеп итү, шулай ук мәктәпнең матди-техник базасын яңарту хисабына					
23	Үзара челтәр хезмәттәшлеге турында шартнамә төзегән гомуми белем бирү оешмалары өлеше, %ларда	35	45	55	65
24	«Мәгариф» илкүләм проектында катнашу кысаларында матди-техник базаны яңарткан гомуми белем бирү оешмалары өлеше, %ларда	35	45	55	65
25	Ата-аналарның гомуми белем бирү һәм психологик белем бирүнең төрле рәвешләрендә колачланган, шулай ук гомуми белем бирү мәсьәләләре буенча конференцияләрдә, форумнарда катнашучы ата-аналар өлеше, %ларда	100	100	100	100
6 бурыч: педагогик хезмәткәрләргә һөнәри дефицитларны коррекцияләүне тәмин итә торган методик челтәр, педагогик хезмәткәрләрнең һөнәри осталыгын күтәрү, өзлексез белем алу һәм аларның һөнәри компетентлыгын камилләштерү өчен уңай шартлар тудыручы инновацион тәҗрибәне таратуда һәм үзләштерүдә активлыгын стимуллаштыручы казанышларының ачыклығы аша мәгариф системасын үстерү					

26	Муниципаль, региональ, федераль дэрэжэдэге инновацион, стажировка майданчыклары булган мэгариф оешмалары өлөшө, %ларда	40	45	50	55
27	Инновацион эшчэнлек өчөн бүлөк алуға региональ һәм федераль дэрэжэдэге педагогик осталык конкурсларында катнашкан педагогик хезмэткэрлэр өлөшө, %ларда	15	20	25	30
7 бурыч: педагогик хезмэткэрлэрнең һөнәри осталыгын даими күтөрү, аларның квалификациясен баяләү һәм фәнни-методик тээмин итү системасын булдыру					
28	Гомуми белем бирү оешмаларының педагогик хезмэткэрлэрә гомуми санында алдынгы педагогик тэжрибәне тарату буенча методик семинарларда катнашучы гомуми белем бирү оешмаларының педагогик хезмэткэрлэрә өлөшөн арттыру, %	50	60	70	80
29	Гомуми белем бирү оешмалары житэкчелэрнең һәм педагогик хезмэткэрлэрнең гомуми санында яңартылган федераль дәүлэт белем бирү стандартлары нигезендә эшлөү өчөн квалификация һәм (яисә) һөнәри эзерлек узган гомуми белем бирү оешмалары житэкчелэрнең һәм педагогик хезмэткэрлэрнең өлөшөн арттыру, %	70	80	90	100
30	Гомуми белем бирү оешмалары житэкчелэрнең һәм педагогик хезмэткэрлэрнең гомуми санында укучыларның функциональ белемен үстөрү мәсьәлэләрә буенча квалификациясен күтэргән гомуми белем бирү оешмалары житэкчелэрнең һәм педагогик хезмэткэрлэрнең өлөшөн арттыру, %	100	100	100	100
31	«Дәүлэт һәм муниципаль идарә», «Менеджмент», «Персонал белән идарә итү» программалары буенча яңадан эзерлек узган мэгариф учреждениеләрә житэкчеләрә өлөшө, %	100	100	100	100
32	Беренче һәм югары категорияле педагогик хезмэткэрлэр өлөшө, %	75	76	76,5	77
8 бурыч: яшь педагогларны остаз белән уртак эшчэнлектә уңышлы жайлаштыру һәм үз-үзләрән тулысынча күрсәтү өчөн шартлар					

	тудыру				
33	Гомуми белем бирү оешмалары укытучыларының гомуми санында 35 яшькә кадәрге укытучылар санының чагыштырма күләмен арттыру, %	25	30	35	40
34	Муниципаль мәгариф учреждениеләре педагогик хезмәткәрләр штатларының комплектылыгы, %	100	100	100	100
35	Региональ, Бөтенроссия дәрәжәсендә уңай һөнәри-ижтимагый экспертиза узган остазлык тәҗрибәсенә саны	1	2	3	4
36	Остазлар тарафыннан эзерләнган һәм һөнәри осталык конкурсларында катнашкан педагоглар саны («Педагогик дебют» һ.б.)	3	4	5	6
37	Остазлыкны гамәлгә ашыру нәтижәсендә кадрлар белән идарә итү резервына кергән педагоглар саны	2	3	4	5
	9 бурыч: мәгълүмат-коммуникация инфраструктурасын яңарту, кадрлар эзерләү, цифрлы платформалардан файдалану юлы белән белем алучыларда үз-үзенә камилләштерүгә һәм үзлегеннән белем алуга кыйммәтләр булдыруны тәмин итә торган заманча һәм куркынычсыз цифрлы белем бирү мохитен кертү өчен шартлар тудыру				
38	Гомуми белем бирү оешмаларының педагогик хезмәткәрләре гомуми санына карата цифрлы белем бирү технологияләрен куллану өлкәсендә алдынгы педагогик тәҗрибәне тарату буенча методик семинарларда катнашучы гомуми белем бирү оешмаларының педагогик хезмәткәрләре өлешен арттыру, %	50	55	60	65
39	Дәрестә һәм дәрестән тыш вакытта цифрлы белем бирү ресурсларынан файдаланучы педагогик хезмәткәрләрнең өлеше, %	70	80	90	100
40	Мәгариф һәм финанс-хужалык эшчәнлеге турында халык алдында хисап, үз-үзләрен тикшерү турында хисап (масса күләм мәгълүмат чараларында, Интернет челтәрендә) бастырылган мәгариф учреждениеләре өлеше, %	100	100	100	100
41	Интернет челтәрендә даими яңартылып торган сайтлары булган гомуми белем	100	100	100	100

	бирү учреждениеләре өлеше, %				
42	Мәктәптә белем бирү сыйфатыннан канәгать булган халык өлеше, сораштырылучылар санына карата, %	87	90	93	95

6. "МИЛЛИ МӘГАРИФНЕ ҮСТЕРҮ" ЯРДӘМЧЕ ПРОГРАММАСЫ

Ярдәмче программаның максаты	Зәй муниципаль районында яшәүче халыкларның телләрен - татар, рус һәм башка телләрен саклау, өйрәнү һәм үстерү өчен кирәкле шартларны тәэмин итү
Ярдәмче программаның бурычлары	<ol style="list-style-type: none"> 1. Татарстан Республикасы дәүләт телләре буларак татар һәм рус телләренә паритет эшчәнлегенә ярдәм итү. 2. Би-һәм полилингваль белем бирү системаларын оештыру һәм аларны укыту-методик яктан тәэмин итү 3. Муниципаль район территориясендә яшәүче халыкларның милли - мәдәни үсешенә ярдәм итү, гомумроссия гражданлык тәңгәллеген ныгыту 4. Туган телгә таянып, туган телдә белем бирү технологияләрен һәм укыту методикаларын камилләштерү
Ярдәмче программаның бүлекләре исемлеге	<ol style="list-style-type: none"> 1. Агымдагы халәтне бәяләү 2. Мәгариф учреждениеләренә укыту-методик базасын ныгыту 3. "Милли мәгарифне үстерү» ярдәмче программасын тормышка ашыруны бәяләү индикаторлары
Ярдәмче программаны гамәлгә ашырудан кәтелә торган нәтижәләр	<p>Ярдәмче программа чараларын гамәлгә ашыру 2025 елга түбәндәгеләргә ирешергә мөмкинлек бирерчәк:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Татарстан Республикасының дәүләт теле буларак татар телен өйрәнүче балаларның өлешен 55%ка кадәр арттырырга; - Татар телен өйрәнүче һәм туган татар телендә тәрбияләнүче балаларның гомуми санын мәктәп яшендәге татар балаларының гомуми санына карата 35%ка кадәр арттырырга; - Татар телендә белем алучы һәм тәрбияләнүче балаларның өлешен, гомуми белем бирү учреждениеләренә йөрүче мәктәп яшендәге татар балаларының гомуми санына карата 40 процентка кадәр арттырырга; - Милли-гамәли, мәдәни һәм туган якны өйрәнү юнәлешендә өстәмә белем бирү программалары гамәлгә ашырыла торган гомуми белем бирү оешмаларының

өлешен 55% ка кадәр арттырырга;

- Белем бирү оешмаларында ике дәүләт телендә үткәрелә торган чараларының өлешен 100 % дәрәжәсендә саклап калырга;
- Ике дәүләт телендә рәсмиләштерелгән тышкы һәм эчке визуаль мәгълүмат чаралары өлешен гомуми мәгълүмат санына карата 100 %ка кадәр артытырга;
- Массакүләм матбугат чараларында иң яхшы укытучыларның рус һәм татар телләрендәге эш тәҗрибәсе турында чыккан мәкаләләргә 50 % ка арттырырга;
- Би - һәм полилингваль белем бирү мәсьәләләре буенча укытучылар, ата-аналар (законлы вәкилләр) өчен ел саен оештырылган һәм үткәрелгән семинарлар, түгәрәк өстәлләр санына ирешергә – 5;
- Квалификация күтәрү курслары узган туган тел һәм әдәбият укытучыларының еллык 25 кеше санына ирешергә;
- Тел лагерларында профильле сменаларда катнашучы укучылар санын 20 кешегә кадәр арттырырга;
- «Гартария» балалар һәм яшьләр интеллектуаль ижатының регионара жәйге форумында катнашучы укучыларның 15 санына ирешергә;
- Туган телне саклап калуға һәм үстерүгә юнәлдерелгән грант конкурсларында жиңүче мәгариф оешмалары санын 4 кә кадәр арттырырга;
- Туган (рус булмаган) телендә белем бирүче мәктәп укучылары өчен татар теле, рус теле, чуваш теле һәм әдәбияты буенча Халыкара олимпиадада катнашып уңышка ирешүче балалар санын һәр олимпиада буенча 2 кешегә арттырырга;
- «Илһам» («Вдохновение») яшь шагыйрьләр һәм язучылар Бөтенроссия конкурсында, «Шәжәрәләр-нәсел агачы» төбәкара фәнни-гамәли конференциясендә, Каюм Насыри исемендәге төбәкара фәнни-тикшеренү укуларында, Туфан Миңнуллин исемендәге мәктәп укучыларының республика фәнни-гамәли конференциясендә, «Аксаков укулары» мәктәп укучыларының фәнни-тикшеренү һәм ижади эшләре конкурсларында, «Онегин укулары» мәктәп укучыларының республика фәнни-гамәли конференциясендә, Л.Н.Толстой исемендәге мәктәп укучыларының республика фәнни-гамәли конференциясендә катнашып, уңышка ирешкән катнашучылар санын һәр конференция буенча 3 әр кешегә житкерергә;
- «Татарча диктант» халыкара акциясендә катнашучылар санын 1600гә кадәр арттырырга;
- "Тоталь диктант» халыкара акциясендә катнашучылар санын 240 кешегә кадәр арттырырга;

	<ul style="list-style-type: none"> - "Тере классика» Бөтенроссия мәктәп укучылары конкурсының муниципаль этабында катнашучылар санын 50 кешегә кадәр арттырырга; - «Мин татарча сөйләшәм!» республика конкурсы кысаларында базаларында Рус теле көненә, А.С. Пушкинның туган көненә карата чаралар уза торган мәгариф оешмалары өлешен 100 % саклап калырга; - «Туган тел» Бөтенроссия конкурсының муниципаль этабында катнашкан туган тел укытучыларының өлешен 15 %ка кадәр арттырырга; - Инновацион технологияләргә, шул исәптән цифрлы технологияләргә өйрәтү буенча методик семинарларда катнашучы туган тел укытучыларының өлешен 100 % ка кадәр арттырырга; - Педагогик коллективлар, ата-аналар һәм жәмәгәтьчелек вәкилләре катнашында милли мәгарифне үстерү мәсьәләләре буенча түгәрәк өстәлләрне елына кимендә 2 тапкыр үткәргә; - «Учитель года», «Ел укытучысы», «Иң яхшы татар теле укытучысы» һөнәри конкурсларында катнашучы туган тел укытучыларының өлешен 25% ка кадәр арттырырга; - Иң яхшы туган тел укытучыларының эш тәҗрибәсеннән басылып чыккан материаллар санын 27 гә кадәр арттырырга; - Зәй муниципаль районында яшәүче халыкларның рухи һәм мәдәни ихтыяжларын канәгатьләндерүгә юнәлдерелгән массакуләм чаралар санын арттырырга.
--	--

1. Агымдагы халәтне бәяләү

Зәй муниципаль районында милли мәгарифне үстерү «Татарстан Республикасы дәүләт телләре һәм Татарстан Республикасында башка телләр турында» ТР Законы һәм «2014-2020 елларга Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм Татарстан Республикасында башка телләргә саклау, өйрәнү һәм үстерү» Татарстан Республикасы Дәүләт программасы нигезендә эшләнган.

Татар телендә белем һәм тәрбия бирүче мәктәпләрне үстерү, мәгариф эчтәлеген яңарту, яңа технологияләр кергү, татар теле һәм әдәбиятын укытуны камилләштерү, төбәкара элементларне киңәйтү һәм ныгыту эшчәнлекнең төп нәтиҗәләре булды.

Районда 21 мәктәпкәчә белем бирү учреждениесе һәм 11 мәктәпкәчә төркем эшли, аларга 2340 бала йөри. Шуларның 100бсы - татар милләтеннән булган балалар. Аларның 367се - 36,48 проценты- туган теле- татар телендә белем һәм тәрбия белән коачланган (279ы-авыл жирлекләреннән).

Районда 22 гомуми белем бирү оешмасы эшли, шул исәптән сәламәтлек мөмкинлекләре чикләнган балалар өчен бер мәктәп бар. Зәй районы мәктәпләрендә 5175 укучы белем алды. Шулардан балаларның: 2165 е - татар

(бу барлык укучыларның 41,9% ын тәшкил итә), 2083е – рус (40,2%) милләтәннән, 927се - башка милләтләр вәкилләре, катнаш никахтан туган балалар 17,9 процентны тәшкил итә.

Зэй районында 13 мәктәптә рус телендә, 9 мәктәптә татар телендә уку алып барыла. Татар балаларының 40% ы (863 укучы) татар телендә уку һәм тәрбия белән шөгыйльләнә, шул исәптән 18% ы (386 укучы) татар балаларына татар телендә белем һәм тәрбия бирә, 22% ы (477 укучы) рус телендә белем ала.

Зэй районында чуваш этномәдәни компонентлы бер мәктәп эшли, анда 16 бала белем ала.

Районда татар телендә белем бирүче 8 мәктәп эшли, шул исәптән 5 төп мәктәп, 3 урта мәктәп. Шулай ук 2 филиалда уку һәм тәрбия татар телендә алып барыла. Татар телендә белем бирүче мәктәпләрдә укучылар саны – 386 (7,45%). Районда татар телендә уку 7,45%ны тәшкил итә, ана телендә тәрбия бирү - 7%.

«Туган тел» фәнен өйрәнү 22 гомуми белем бирү учреждениесендә дә алып барыла. Укучыларның 63% ы татар телен, 37% ы рус телен туган тел буларак сайлаган.

2020-2021 уку елында төп эш юнәлешләре булып тора:

- Татарстан Республикасы мәгарифне үстерү институтының авторлык һәм тематик курслары аша квалификация күтәрү.

- район, республика, төбәкара конкурсларда актив катнашу, алдынгы педагогик тәҗрибәне өйрәнү һәм тарату;

- дәрәсләрдә һәм дәрәстән тыш эшчәнлектә мәгълүмати технологияләре, шулай ук фәнгә мотивацияне арттыручы методларны һәм алымнарны куллануны активлаштыру.;

- сәләтле балалар белән эшләү системасын камилләштерү;

- беркетелгән төбәкләр белән хезмәттәшлек, методик ярдәм һәм тәҗрибә алмашу.

Татар теле һәм әдәбияты укучыларының район методик берләшмәсе мәгарифне модернизацияләү шартларында үз эшен министрлыкның приказлары, рекомендацияләре, инструктив-методик хатлары белән билгеләнгән төп бурычлардан чыгып, гомумбелем бирү эзерлегенә яңа сыйфатына ирешү аша гамәлгә ашырды. Мәгарифне яңарту шартларында үз эшчәнлегенә эчтәлеген тәнкыйди, ижади үзләштерү һәм фән казанышларын, алдынгы педагогик тәҗрибәне куллану юлы белән модернизацияләргә сәләтле укучыга ихтыяж артты. Шуңа бәйле рәвештә укучы эшчәнлеген тәмин итә торган методик функцияләр дә үзгәрә. Педагогның һөнәри эшчәнлегенә уңышы аларда һөнәри методик осталыкның формалашуы белән бәйле. Бу процесс педагогларның һөнәри берләшмәләрдә актив катнашуы белән нәтижелерәк бара. Татар теле һәм әдәбияты укучыларының муниципаль методик берләшмәсе эше «Туган телгә шәхси-ориентлашкан уку нигезендә инновацион технологияләр кертү аша белем бирүнең сыйфатын арттыру» дигән бердәм методик теманы тормышка ашыруга, уку дәрәсен оештыруның нәтижеләре формаларын һәм методларын куллануға, альтернатив педагогик

программаларны үзләштерүгә, заманча педагогик технологияләр кертү буенча хезмәттәшләрнең эш тәҗрибәсе белән танышуга юнәлдерелгән.

Педагоглар белән тәмин ителеш анализы күрсәткәнчә, татар теле һәм әдәбияты укытучыларының гомуми саны тотрыклы булып кала һәм ул туган татар телен һәм әдәбиятны укытучы 52 педагогтан тора.

Деятельность муниципального методического объединения учителей татарского языка и литературы строилась на основе диагностики и имела практическую направленность. Выявление проблем, наиболее актуальных вопросов деятельности педагогов образовательных учреждений, отслеживание динамики знаний учителей по вопросам совершенствования учебно-воспитательного процесса, позволило определить круг вопросов, на которые необходимо было обратить внимание: Татар теле һәм әдәбияты укытучыларының муниципаль методик берләшмәсе эшчәнлеге диагностика нигезендә төзелә һәм гамәли юнәлешкә ия. Белем бирү учреждениеләре педагоглары эшчәнлегендә иң актуаль мәсьәләләрен ачыклау, укытучыларның укыту-тәрбия процессын камилләштерү мәсьәләләре буенча белемнәрен динамикасын күзәтү игътибар итәргә кирәкле мәсьәләләрен ачыкларга мөмкинлек бирде:

1. Федераль дәүләт белем бирү стандартларын тормышка ашыру, укыту һәм тәрбия бирүнең сыйфатын күтәрү;
2. Сәләтле балалар белән системалы эшләр, муниципаль, республика һәм Россия конкурсларында катнашу, укучыларны фәнни-тикшеренү эшчәнлегенә җәлеп итү;
3. Район, республика вакытлы матбугат басмалары битләрендә тәҗрибә алмашу;
4. Укучыларны дәүләт (йомгаклау) аттестациясенә яңа формада әзерләү.

2020-2021 уку елында полимәдәни киңлектә укучыларның милли үзаңын формалаштыру бурычын тормышка ашырып, укытучылар телдән һәм язмага сөйләм күнекмәләрен формалаштыру һәм үстерүгә, укучыларда нәфис зәвык, татар теле белән кызыксыну тәрбиялүгә; сәламәтлекне саклаучы һәм коммуникатив технологияләрен кулланып, сүзлек һәм грамматик минимумнар программасында билгеләнгән чикләрдә, рус телле аудиторияне татар телен аралашу чарасы буларак гамәли кулланырга өйрәтүгә басым ясадылар

Практик өлеш арадаш аттестациягә әзерлек буенча эш төркемнәре утырышларыннан, аттестацияләүче укытучылар белән экспертлар эшеннән, укыту программаларын төзү буенча консультацияләрдән, мәктәп укучыларының муниципаль этабын һәм республика олимпиадасын тикшерү буенча эксперт төркеме эшеннән, норматив һәм методик документларны өйрәнүдән гыйбарәт иде. Татар теле һәм әдәбияты укытучыларының методик осталыгын камилләштерү, укучыларны тәрбияләрү һәм укыту мәсьәләләрен компетентлы һәм нәтиҗәле хәл итә ала торган методик берләшмәләрен даими эшли торган утырышлары, семинарлар аша, мастер-класслар, ачык дәресләр үткөрү, конференцияләрдә, семинарларда, түгәрәк өстәлләрдә чыгыш ясау, материалларны матбугат чараларында бастырып чыгару аша гамәлгә ашырыла. Барлык педагогик эшчәнлек дәвамында укытучылар даими рәвештә үзләренә һөнәри дәрәжәсен күтәрү өстендә эшлиләр, квалификация күтәрү

һәм яңадан эзерлек курсларын үз вакытында үтәләр. Укытучының педагогик осталыгын арттыручы факторларның берсе - методик эшнең фәнни-теоретик эчтәлеген көчәйтү. Шул максат белән укытучылар даими рәвештә Казан, Чаллы шәһәрләрендә белем бирү семинарларында катнашалар.

Татар теле һәм әдәбияты укытучыларының укучыларны тәрбияләү һәм укыту мәсьәләләрен компетентлы һәм нәтижәле хәл итә ала торган методик осталыгын камилләштерү педагогик тәҗрибәне гомумиләштерү һәм тарату методик берләшмәләренең даими эшләнүче утырышлары, семинарлар аша, мастер-класслар, ачык дәресләр бирү аша гамәлгә ашырыла. белем бирүнең нәтижәлеге арттыру максатыннан ай саен муниципаль, зона һәм төбәкара дәрәжәдә семинарлар, семинар-практикумнар үткәрелә.

Халыкара туган тел көненә, Татарстанда туган телләр һәм халыклар бердәмлеге елына, ТР ЗМРда туган як елына багышланган күп кенә чаралар районның гомуми белем бирү учреждениеләрендә үткәрелде. Укучылар муниципаль, республика, төбәкара, Бөтенроссия нәфис сүз осталары конкурсларында актив катнашып, жиңүчеләр һәм призерлар булдылар.

Педагогик осталык конкурсларына эзерлек педагоглар белән эшләнүнең аерылгысыз өлеше булып тора. Ел саен туган тел укытучыларының мастер-класслары республика конкурсы, “Туган тел” мастер-классының Бөтенроссия конкурсының муниципаль этабы уздырыла.

Татар теле һәм әдәбияты укытучыларының югары профессиональгә ирешелгән нәтижәләр белән раслана:

Р. Ш. Фәрдиев исемдәге татар гимназиясенең татар теле һәм әдәбияты укытучысы Д. М. Әүхәдиева “Туган тел” Бөтенроссия конкурсы лауреаты булды.

8 укучы татар теле һәм әдәбияты буенча республика һәм халыкара олимпиаданың йомгаклау этабында призер һәм жиңүче булды. 6 нчы мәктәп укучысы татар теле һәм әдәбияты буенча халыкара олимпиадада жиңү яулады.

Зәй шәһәре гимназиясенең 6,7 класс укучылары «Тамчы шоу» интеллектуаль уенында катнаштылар.

6 нчы мәктәпнең 11 класс укучысы Д.Борһанов «Жәлил укулары» Халыкара конкурсының зона этабында жиңүче булды.

Әлегә юнәлеш буенча кайбер уңай нәтижәләр булуга карамастан, татар мәктәпләре челтәрен саклап калу һәм үстерү, татар теле һәм әдәбияты кабинетларын жиһазлау төп проблема булып кала, бу милли мәгарифне үстерү эшен дэвам итү кирәклеген билгели.

2. Белем бирү учреждениеләренең укыту-матди базасын ныгыту

№	Чаралар	Гамәлгә ашыру сроклары	Жаваплы башкаручылар
1.	Белем бирү учреждениеләрен укыту-методик һәм белешмә әдәбият, электрон ресурслар, газета-журналларга язылу белән тәэмин итү	ел саен	мәгариф идарәсе, мәгариф учреждениеләре житәкчеләре

2.	Белем бирү учреждениеләрен интерактив комплектлар белән тәмин итү	ел саен	мәгариф идарәсе,
3.	Зәй муниципаль районы территориясендә яшәүче халыкларның туган телендә китапханәдә әдәби китаплар фондын арттыру	ел саен	мәгариф идарәсе, мәгариф учреждениеләре житәкчеләре

3.

«Милли мәгарифне үстерү» ярдәмче программасын гамәлгә ашыруны бәяләү индикаторлары

№ пп	Ярдәмче программа юнәлешләре буенча максатчан күрсәткечләр	2022	2023	2024	2025
1 бурыч: Татарстан Республикасы дәүләт телләре буларак татар һәм рус телләренең паритет эшчәнлегенә ярдәм итү					
1	Татар телен Татарстан Республикасы дәүләт теле буларак өйрәнүче балалар өлеше, %	37	45	50	55
2	Татар телен өйрәнүче һәм татар телендә тәрбияләнүче балалар өлеше, гомуми белем бирү учреждениеләренә йөрүче татар балаларының гомуми санына карата, %	22	25	30	35
3	Үз туган теле - татар телендә белем алучы һәм тәрбияләнүче балалар өлеше, гомуми белем бирү учреждениеләренә йөрүче мәктәп яшендәге татар балалар санына карата, %	37	38	39	40
4	Милли - гамәли, мәдәни һәм туган якны өйрәнү юнәлешендә өстәмә белем бирү программалары гамәлгә ашырыла торган гомуми белем бирү оешмалары өлеше, %	40	45	50	55
5	Ике дәүләт телендә белем бирү оешмаларында үткәрелә торган чаралар өлеше, %	100	100	100	100
6	Ике дәүләт телендә рәсмиләштерелгән тышкы һәм эчке визуаль мәгълүмат чаралары өлеше, гомуми мәгълүматсанына карата, %	50	60	70	100
7	Ике дәүләт телендә эш башкару өчен шартлар тудырылган белем бирү оешмалары өлеше, %	100	100	100	100
8	Массакүләм матбугат чараларында иң яхшы укытучыларның рус һәм татар телләрендәге эш тәжрибәсеннән материаллар, %	50	50	50	50
2 бурыч: Би-һәм полилингваль белем бирү системаларын оештыру һәм укыту-методик яктан тәмин итү					
9	Би - һәм полилингваль белем бирү	2	2	2	2

	мәсьәлэләре буенча укытучылар, ата-аналар (законлы вәкилләр) өчен оештырылган һәм үткәрелгән семинарлар, түгәрәк өстәлләр саны				
10	Туган тел һәм әдәбият, чит тел укытучылары өчен оештырылган һәм үткәрелгән түгәрәк өстәлләр саны	3	3	3	3
11	Ел саен квалификация күтәрү курсларында белем алучы туган тел һәм әдәбият укытучылары саны, кеше	25	25	25	25
12	Тел лагерьларында профильле сменаларда катнашучы укучылар саны, кеше	10	15	18	20
13	«Тартария» төбәкара балалар һәм яшьләр ижаты жәйге форумында катнашучы укучылар саны, кеше	5	7	10	15
14	Рус теле буенча «Глаголь» профильле сменасында катнашучы укучылар саны, кеше	5	7	10	12
15	Туган телне саклап калуга һәм үстерүгә юнәлдерелгән грант конкурсларында жиңгән белем бирү оешмалары саны	3	3	4	4
3 бурыч: Муниципаль район территориясендә яшәүче халыкларның милли-мәдәни үсешенә ярдәм итү, гомумроссия гражданлык тәңгәллеген ныгыту					
16	Татар теле буенча халыкара олимпиадада катнашучылар саны, кеше	2	2	2	2
17	Туган теле (рус булмаган) татар теле булган мәктәп укучылары өчен рус теле буенча халыкара олимпиадада катнашучылар саны, кеше	1	1	2	2
18	Чуаш теле һәм әдәбияты буенча республика олимпиадасында катнашучылар саны, кеше	1	1	2	2
19	«Илһам» («Вдохновение») Бөтенроссия яшь шагыйрьләр һәм язучылар конкурсында катнашучылар саны, кеше	2	2	3	3
20	«Шәжәрәләр-нәсел агачы» («Родословные-древо поколений») төбәкара фәнни-гамәли конференциясендә катнашучылар саны, кеше	1	2	2	3
21	Каюм Насыри исемендәге төбәкара яшүсмерләр фәнни-тикшеренү укуларында катнашучылар саны, кеше	2	3	3	3
22	Мәктәп укучыларының Туфан Миңнуллин исемендәге республика фәнни-гамәли конференциясендә катнашучылар саны, кеше	2	3	3	3
23	Габдулла Тукай исемендәге республика фәнни-тикшеренү укуларында катнашучылар	4	6	6	7

	саны, кеше				
24	Мәктәп укучыларының «Аксаков укулары» фәнни-тикшеренү һәм ижат эшләре конкурсында катнашучылар саны, кеше	2	2	3	3
25	Мәктәп укучыларының "Онегин укулары" республика фәнни-гамәли конференциясендә катнашучылар саны, кеше	2	2	3	3
26	Мәктәп укучыларының Л. Н. Толстой исемдәге республика фәнни-гамәли конференциясендә катнашучылар саны, кеше	2	2	3	3
27	«Татарча диктант» халыкара акциясендә катнашучылар саны, кеше	1500	1520	1550	1600
28	"Тоталь диктант" халыкара акциясендә катнашучылар саны, кеше	200	220	230	240
29	"Тере классика" Бөтенроссия мәктәп укучылары конкурсының муниципаль этабында катнашучылар саны, кеше	30	40	45	50
30	Рус теле көненә багышланган чаралар узган белем бирү оешмалары өлеше, %	100	100	100	100
31	Рус теле көненә, А. С. Пушкинның туган көненә багышланган чаралар үткәрелгән белем бирү оешмалары өлеше, %	100	100	100	100
32	«Мин татарча сөйләшәм!» («Я говорю по-татарски!») республика конкурсы кысаларында чаралар үткәрелгән белем бирү оешмалары өлеше, %	100	100	100	100
33	«Туган тел» мастер-класслар Бөтенроссия конкурсының муниципаль этабында катнашкан туган тел укытучылары өлеше, %	10	12	14	15
4 бурыч: Туган телгә таянып, туган телдә белем бирү технологияләрен һәм укыту методикаларын камилләштерү					
34	Инновацион технологияләргә, шул исәптән цифрлы технологияләргә өйрәтү буенча методик семинарларда катнашучы туган тел укытучыларының өлеше, %	80	85	90	100
35	Милли мәгарифне үстерү мәсьәләләре буенча педагогик коллективлар, ата-аналар һәм жәмәгатьчелек вәкилләре катнашында үткәрелгән түгәрәк өстәлләр саны	2	2	2	2
36	Доля учителей родного языка, участвующих в профессиональных конкурсах «Учитель года», «Ел укытучысы», «Иң яхшы татар теле укытучысы» һөнәри конкурсларында катнашучы туган тел укытучыларының өлеше,%	10	15	20	25

37	Туган телнең иң яхшы укытучылары эш тәҗрибәсе турында басылган материаллар саны	20	23	25	27
----	---	----	----	----	----

7. «ИНВАЛИД БАЛАЛАРГА БЕЛЕМ БИРҮНЕ ДӘ КЕРТЕП, ТӘРБИЯ ҺӘМ ӨСТӘМӘ БЕЛЕМ БИРҮНЕ ҮСТЕРҮ ҺӘМ ӘЛЕГЕ ӨЛКӘ ХЕЗМӘТКЭРЛӘРЕНЕҢ КВАЛИФИКАЦИЯСЕН КҮТӘРҮ» ЯРДӘМЧЕ ПРОГРАММАСЫ

Балаларның һәм яшьләрнең рухи-әхлакый яктан житлегүе аларны мөстәкыйль тормышка эзерләү жәмгыять, дәүләт үсешенең мөһим бер өлеше булып тора. «Мәгариф турында» Россия Федерациясе Законнда (13.01.96 номерлы 12-ФЗ номерлы Федераль закон редакциясендә) формалаштырылган мәгариф өлкәсендә дәүләт сәясәте чагылышы булды. Россия Федерациясе Мәгариф министрлыгының 2020 елның 11 декабрдәге 712 номерлы боерыгы белән «Россия Федерациясендә мәгариф турында» Федераль законга укучыларны тәрбияләү мәсьәләләре буенча үзгәрешләр кертү хакында» 2020 елның 31 июлдәге 304-ФЗ номерлы Федераль закон таләпләрен гамәлгә ашыру кысаларында башлангыч, төп һәм урта гомуми белем бирүнең дәүләт стандартларына үзгәрешләр кертелде.

"Россия Федерациясендә мәгариф турында" законга кертелгән үзгәрешләр нигезендә 2020 елдан районда тәрбия программасын өйрәнү һәм сынау эше алып барыла.

Гомуми белем бирү федераль дәүләт белем бирү стандартлары нигезендә тәрбиянең якынча программасы үзәгендә укучыларның шәхси үсеше, Россия һәм дөнья үсешенең төрле аспекты турында системалы белемнәр формалаштыру тора. Программаны тормышка ашыру нәтижәләренең берсе- укучыларны Россиянең традицион рухи кыйммәтләренә, Россия жәмгыятендә үз-үзенә тоту кагыйдәләренә һәм нормаларына жәлеп итү. Программа укучыларның ФГОСтә күрсәтелгән шәхси нәтижәләргә ирешүен тәмин итәргә тиеш: укучыларда Россия тиндәшлеге нигезләрен формалаштыру; укучыларның үз-үзен үстерүгә эзерлеге; танып белүгә һәм укуга мотивациясе; шәхеснең социаль-әһәмиятле сыйфатлары һәм кыйммәт буларак сыйфатлары; социаль әһәмиятле эшчәнлектә актив катнашу. Тәрбия бирүнең эш программасы белем бирү эшчәнлеген гамәлгә ашыручы оешма тарафыннан гаилә һәм тәрбия институтлары белән берлектә гамәлгә ашырылырга тиеш.

Мәктәп бөтен мәгариф системасының үзәк звеносы, балаларны тәрбияләүнең фундаменталь базасы булып тора. Гомуми белем бирү оешмаларында тәрбия процессын яңарту, үзбездәге традицияләргә, милли-региональ үзгәрешләргә, заманча тәҗрибә казанышларын исәпкә алып, тәрбия статусы турында сыйфатлы яңа күзаллау нигезендә гамәлгә ашырылырга тиеш; төрле тәрбия системаларын булдыруны, тәрбия стратегияләренең төрлеләгән стимуллаштыруны, ысулларны, аның мәктәп һәм мәктәптән тыш механизмнарының нәтижәләгән күтәрүне, дәүләт, гаилә һәм иҗтимагый тәрбия балансын билгеләү һәм тәмин итүне үз эченә алырга тиеш.

Мәгариф алдында куелган Россия гражданын тәрбияләү һәм үстерү бурычларына аерым гомуми белем бирү оешмасы кысаларында ирешү мөмкин түгел. 2022-2025 елларга Зәй муниципаль районы мәгариф системасында тәрбия үсеше ярдәмче программасы ведомствора хезмәттәшлек, яңа алымнар, заманча педагогик һәм психологик технологияләр, механизмнар, инфраструктура, инициатива, инновацион эшчәнлек, муниципаль белем бирүдә, мәгариф һәм ижтимагый оешмаларда үсеш алган тәҗрибә, прогрессив традицияләр нигезендә районның бердәм тәрбия киңлеген булдыруга юнәлтелгән. Бердәм тәрбия киңлегенә чөлгә берләшмәләре булдыруны, тәрбия эшенең иң яхшы, алдынгы тәҗрибәсен гомумиләштерүне, яңа федераль норматив-хокукый базаны исәпкә алып, тәрбия максатларына төзәтмәләр кертүне һәм эчтәлекне төгәлләштерүне күздә тотта. Гомуми һәм өстәмә белем бирү оешмалары, мәдәният һәм спорт учреждениеләре, сәламәтлекне саклау, социаль сәясәт һәм башка социомәдәни тирәлек субъектлары эшчәнлеген координацияләү, гаиләнең тәрбия эшчәнлегенә ярдәм итү зарур.

2022-2025 елларга Зәй муниципаль районы мәгариф системасында тәрбия үсеше ярдәмче программасын эшләү һәм кабул итү Россия, Татарстан Республикасының Мәгариф өлкәсендә дәүләт сәясәте принциптарын тормышка ашыруның мөһим юнәлеше булып тора. Ярдемче программа белем бирү учреждениеләренең ижтимагый статусын күтәрүгә, үзбездән горур-гадәтләр һәм заманча тәҗрибә нигезендә тәрбия бирүнең эчтәлеген һәм структурасын яңартуға, уку һәм тәрбия процессларының күп санлы һәм интеграцияләнгән булуын тәмин итүгә, дәүләт, ижтимагый һәм гаилә тәрбиясе балансына, барлык төр белем бирү учреждениеләрендә тәрбиянең заманча механизмнарына һәм аның өстенлекләренә юнәлдерелгән. Социаль үзгәртеп корулар чорында хәзерге Россия жәмгыятендә тәрбия бирүнең дөньякүләм кыйммәтләргә ия нигезләрен, мәгариф системасының яңа тәрбияви потенциалын формалаштыру актуаль булып тора; тынычлык һәм түземлек культурасын формалаштыру рухында ижтимагый татулык нигезендә россиялеләр буыннары арасында дәвамлылыкны тәмин итә.

Ярдәмче программа мәгариф системасында тәрбия бирүне оештыруны камилләштерүнең максатларын, бурычларын һәм юнәлешләрен, шулай ук мәгариф учреждениеләренең тәрбия практикасын үстерүгә бәйле беренче чираттагы чараларны билгели.

Ярдәмче программаның ведомстволы статусы бар, барыннан да элек барлык типтагы һәм төрдәге мәгариф учреждениеләре өчен каралган.

Ярдәмче программаның максатлары һәм бурычлары

Заманча милли тәрбия идеалы - ул Россия Федерациясенен күпмилләтле халкының рухи һәм мәдәни традицияләрендә тамыр жәйгән үз иленең бүгенгесе һәм киләчәге өчен жаваплылыкны аңлаган, Ватаныбыз язмышын үз шәхси буларак кабул итүче югары әхлаклы, ижади, компетентлы гражданин.

Ярдәмче программаның максаты - Зәй муниципаль районы белем бирү системасында тәрбия эше системасын һәм бердәм тәрбия пространствосын үстерүнең шартларын һәм инновацион механизмнарын булдыру.

Ярдәмче программаның бурычлары:

- 1) башлангыч гомуми, төп гомуми һәм урта гомуми белем дәрәжәләрендә тәрбия бирүне тәмин итү һәм Зәй муниципаль районының гомуми белем бирү оешмаларында тәрбия процессын килештереп гамәлгә ашыру;
- 2) муниципаль гомуми белем бирү оешмаларында тәрбия эшчәнлеген оештыруның эчтәлеген һәм методикасын яңарту һәм федераль дәүләт белем бирү стандартлары таләпләре нигезендә укучыларның шәхси белем алу нәтижәләренә ирешүне тәмин итү;
- 3) яшь буынны тәрбияләү бурычларын хәл итүдә өстәмә белем бирү оешмаларының һәм муниципаль гомуми белем бирү оешмаларының үзара хезмәттәшлеген оештыру;
- 4) балалар һәм яшьләр ижтимагый берләшмәләре һәм укучылар үзидарәсе органнары үсешенә ярдәм итү;
- 5) балаларны һәм яшьләренә тәрбияләү һәм социальләштерү мәсьәләләрендә мәктәп һәм гаиләнең актив хезмәттәшлегенә заманча формаларын куллану буенча эшнә оештыру;
- 6) укучыларның һөнәри үзбилгеләнешен тәмин итүнең нәтижәле эшләп килүче системасын булдыру;;
- 7) белем бирү процессында катнашучыларның барысына да хокукый культураны, балигъ булмаганнарның хокук бозуларын профилактикалауга юнәлдерелгән төп хокуклар һәм бурычлар турында күзаллауларны тәрбияләү эшен үстерү;
- 8) укучыларда төп гражданлык сыйфатлары һәм патриотизм хисләре үсешенә оптималь шартларын тәмин итә торган граждан-патриотик тәрбия бирүнең нәтижәле системасын булдыру;
- 9) баланың шәхесен гармонияле үстерү өлкәсендә педагогик эшчәнлекнең һөнәри дәрәжәсен күтәрү максатларында тәрбия һәм өстәмә белем бирү өлкәсе кадрлары эшчәнлеген методик тәмин итүне гамәлгә ашыру;
- 10) гомуми белем бирү учреждениеләрендә, шул исәптән ППС аша баланы психологик-педагогик тәмин итү системасын алга таба үстерү;
- 11) сәламәтлек саклау технологияләрен камилләштерү һәм куркынычсыз белем бирү мохитен булдыру.

Ярдәмче программаны гамәлгә ашыру срогы

Ярдәмче программа 2022-2025 еллар дәвамында чаралар башкаруны күздә тотта.

Ярдәмче программа чаралары исемлеге

Гамәлдәге көчле яклар һәм тәрбия өлкәсендә иң мөһим казанышлар арасында проблемалы кырлар булып кала бирә:

- социаль сорауларны тиз алмаштыру һәм мәктәп тәмамлаучының белемләгенә һәм тәрбиясенә карата таләпләрнең каршылыклары;

- социаль институтлар һәм жәмгыять тарафыннан бары тик педагогларга һәм гомуми белем бирү оешмаларына гына тәрбия бирү буенча вәкаләтләрнең бөтен тулылыгын хокуксыз рәвештә тапшыру;

- яңа буын мәгариф стандартларын кертү шартларында тәрбияне

модернизацияләү темпларыннан артта калу;

- квалификацияле кадрлар житмәү сәбәпле, укучылар үзидарәсе органнарына, яшьләр һәм балалар ижтимагый берләшмәләренә житәрлек педагогик ярдәм булмау;

- гаиләнең рухи-әхлакый кыйммәтләрен һәм гореф-гадәтләренә югалту; «гаилә нигезләрен» какшату; рухи-әхлакый ориентирларны югалту; сәламәт булмаган яшәү рәвеше (эчүчелек һәм гомуми культура (жаваплы ата-ана культурасы, коммуникатив, сексуаль, хокукый культура һәм башка аспектлар), ата-аналарның бала тәрбиясеннән читләшүе;

- гомуми белем бирү оешмасының ижтимагый идарәсендә ата-аналар компетентлыгы житәрлек булмау;

- укучыларның үз-үзләрен күрсәтүгә юнәлдерелгән һөнәри үз билгеләнеш процессына сыйфатлы педагогик ярдәм булмау; һөнәр сайлауның чын мотивларын, реаль мөмкинлекләренә һәм белем бирү ихтыяжларын ачыклау, һәм, нәтижә буларак, һөнәренә аңсыз сайлау, һөнәри тормыш юлларын проектлау вариантларының булмавы;

- профессиональ үзбилгеләнештән югары белем кыйммәтләренә өстенлеге.

Тәрбия программасын гамәлгә кертү шартларында әлеге проблемалар, балаларны һәм яшьләренә тәрбияләү эшендә көчләренә берләштерү һәм координацияләү максатыннан, Зәй районында тәрбия эше системасында педагогик жәмәгәтчелекне яңадан карауны таләп итә.

Проблемаларны хәл итү өчен әлеге программаның төп юнәлешләре билгеләнде:

- * оештыру-идарә итү чаралары;
- * социаль-актив шәхес тәрбияләү; балалар ижтимагый оешмаларын үстерү;
- * ата-аналар белән эшләү;
- * балигъ булмаганнарның үз-үзләрен тотышында хокук бозуларны һәм тайпылышларны профилактикалау;
- * укучыларга гражданлык-патриотик тәрбия бирү;
- * технологик белем бирү, фәнни-техник ижатны үстерү;
- * физик культура һәм мәктәп спортын үстерү;
- * өстәмә белем бирүне үстерү;
- * сәламәтлек саклау эшчәнлегенә һәм куркынычсыз белем бирү тирәлеген булдыру;
- * белем бирү учреждениеләре укучыларының һөнәри ориентациясе.

Ярдәмче программаның һәр юнәлешенә үз эченә ала:

- ситуациягә анализны;
- төп проблемаларны билгеләүне;
- өстенлекле бурычларны формалаштыруны;
- сроклар, башкаручылар, финанслау чыганаclarы һәм күләме буенча килештерелгән куелган бурычларны хәл итү буенча чараларны;
- нәтижәлелек күрсәткечләрен.

**Ярдәмче программаны гамәлгә ашыруның көтелгән
соңгы нәтижәләрен фаразлау**

Ярдәмче программаны тормышка ашыру тээмин итэ:

1) тәрбия программасын гамэлгэ кертү шартларында Зэй муниципаль районында тәрбия эше системасын үстерүне;

2) тәрбия компонентларын тормышка ашыру өчен норматив-оештыру, идарэ итү шартлары булдыруны;

3) гомуми белем бирү оешмаларының ижтимагый институтлар белән дүүлэт-ижтимагый идарэ итүне камилләштерүен һәм социаль партнерлыкны ныгытуны;

4) балалар ижтимагый берләшмэләре эшчәнлегенә кертелгән укучылар санының артуын;

5) системада кабул ителгән критерийлар һәм күрсәткечләр буенча укучыларның (тәрбияләнүчеләрнең) тәрбияләнүенең һәм шәхси белем бирү нәтижеләренең уңай динамикасын;

6) ачыклык, объективлык, үтә күренмәлек, ижтимагый-һөнәри катнашу принциплары нигезендә тәрбия бирүнең сыйфатын бәяләнүең заманча системасын булдыруны;

7) Зэй муниципаль районының гомуми белем бирү учреждениеләрендә тәрбияне оештыручыларның социаль статусын һәм һөнәри компетентлыгын күтәрүне;

8) һәр гомуми белем бирү оешмасында укучыларны тәрбияләү буенча эш программасы һәм аны гамэлгә ашыру буенча халык алдында еллык хисап бирүне;

9) педагогларның тәрбиянең актуаль мәсьәләләрен хәл итүгә әзерлеген;

10) белем бирү процессының тәрбия потенциалын арттыруны;

11) гомуми белем бирү оешмасында тәрбия процессын оештыручы педагоглар өчен стимуллар һәм бүләкләр булуны;

12) ата-аналарның тәрбия процессының һәм өстәмә белем бирү хезмәтләренең сыйфаты белән канәгать калуы артуын;

13) ведомствоара хезмәттәшлек һәм социаль партнерлык нигезендә ата-ананың (ананың) статусын һәм гаиләләренең социаль активлыгы дәрәжәсен күтәрүне;

14) республика һәм муниципаль хезмәт базары ихтыяжларына туры китереп, һөнәрне аңлы рәвештә сайлаучы өлкән сыйныф укучылары санының артуын;

15) гомуми белем бирү оешмаларының өлкән сыйныф укучылары өчен һөнәри юнәлеш бирү муниципаль системасын үстерүне;

16) барлык эшчәнлек юнәлешләре буенча уку-тәрбия процессының социаль-психологик хезмәт белән нәтижәле тээмин итүне үстерүне;

17) балигъ булмаганнарның үз-үзләрен тотышында тайпылышларны кисәтү, аларны төрле социаль кирәкле эшчәнлек өлкәләренә кертү юлы белән социаль активлыкны һәм гражданлык жаваплылыгын үстерүне;

18) актив гражданлык позициясе һәм укучыларның патриотик аңы, Россиянең киләчәк гражданыны шәхесенең нигезе буларак, балигъ булмаганнар тарафыннан кылынган хокук бозулар санын киметүне.

Ярдәмче программалар юнәлешләре буенча эш

7.1. Оештыру-идарэ итү чаралары

Белем бирү бүген шәхес, жәмгыять, дәүләт үсешенә мөһим стратегик ресурсы буларак карала. «Россия Федерациясендә мәгариф турында» 2012 елның 29 декабрдәге 273 номерлы Федераль законга 2020 елның 24 июлдә кертелгән үзгәрешләр һәм 2015 - 2025 елларга Татарстан Республикасында тәрбияне үстерү стратегиясе нигезендә тәрбия шәхес үсешенә, укучыларның Россия жәмгыятендә кабул ителгән социаль-мәдәни, рухи-әхлакый кыйммәتلәр һәм кеше, гаилә, жәмгыять һәм дәүләт мәнфәгатьләрендә үз-үзенә тоту кагыйдәләре һәм нормалары нигезендә үз-үзенә билгеләү һәм социальләштерү өчен шартлар тудыру, укучыларда ватанпәрвәрлек, гражданлык хисе, Ватанны саклаучылар истәлегенә, закон һәм хокук тәртибе, хезмәт кешесенә һәм өлкән буынга хөрмәт, Россия Федерациясенә күпмилләтле халкы традицияләренә, табигатенә һәм әйләнә-тирә мохиткә сакчыл караш формалаштыруга юнәлтелгән эшчәнлек буларак билгеләнә.

Мәктәпнең тәрбия потенциалын көчәйтү заманча мәктәпнең әйдәп баручы приоритеты буларак билгеләнгән.

Россия гражданының рухи-әхлакый үсеше һәм шәхес тәрбияләү концепциясе илебез мәгарифенең иң мөһим максаты һәм жәмгыятьнең һәм дәүләтнең өстенлекле бурычы дип югары әхлакы, җаваплы, ижади, инициативалы, компетентлы гражданин тәрбияләүне, социаль-педагогик ярдәм күрсәтүне билгели. Мондый сыйфатларга ия булган кешене тәрбияләү өчен хәзерге шартларда тәрбия процессының барлык субъектларының потенциал мөмкинлекләрен интеграцияләү кирәк. Шуна күрә 2025 елга кадәр муниципаль Программа Зәй муниципаль районында тәрбия эше системасын үстерү белән идарэ итүнең өстенлекле юнәлешләрен, перспективаларын һәм механизмын билгеләү нигезендә стратегик планлаштыру һәм тәрбияне оештыру эшчәнлеген координацияләүдә система барлыкка китерүче факторга әйләнергә тиеш.

Программа түбәндәге проблемаларны хәл итүгә юнәлдерелгән:

- тәрбиягә чара буларак өстенлекле итү, өлкәннәр өчен үткәрелә торган, өлкәннәр һәм балалар тарафыннан оештырылган чаралар өстенлек итү;
- тәрбиянең максатчанлыгы, чынга ашмаслык максатлары куелу; тәрбиянең кыйммәтле эчтәлеген тормышка ашыруга зыян китереп оештыру эшләренә артык игътибар бирү; тәрбия нәтижәләрен һәм нәтижәләрен сан ягыннан теркәүгә һәм статистик рәсмиләштерүгә омтылу.

Гомуми белем бирү оешмаларында тәрбия эшен үстерү процессы белән идарэ итү норматив - хокукый тәэминатны, кадрлар, оештыру, фәнни-методик һәм мәгълүмати яктан тәэмин итүне үз эченә алган максатчан планлаштыру нигезендә төзеләчәк.

«Мәгарифне үстерү стратегиясе институты " федераль дәүләт бюджет мәгариф учреждениесе тарафыннан эшләнгән тәрбия программасы нигезендә гомуми белем бирү оешмаларында һәр мәктәп үзенчәлекле чагылдыручы укучыларны тәрбияләү буенча эш программалары эшләнә.

Мотивация, конкурс, грант ярдәме чаралары тәрбия эше программасын уңышлы гамәлгә ашыручы муниципаль берәмлекләр учреждениеләре

эшчәнлегенә, тәрбия эшләре белән шөгыльләнүче педагогларның статусын күтәрүгә ярдәм итәчәк.

Балаларны һәм яшьләрне заманча тәрбияләү максатына ирешү өчен төрле ижтимагый һәм социаль институтларның уртак эшчәнлеген чөлтәрле оештыру гамәлгә кертеләчәк.

Тәрбия эшенең нәтижелелеген мониторинглауны оештыру һәм үткәрү ярдәмче программага үз вакытында төзәтмәләр кертергә мөмкинлек бирәчәк.

«Оештыру-идарә итү чаралары» юнәлеше буенча төп чаралар исемлеге

№/п	Чаралар	Гамәлгә ашыру сроклары	Башкаручылар	Көтелгән нәтижә
1.	Тәрбия эшләре буенча белгечләрне һәм сыйныф житәкчеләрен укыту	2022-2024 еллар	«Татарстан Республикасы Зәй муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф идарәсе» МКУ	Педагогларның квалификациясен күтәрү
2	Гомуми белем бирү оешмаларына тәрбия программасын кертү	2022 - 2023 еллар	Гомуми белем бирү оешмалары	Тәрбия процессын яңарту һәм системалаштыру
3	Тәрбия эшенең төп юнәлешләре буенча ел саен планнар эшләү һәм раслау	2022-2025 еллар	«Татарстан Республикасы Зәй муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф идарәсе» МКУ	Эшнең үзенчәлеген һәм өстенлекләрен исәпкә алып, балалар белән эшләүнең яңа формаларын эзләү
4.	Өстенлекле юнәлешләр буенча стажировка майданчыклары эшчәнлеген оештыру	2022-2025 еллар	«Татарстан Республикасы Зәй муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф идарәсе» МКУ	Өстенлекле юнәлешләр буенча эшләү буенча тәҗрибә уртаклашу
5.	Тәрбия эшенең торышын мониторинглауны оештыру буенча эш алып бару	2022-2024 еллар	«Татарстан Республикасы Зәй муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф идарәсе»	Тәрбия эшенең нәтижелелеген күтәрү

			МКУ	
6	Гомуми белем бирү оешмаларының тәрбия эшен оештыру буенча рейтингны формалаштыру буенча эш (мониторинг нәтижеләре буенча)	2023 ел	«Татарстан Республикасы Зәй муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф идарәсе» МКУ	Гомуми белем бирү учреждениесе житәкчесенә эшчәнлеген стимуллаштыру
7	Тәрбия һәм өстәмә белем бирү системасын үстерү буенча тәкъдимнәр эшләү һәм идарә карарлар ыкабул итү	2023 ел	«Татарстан Республикасы Зәй муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф идарәсе» МКУ	Тәрбия һәм өстәмә белем бирүнең сыйфатын күтәрү

7.2. «Зәй муниципаль районында социаль-актив шәхес тәрбияләү, балалар ижтимагый оешмаларын үстерү»

Ил һәм жәмгыятьнең тотрыклы үсешендә социаль-актив шәхес формалаштыру мөһим фактор булып тора.

«Россия Федерациясендә мәгариф турында» 29.12.2012 елның 29 декабрэндәге 273-ФЗ номерлы федераль закон нигезендә, укучыларга белем бирү оешмасы белән идарә итү, шулай ук ижтимагый берләшмәләр эшчәнлегендә катнашу һәм аларны гомуми белем бирү оешмаларында булдыру хокукы бирелде.

Мониторинг тикшеренүләре нигезендә түбәндәге нәтижеләрне ясарга мөмкин::

- Зәй муниципаль районының белем бирү оешмалары базасындагы укучылар үзидарәсе органнары һәм ижтимагый берләшмәләре саны - 22 балалар ижтимагый берләшмәсе тотрыклы булып кала.

- мәктәп һәм район дәрәжәсендә укучылар үзидарәсе органнары, яшьләр һәм балалар ижтимагый берләшмәләре лидерларына ярдәм итү системасы бар.

ТРда тәрбия үсеше стратегиясе кысаларында безнең районда балалар хәрәкәте үсә. Районның һәр белем бирү учреждениесендә укучылар үзидарәсе органнары яисә ижтимагый берләшмәләр булдырылды, «Мөстәкыйль балалар» республика проекты, «Россия мәктәп укучылары хәрәкәте» балалар-яшүсмерләр оешмасы, «ЮНАРМИЯ» Бөтенроссия хәрби-патриотик хәрәкәте, ЮИД отрядлары, волонтерлар хәрәкәте, «Сәләт» хәрәкәте, Шаяннар һәм тапкырлар клубы (КВН), мәктәп отрядлары, мәктәп урманчылыгы, мәктәп ТВ (эфирда укучылар), «Жинү волонтерлары» Бөтенроссия ижтимагый патриотик хәрәкәтенең Зәй бүлекчәсе «Шәфкатьлелек чишмәсе», «Дублер көне» муниципаль проектлары, «Добросовет» форумы тормышка ашырыла. Шулай ук районда Зәй муниципаль районының балалар ижтимагый берләшмәләре Советы эшли.

Ләкин шуның белән бергә билгеләп үтелә:

- квалификацияле кадрлар кытлыгы, укыту үзидарә органнарына һәм яшьләр һәм балалар ижтимагый берләшмәләренә житәрлек дәрәжәдә педагогик ярдәм күрсәтелмәү;

- дәүләт ярдәменә хокукы булган ижтимагый берләшмәләр реестрына керүче юридик зат статусына ия балалар һәм яшьләр өчен ижтимагый берләшмәләренә булмавы.

Алга таба үсеш мәктәп үзидарәсен, балалар һәм ижтимагый берләшмәләренә, волонтерлыкны һәм Иреклекне үстерү, лидерларга ярдәм итү системасын үстерү юнәлешләре буенча эшчәнлекне оештыру рәвешләрендә һәм эчтәлегендә башкарылачак.

Социаль-актив шәхес тәрбияләү буенча төп чаралар булчак:

- Зәй муниципаль районындагы педагоглар өчен курс әзерлеген, методик чараларны һәм зональ семинарларны оештыру;

- укучылар үзидарәсе органнарының, яшьләр һәм балалар ижтимагый берләшмәләренә эшчәнлеген оештыруның эчтәлеген һәм рәвешләрен яңарту буенча методик тәкъдимнәр эшләү;

- БДБ, РДШ, ЮНАРМИЯгә аерым игътибар биреп, балалар ижтимагый берләшмәләре эшчәнлеген координацияләү һәм конкурс ярдәме күрсәтү;

- мәгариф һәм яшьләр сәясәте өлкәсен социаль әһәмиятле проектларны һәм балалар һәм яшьләр өчен массакүләм чаралар системасын гамәлгә ашыру аша балаларны һәм яшьләренә социальләштерүгә интеграцияләү;

- районда балалар һәм яшьләр белән эшләүнең яңа ысулларын кертү аша Зәй муниципаль районының балалар ижтимагый оешмалары һәм өйрәнүләр советы эшчәнлегенә ярдәм итү.

«Социаль-актив шәхес тәрбияләү, балалар хәрәкәтен үстерү» юнәлешен тормышка ашыру буенча төп чаралар исемлеге

№	Чаралар	Гамәлгә ашыру сроклары	Башкаручылар	Көтелгән нәтижә
1	Квалификация күтәрү курслары программасында катнашу	2022-2024 еллар	«Татарстан Республикасы Зәй муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф идарәсе» МКУ	Директор урынбасарларының, оештыручы педагогларның, класс житәкчеләрнең квалификациясен күтәрү
2	Методик чаралар оештыру. (семинарлар, вебинарлар һ.б.)	2024-2025 еллар	«Татарстан Республикасы Зәй муниципаль районы Башкарма	Педагогик компетентлыкны арттыру

			комитетының мәгариф идарәсе» МКУ	
3	Гомуми белем бирү оешмаларында укучылар үзидарәсе органнары, яшьләр һәм балалар ижтимагый берләшмәләре эшчәнлеген оештыру һәм аларның эшчәнлегенә буенча методик кулланмалар нәшер итү	2022-2025 еллар	«Татарстан Республикасы Зәй муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф идарәсе» МКУ	Укучылар үзидарәсе органнары һәм яшьләр һәм балалар ижтимагый берләшмәләре эшчәнлегенә нәтижелелеген күтәрү.
4	Укучылар үзидарәсе органнары, яшьләр һәм балалар ижтимагый берләшмәләре эшчәнлеген мониторинглауны оештыру	2023-2025 еллар	«Татарстан Республикасы Зәй муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф идарәсе» МКУ	Гомуми белем бирү оешмаларында укучылар үзидарәсе органнары һәм яшьләр һәм балалар ижтимагый берләшмәләре эшчәнлегенә нәтижелелеген арттыру
5	«Тәрбия эше» - «балалар хәрәкәте» бүлегендә Зәй муниципаль районы гомуми белем бирү оешмаларының рәсми сайтларында мәгълүмати тәмин итү	2022-2025 еллар	«Татарстан Республикасы Зәй муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф идарәсе» МКУ	Укучының социаль-актив яшәү рәвешен алып баруға омтылышын һәм статусын күтәрү
6	Юнәлеш буенча бөтенроссия һәм Республика фәнни-гамәли конференцияләрендә һәм конкурсларда катнашуны оештыру	2023-2025 еллар	«Татарстан Республикасы Зәй муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф идарәсе» МКУ	Педагогның статусын һәм абруен күтәрү
7	Район балалар ижтимагый оешмалары советы	2022-2025 еллар	«Татарстан Республикасы Зәй муниципаль районы	Эшчәнлекнең яна юнәлешләрен ачыклау һәм

	һәм мәктәпләрдә волонтерлар хәрәкәтен үстерү		Башкарма комитетының мәгариф идарәсе» МКУ	проектлар эшләү
8	Яшьләр һәм балалар ижтимагый берләшмәләре эш тәжрибәсен гомумиләштерү	2022-2025 еллар	«Татарстан Республикасы Зәй муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф идарәсе» МКУ	Балалар хәрәкәтендә иң яхшы тәжрибәләрне ачыклау
9.	Зәй муниципаль районының гомуми белем бирү оешмаларында план нигезендә яшь юл хәрәкәте инспекторлары отрядлары эше	2022-2025 еллар	«Татарстан Республикасы Зәй муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф идарәсе» МКУ	Юл хәрәкәте кагыйдәләре өлкәсендә балаларның хокукый белемен арттыру
10	Балалар һәм яшьләр ижтимагый хәрәкәте линиясе буенча Бөтенроссия һәм республика проектларында һәм конкурсларда катнашу.	2022-2025 еллар	«Татарстан Республикасы Зәй муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф идарәсе» МКУ	Укучыларның шәхси үсеше һәм социальләшүе.

7.3. Ата-аналар белән эшләүнең өстенлекле юнәлешләре

Гаилә балаларның тулы кыйммәтле үсеше һәм социальләшүе өчен төп социаль институт һәм аеруча табигый мохит булып тора.

Әмма соңгы елларда күпчелек гаиләләр икътисадый проблемаларны хәл итү белән мәшгуль һәм бала тәрбияләүдән читләшәләр, бу функцияне тулысынча мәктәпкә тапшыралар. Моның нәтижәсе булып түбәндәгеләр тора:

- гаиләнең рухи-әхлакый кыйммәтләре һәм гореф-гадәтләре югалу;
- рухи-әхлакый ориентирлар югалу;
- тәрбия мәсьәләләрендә ата-ананың белем дәрәжәсе житәрлек булмау;
- гомуми белем бирү оешмасы идарәсендә ата-аналарның компетентлыгы түбән булу.

Шулай итеп, төп бурыч - балаларны һәм яшьләргә тәрбияләү һәм социальләштерү мәсьәләләрендә мәктәп һәм гаилә арасындагы актив хезмәттәшлекнең заманча формаларын куллануны оештыру.

Ата-аналарга формаль һәм информаль белем бирү рәвешләрен үстерү, ата-аналарның социаль статусын һәм ижтимагый абруен күтәрү, шул исәптән «Әтиләр советы» һәм «Ата-аналар университеты» проектларын гамәлгә ашыру юлы белән гамәлгә ашырылачак.

Ата-аналарга адреслы мобиль ярдәм күрсәтү өчен гомуми белем бирү

оешмалары сайтларында «Ата-аналар өчен» бүлекләре оештырылачак.

Үсеп килүче яшь буынны тәрбияләү мәсьәләләрендә ата-аналарның белемлек дәрәжәсен күтәрү түбәндәге юллар аша гамәлгә ашырылачак:

- район һәм гомуммәктәп ата-аналар комитетларының эшчәнлеген гамәлгә ашыру;

- шәһәр һәм район мәктәпләрендә уздырыла торган мәдәни-массакуләм чараларга ата-аналар жәмәгәтчелеген жәлеп итү;

- “Татарстан Республикасы ЗМР Башкарма комитетының мәгариф идарәсе” МКУ каршындагы ата-аналар өчен гаилә тәрбиясенәң уңай тәжрибәсен уртаклашу өчен коммуникатив мәйданчык буларак консультация ярдәме көне оештыру.

Эшнең төп юнәлешләре һәм формалары:

1. Гаиләдә үзара мөнәсәбәтләргә өйрәнү максатында түбәндәгеләр аша психологик-педагогик диагностика:

- ата-аналарны анкеталаштыру;

- балаларны анкеталаштыру;

- экспресс-сораштырулар;

- ата-аналарны тестлаштыру;

- балаларга тест үткәрү.

1. Ата-аналарга психологик-педагогик консультация бирү.

2. Ата-аналарның белем бирү киңлегендә катнашуы:

- ата-ана конференцияләре;

- белем бирү учреждениесендә, классларда ата-аналар жыелышлары;

- ата-аналар комитеты утырышы;

3. Ата-аналар катнашында массакуләм чаралар:

- педагогик фестивальләр;

- ачык ишекләр көне;

- календарь бәйрәмнәр;

- спорт бәйрәмнәре;

- сәламәтлек көннәре;

- гаилә ижаты конкурслары;

- гаилә клубы;

- шоу ток;

- балалар ижәт үзәгендә традицион бәйрәмнәр.

4. Башка социаль институтлар белән хезмәттәшлек:

- массакуләм чаралар;

- шәфкатчелек акцияләре, бәйрәмнәр (башкарма комитет белән берлектә);

- төрле социаль институтлар вәкилләре белән очрашулар;

5. Ата-аналарны психологик-педагогик агарту:

- ата-ана всеобучы;

- ата-аналар өчен лекторияләр һәм әңгәмәләр;

- семинар-практикумнар;

- индивидуаль һәм гаилә консультацияләре;

- тренинг элементлары белән төркемләп эшләү;

- «Ата-ана университеты» проектың гамәлгә ашыру

- "Уңышка юл" программасы буенча эшне оештыру.

-Ата-аналарны норматив документлар, белем бирү учреждениеләренә үсешә программалары белән таныштыру.

- күргәзмәләрдә, конкурсларда ата-аналарны балалар ижат нәтижәләре белән таныштыру.

Ата-аналарны гомуми белем бирү оешмасы белән идарәдә актив катнашуга җәлеп итү максатыннан, муниципаль ата-аналар советының эчтәлегә һәм эш формалары сыйфат ягыннан үзгәрәчәк. Бу ведомствоара хезмәттәшлек һәм социаль партнерлык нигезендә ата-ананың статусын һәм гаиләләренә социаль активлыгы дәрәжәсен күтәртүгә ярдәм итәчәк.

«Ата-аналар белән эшләүнең өстенлекле юнәлешләре» юнәлешен гамәлгә ашыру буенча төп чаралар исемлегә

№	Чаралар	Гамәл гә ашыру срокла ры	Башкаручылар	Көтелә торган нәтижә
1	Зәй муниципаль районы гомуми белем бирү оешмаларында укучыларның ата-аналарына консультация ярдәме күрсәтү	2022-2025 еллар	«Татарстан Республикасы Зәй муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф идарәсе» МКУ	Ата-ана компетентлыгы арттыру
2	Мәктәп ата-аналары комитетлары рәисләренә район Советы эшчәнлеген гамәлгә ашыру	2022-2025 еллар	«Татарстан Республикасы Зәй муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф идарәсе» МКУ	Ата-ана компетентлыгы арттыру
3	Гаилә һәм ата-аналар белән эшләүче белгечләренә квалификациясен күтәрү семинарларын, вебинарларын һәм курсларын әзерләү һәм уздыру эшен алып бару	2022-2025 еллар	«Татарстан Республикасы Зәй муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф идарәсе» МКУ	Гаилә һәм ата-аналар белән эшләүче педагогларның компетентлыгы арттыру
4	Авыр тормыш хәлендә калган гаиләләргә патронаж үткәрү эшен алып бару	2022-2025 еллар	«Татарстан Республикасы Зәй муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф идарәсе» МКУ	Балаларын тәрбияләүдә кыенлыклары булган гаиләләргә педагогик психологик ярдәм күрсәтү
6	Гаилә белән эшләү буенча муниципаль һәм	2022-2025	«Татарстан Республикасы Зәй муниципаль районы	Ата-ана компетентлыгы

	республика конкурсларында катнашу	еллар	Башкарма комитетының мәгариф идарәсе» МКУ	ын арттыру
7	«Ата-ана университеты» проектларын гамәлгә ашыру эше	2022-2025 еллар	«Татарстан Республикасы Зэй муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф идарәсе» МКУ	Ата-ана компетентлыгын арттыру
8	Әтиләрен район советы эшчәнлеген гамәлгә ашыру	2022-2025 еллар	«Татарстан Республикасы Зэй муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф идарәсе» МКУ	Ата-ана компетентлыгын арттыру

7.4. Балигъ булмаганнар тәртибэндәге хокук бозуларны һәм тайпылышларны профилактикалау

ЗМР территориаль органы тарафыннан үткәрелә торган профилактик эш Татарстан Республикасы Зэй муниципаль районы Башкарма комитетының 2009 елның 12 ноябрэндәге 593 номерлы карары белән расланган 2020-2020 елларга Зэй муниципаль районында хокук бозуларны профилактикалау буенча муниципаль комплекслы программаны (алга таба-МКП) тормышка ашыру аша программа – максатчан якин килү белән тәмин ителә.

Балигъ булмаганнарның күзәтүчесезлеген, сукбайлыгын, хокук бозуларын һәм жәмгыятькә каршы гамәлләрен кисәтү буенча профилактика субъектларының ведомствоара хезмәттәшлеге мәсьәләләрендә координацияләүче роль балигъ булмаганнар эшләре һәм аларның хокукларын яклау буенча комиссиясенә бирелгән.

Балигъ булмаганнарның күзәтүчесезлеген һәм хокук бозуларын профилактикалау максатларында районның 22 гомуми белем бирү оешмасында хокук бозуларны профилактикалау буенча советлар төзелде.

Советлар яшүсмерләр, ата-аналар һәм профилактика субъектлары белгечләрен (ПДН инспекторлары, медицина хезмәткәрләре, полициянең участок хезмәткәрләре, РҮХ белгечләре) чакырып уздырыла.

Профилактика Советы утырышларында карала торган мәсьәләләр: өлгереш түбән булу, мәктәп дисциплинасын бозу, ата-ана вазыйфаларын үтәмәү турында мәгълүмат, педагогларның доклад язмалары, мәктәп эчендә исәпкә алынудан төшерү һәм ПДН исәбеннән төшерү. Өстәмә белем бирү берләшмәләрендә, спорт секцияләрендә укучыларның мәшгульлеге, гаиләләр белән эш оештыру, каникул чорында балигъ булмаганнарның күзәтүчесезлеген һәм хокук бозуларын профилактикалау эше, дәрәсләргә йөрү һәм өлгерешкә кагылышлы мәсьәләләр дә каралды. Балигъ булмаганнар эшләре һәм аларның хокукларын яклау буенча комиссиядә исәптә торучы балаларның һәм СОП гаиләләрендәге балаларның мәшгульлеге аерым игътибр үзәгендә булды.

Рейдлар кысаларында “хәвеф төркеме” гаиләләренә һәм социаль куркыныч хәлдәге гаиләләргә субъектлары белән бергә бару оештырыла.

Бу юнәлештә белем бирү учреждениеләре эшенең уңай моментларын билгеләп үтәргә кирәк:

- өстәмә белем бирү, шул исәптән төрле исәпкә алу төрләрәндә торучы балаларның мәшгульлеге проценты артты;
- мәктәпкәчә белем бирү учреждениеләрен дә кертеп, имин булмаган гаиләләренә иртә ачыклау буенча эшнең нәтижәлелеге артты;
- мәгълүмат алмашу һәм үткәрелә торган эш буенча ведомствоара хезмәттәшлек урнштырлган.

Мәгариф идарәсе тарафыннан ведомство карамагындагы учреждениеләренң хокук бозуларны профилактикалау эше контрольдә тотыла. Мәгариф идарәсе укырга тиешле, шулай ук укытуның башка формаларына күчүче, системалы рәвештә дәрес калдыручы һәм дәресләргә кермәгән балаларны исәпкә ала. Мәгариф идарәсе вәкиле балигъ булмаганнар эшләре буенча комиссия составына керә, бу имин булмаган яшүсмерләр проблемалары буенча мәсьәләләренә оператив хәл итәргә мөмкинлек бирә.

Соңгы өч елда балигъ булмаганнар арасында исәптә торучы балигъ булмаганнар саны артуына карамастан, хокук бозулар белән бәйлә хәлне тотрыклы дип атап булмый.

Хокукый тәрбия буенча эш системасын анализлап, түбәндәге проблемаларны билгеләргә мөмкин:

- ата-аналарга, законлы вәкилләргә хокукый тәрбия бирүнең түбән дәрәжәсе;
- ата-ана хокукыннан мәхрүм ителгән яки хокуклары чикләнгән ата-аналар санының артуы;
- балигъ булмаганнар тарафыннан хокук бозуларның артуы;
- укучыларны ижтимагый юнәлештәге хокукка каршы формироваиеләргә, шул исәптән деструктив формироваиеләргә (АУЕ, скинхедлар һ.б.) жәлеп итү.
- хокук бозган балигъ булмаганнарның яшәрүе.

Килеп туган вазгыятьне исәпкә алып, балигъ булмаганнарның үз-үзләрен тотышында тайпылышларны профилактикалау юлы белән балигъ булмаганнарның социаль активлыгын һәм гражданлык жаваплылыгын үстерүгә юнәлдерелгән белем бирү процессында катнашучыларның барысында - балаларны, ата-аналарны (законлы вәкилләренә), педагогларны хокукый тәрбияләү буенча эш системасын камилләштерергә, аларны эшчәнлекнең төрле социаль таләп ителгән өлкәләренә һәм актуаль проектларга жәлеп итәргә кирәк.

Үзгәрешләр һәм өстәмәләр әлегә мәсьәләнең түбәндәге юнәлешләренә кагылачак:

- һәр белем бирү учреждениесенә белем бирү процессына, тәрбия эшенә хокукый тәрбияне кертү;
- ата-аналар белән үз-үзенә тоту мәсьәләләрендә эшләү рәвешләренә төрлелеге; балаларның тәртибе мәсьәләләрендә ата-аналар белән эшләү рәвешләренә төрләндрү;
- ата-аналар һәм балалар арасындагы мөнәсәбәтләр темасына ата-аналар жыелышлары оештыру;
- ата-аналарны проблемалы темалар буенча (балаларның суицидаль үз-үзләрен тотышы, мәктәптә булинг) агарту;

- укучыларда хокукый культура, төп хокуклары һәм бурычлары турында күзаллаулар тәрбияләү, балаларның яшь үзенчәлекләрен исәпкә алып, укуытуның барлык баскычларында да;

- "Куркынычсызлык интернеты" юнәлеше буенча эшне көчәйтү, деструктив группировкаларга жәлеп итүне профилактикалау.

Бөтен профилактик эш 6 блокка бүленә:

- хокукка каршы тәртипне профилактикалау;
- суицидаль тәртипне кисәтү;
- психоактив матдәләр куллануны профилактикалау;
- экстремизмны һәм террорчылыкны профилактикалау;
- балигъ булмаганнар арасында рәхимсез мөнәсәбәтне профилактикалау.

«Балигъ булмаганнарның үз-үзләрен тотышындагы хокук бозуларны һәм тайпылышларны профилактикалау» юнәлешен гамәлгә ашыру буенча төп чаралар исемлеге

№	Чаралар	Гамәлгә ашыру сроклары	Башкаручылар	Көтелә торган нәтижә
1	Балигъ булмаганнарны һәм аларның ата-аналарын (законлы вәкилләрен) хокукый тәрбияләү буенча чаралар планын эшләү һәм тормышка ашыру буенча эш алып бару: хокукка каршы тәртипне профилактикалау; суицидаль тәртипне профилактикалау; психоактив матдәләрне куллануны профилактикалау; экстремизмны һәм терроризмны профилактикалау; укучыларның коррупциягә каршы аңын формалаштыру	2022-2025 еллар	«Татарстан Республикасы Зәй муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф идарәсе» МКУ	Белем бирү процессында катнашучыларның хокукый компетентлыгын арттыру
2	Балигъ булмаганнарны һәм аларның ата-аналарын (законлы вәкилләрен) хокукый тәрбияләү буенча методик материал формалаштыру	2022-2025 еллар	«Татарстан Республикасы Зәй муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф идарәсе» МКУ	Методик ярдәм күрсәтү
3	Гомуми белем бирү оешмасы эшчәнлеген РФ	2022-2025	«Татарстан Республикасы Зәй	Белем бирү учреждениес

	законнары нигезендә хокукий тәрбия өлешендә норматив-хокукий актларга туры килүгә өйрәнү	еллар	муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф идарәсе» МКУ	е тарафыннан башкарыла торган профилактик эшчәнлекнең нәтижелелеген арттыру
4	Психологик-педагогик хезмәт эшчәнлегенә	2022-2025 еллар	«Татарстан Республикасы Зәй муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф идарәсе» МКУ	Балигь булмаганнарга һәм аларның ата-аналарына (законлы вәкилләренә) социаль-психологик ярдәм күрсәтү
5	Балигь булмаганнар һәм аларның ата-аналары (законлы вәкилләре) өчен хокукий ярдәм күрсәтү, консультатив ярдәм күрсәтү көннәре оештыру	2022-2025 еллар	«Татарстан Республикасы Зәй муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф идарәсе» МКУ	Хокукий компетентлыкны күтәрү
6	Уртак эшчәнлек турында шартнамәләр нигезендә (киләшү буенча) хокук саклау органнары хезмәткәрләре белән берлектә хокукий юнәлештәге уртак чаралар үткөрү	2022-2025 еллар	«Татарстан Республикасы Зәй муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф идарәсе» МКУ	Белем бирү процессында катнашучыларның хокукий компетентлыгын арттыру
7	Яшүсмерләр күпләп була торган урыннар буенча рейдларда уртак эшчәнлек турындагы шартнамәләр нигезендә (киләшү буенча) катнашу	2022-2025 еллар	«Татарстан Республикасы Зәй муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф идарәсе» МКУ	Балигь булмаганнар арасында хокук бозуларны булдырмау
8	Интернет челтәрендә куркынычсызлык буенча чаралар үткөрүгә әзерлек(лекторийлар, листовкалар, брошюралар	2022-2025 еллар	«Татарстан Республикасы Зәй муниципаль районы Башкарма комитетының	Укучыларның һәм аларның эти-әниләренәң (законлы

	чыгару һәм тарату, саклау)		мәгариф идарәсе» МКУ	вәкилләрене н)хокукый компетентлы гын арттыру
9	МСРК, КДН утырышларында катнашу	2022- 2025 еллар	«Татарстан Республикасы Зәй муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф идарәсе» МКУ	Балигъ булмаганнар арасында хокук бозуларны кисәтү
10	«Спорт - начар гадәтләргә альтернатива» профилактик акциясендә катнашу	2022- 2025 еллар	«Татарстан Республикасы Зәй муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф идарәсе» МКУ	Белем бирү процессында катнашучыла рның хокукый компетентлы гын арттыру
11	"Закон территориясе» конкурсында катнашу	2022- 2025 еллар	«Татарстан Республикасы Зәй муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф идарәсе» МКУ	Белем бирү процессында катнашучыла рның хокукый компетентлы гын арттыру
12	Ведомствоара багланышлар, жинаятьләрне булдырмый калуга һәм ачуга ярдәм итүче сәясәтне гамәлгә ашыру	2022- 2025 еллар	«Татарстан Республикасы Зәй муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф идарәсе» МКУ	Балигъ булмаганнар һәм аларга карата хокук бозуларны һәм жинаятьләрн е киметү

7.5 Укучыларны гражданлык-патриотик яктан тәрбияләү

Граждан-патриотик тәрбия кайбер тәрбияви һәм социаль проблемаларны хәл итү өчен зур әһәмияткә ия. Безнең илдә гражданлык жәмгыяте һәм хокукый дәүләтнең формалашуы күбесенчә гражданлык белеме һәм патриотик тәрбия дәрәжәсенә бәйле.

Әлеге юнәлеш социаль активлык, индивидуализация, мотивация, шәхес һәм коллективның белем бирү һәм тәрбия тирәлегенә бердәмлеген үстерүче үзара бәйләнешенә нигезләнә.

Зәй муниципаль районында үсеп килүче буында гражданлык, патриотизм тәрбияләү һәм армиядә хезмәт итүгә әзерлек буенча ведомствоара хезмәттәшлек системасы булдырылды. Патриотик тәрбия процессында төп

катнашучылар: район житәкчелеге, мәгариф, яшьләр, мәдәният, физик культура, спорт һәм туризм идарәсе, ветераннар советы, локаль сугыш ветераннары клубы. Патриотик юнәлештәге чараларны оештыруда төп роль белем бирү учреждениеләренә йөкләнә.

Хәрби-патриотик тәрбия бирү кысаларында Зәй муниципаль районында эшчәнлек түбәндәге юнәлешләрдә алып барыла:

- сыйныф сәгатьләре, тематик чаралар системасы, гаилә тәрбиясе аша рухи-әхлакый тәрбия бирү, ата-аналарга хөрмәт, Ватанга мөхәббәт тәрбияләү;

- музей педагогикасын, укучыларның фәнни-тикшеренү эшчәнлеген, интеллектуаль характердагы чаралар системасын үстерү аша үз Ватаның тарихын өйрәнү;

- балигъ булмаганнарның Ватан хакына социаль активлыгын үстерү, укучыларны балалар иҗтимагый берләшмәләре эшчәнлегенә, волонтер отрядларына жәлеп итү, «Юнармия» Бөтенроссия хәрби-патриотик иҗтимагый хәрәкәтен үстерү;

- чаралар системасы аша тормышка ашырыла торган спорт-патриотик юнәлеш;

- гражданлык-хокукый тәрбия.

Зәй районында традицион чаралар системасы барлыкка килде: «Аҗаган», Хәрби хезмәткә чакырылучы көне, Жңү көне уңаеннан строй белән жырлау смотры, Хәтер вахтасы, Жңү Парадында катнашу, «Үлемсез полк», хәрби-кыр жыеннары, тематик кичәләр, батырлык дәресләре, сугыш ветераннары белән очрашулар, уку конференцияләре һәм фәнни-гамәли конференцияләр, төрле акцияләр, пневматик винтовкадан ату буенча район ярышлары, өйрәтү - тренировка ярышлары, хәрби хезмәткә чакырылачак яшьләрнең Бөек Ватан сугышы ветераннары һәм локаль сугыш ветераннары, хәрби комиссариат хезмәткәрләре белән очрашулары, хәрби хезмәткәрләр белән очрашулары.

Музей тәрбия бирүнең нәтижәле чараларынан берсе булып тора. Белем бирү оешмаларында 22 музей эшли.

6 нчы урта гомуми белем бирү мәктәбенең тарих-туган якны өйрәнү музейе ТР Жңү музейнең партнеры булып тора.

22 музей да ТР мәктәп музейе статусына ия. Мәктәп музейлары хәрби-патриотик тәрбия буенча иң яхшы куелышка республика һәм Россия конкурсларында катнаша. Һәр мәктәптә Бөек Ватан сугышы тарихына багышланган тематик почмаклар булдырылды.

2020 елдан 2020-2024 елларга Татарстан Республикасы Зәй муниципаль районы гомуми белем бирү оешмаларында «физик культура» фәнен уку концепциясе гамәлгә ашырыла. Тормыш иминлеге нигезләре буенча иң яхшы практикаларны алга этәрү буенча практик юнәлешле семинарларның эшен оештыру кирәк. Зәй муниципаль районы белем бирү оешмаларында тормыш иминлеге нигезләре фәнен уку Концепциясен тормышка ашыруның механизмнары, арадаш нәтижәләре турындагы мәсьәләләргә карау (ОБЖ укучыларының ММО утырышларында). Квалификация күтәрү курсларында һәм курсара чорда педагогларның һөнәри компетентлыгын үстерү. Хәрби-патриотик юнәлешнең абруен күтәрү. Социаль партнерларны жәлеп итеп, 5 көнлек уку жыеннарын оештыру һәм үткәрү. Тормыш иминлеге нигезләре

буенча мәктәп укучылары олимпиадасын үткәрү. Гадәттән тыш хәлләр министрлыгының коткаручыларын, ашыгыч ярдәм, ЮХИДИ, ЭЭМ һ.б.ның хезмәткәрләрен шәхси консультацияләр үткәрү өчен жәлеп итү. «ОБЖ» предметын укытуда укыту формаларын, ысулларын, чараларын яңарту буенча муниципаль чараларны оештыру һәм үткәрү (максатчан семинар-практикумнар, мастер-класслар, брифинглар һ.б.). «ОБЖ» предметын укыту буенча (методик, дидактик эшләнмәләр) һәм иң яхшы педагогик практика (уку предметына ярдәм итү буенча дәрестән тыш эшчәнлек программалары, социаль-педагогик юнәлештәге өстәмә гомуми белем бирү программалары, видеодәреснең ЗОЖы) буенча муниципаль банк формалаштыру. Белем бирү оешмаларында укучыларның ижтимагый әһәмиятле, волонтерлык проектларында, шул исәптән бөтенроссия балалар-яшүсмерләр хәрәкәтләрендә («Россия мәктәп укучылары хәрәкәте», «Иминлек мәктәбе», «Юнармия», «Яшь янғын сүндерүче», «Хәрәкәтнең яшь инспекторы», мәктәп профильле берләшмәләрендә, клубларда һ.б.) катнашуын оештыру. Гражданның оборонасы айлыгы. Балалар иминлеге айлыгы. Тормыш иминлеге нигезләре буенча Бөтенроссия ачык дәресе үткәрү. «Тормыш эшчәнлеге иминлеге нигезләре» укыту предметы буенча Татарстан Республикасы ел укытучысы муниципаль конкурсы. «Тормыш эшчәнлеге иминлеге нигезләре» укыту предметы буенча иң яхшы гомуми белем бирү оешмасына Смотр-конкурс. «Тормыш эшчәнлеге иминлеге нигезләре» курсы буенча уку предметы буенча конкурсның муниципаль этабын оештыру һәм уздыру буенча семинар-киңәшмә (мастер-класслар). Шәһәр округлары һәм муниципаль районнар башкарма комитетларының шәһәр округлары һәм муниципаль районнар буенча Татарстан Республикасы Гадәттән тыш хәлләр министрлыгының шәһәр округлары һәм муниципаль районнар идарәләре (бүлекләре), аерым мәсьәләләр буенча жирле янғын-коткару гарнизоннары белән тыгыз хезмәттәшлеген оештыру.

2022 елның сентябреннән ФГОС нигезендә «Тормыш иминлеге нигезләре» предметын укытуның эчтәлегенә һәм методикалары яңартылачак.

«Гражданлык-патриотик тәрбия» юнәлешен тормышка ашыру буенча төп чаралар исемлеге

№	Чаралар	Гамәлгә ашыру сроклары	Башкаручылар	Көтелгән нәтижә
1	Бөтенроссия, республика, муниципаль патриотик программаларда һәм акцияләрдә, шул исәптән «Юнармия» ВВП линиясе буенча, катнашу	2022-2025 еллар	Зәй муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф идарәсе» МКУ	Тәрбиялелек, активлык дәрәжәсен күтәрү
2	Сыйныф сәгатьләре,	2022-	"ТР Зәй	Россия һәм

	викториналар, видеофильмнар карау, Россиянең Хәрби дан көннәре һәм Ватаныбыз тарихында башка истәлекле даталар буенча интерактив дәресләр үткәрү	2025 еллар	муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф идарәсе» МКУ	туган якның бай тарихи традицияләре нигезендә рухи, физик һәм әхлакый яктан сәламәт яшүсмерләр тәрбияләү
3	Социаль әһәмиятле проектлар буенча эш	2022-2025 еллар	"ТР Зәй муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф идарәсе» МКУ	Тәрбиялелек, активлык дәрәжәсен күтәрү
4	Түбәндәге муниципаль семинар-киңәшмәләр аша гражданлык-патриотик тәрбия бирү буенча алдынгы педагогик тәҗрибәне ачыклау, гомумиләштерү һәм тарату: - "Зәй муниципаль районы гомуми белем бирү оешмаларында музей эшен оештыру»; - "Зәй муниципаль районы гомуми белем бирү оешмаларында укучыларны гражданлык-патриотик тәрбияләү эшен оештыру».	2022-2025 еллар	"ТР Зәй муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф идарәсе» МКУ	Патриотик тәрбия буенча алдынгы педагогик тәҗрибәне гомумиләштерү һәм тарату
5	10 класс укучылары өчен хәрби-кыр жыеннары оештыру.	2022-2025 еллар	"ТР Зәй муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф идарәсе» МКУ	Тәрбиялелек дәрәжәсен, активлыкны күтәрү, Кораллы Көчләрдә хезмәткә әзерлек

6	Оборона-массакуләм һәм спорт эше айлыгы эш планын тормышка ашыру	2022-2025 еллар	"ТР муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф идарәсе» МКУ	Зәй	Яшүсмернең мораль-әхлакый позициясе формалашу
7	Ватаныбызның героик язмашы һәм үткәне турында сөйләүче Бөек Ватан сугышы, хәрби хезмәт ветераннары һәм тыл хезмәтчәннәре, ветераннар һәм патриотик оешмалар вәкилләре, кызыклы кешеләр белән очрашулар	2022-2025 еллар	"ТР муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф идарәсе» МКУ	Зәй	Яшүсмернең мораль-әхлакый позициясе формалашу
8	Тантаналы һәм рәсми чаралар уздырганда Россия дәүләт символларын куллану	2022-2025 еллар	"ТР муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф идарәсе» МКУ	Зәй	Россия Федерациясе символикасына хөрмәт формалаштыру
9	Массакуләм мәдәни майданчыкларга, музейларга, һәйкәлләргә бару	2022-2025 еллар	"ТР муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф идарәсе» МКУ	Зәй	Тәрбиялелек, активлык дәрәжәсен күтәрү

7.6. Технологик белем, фәнни-техник иҗатны үстерү

Зәй муниципаль районында укучыларны технологик яктан әзерләү системасы булдырылды, аның төп состав өлеше булып хезмәт, һөнәри белем бирү, иҗтимагый-файдалы хезмәт, профиль алды һәм профильле әзерлек, класстан тыш һәм мәктәптән тыш эшләр тора. 2021 елның сентябреннән барлык белем бирү оешмаларында «Технология» фәне буенча белем бирүнең эчтәлегә һәм укыту методикалары ФГОС нигезендә яңартылачак.

Белем бирүнең заманча моделе кысаларында гомуми белем бирү учреждениеләре эшчәнлегендә технологик белем бирү актуаль әһәмияткә ия. Гомуми белем бирү учреждениеләрендә укыту-матди базаны саклап калу, педагогик кадрларның һөнәри осталыгын күтәрү, белем бирүнең сыйфатын яхшырту, хезмәт укытуны яңарту һәм оештыру буенча уңай тәҗрибә тупланды. «Технология» фәне буенча белем бирүнең сыйфаты 92% тәшкит итә, гомуми белем бирү учреждениеләрендә укучылар «XXI гасыр

Кулибиннары» кебек технологик юнәлештәге республика конкурсларында призерлар һәм жиңүчеләрбулалар, шулай ук технология буенча олимпиаданың республика һәм Бөтенроссия этабында катнашалар, прирлар алалар. Педагоглар «Иң яхшы технология укытучысы», «Технология буенча фән укытучылары өчен Олимпиада»да, телекоммуникацион проектлар төбәк конкурсларында һәм һөнәри осталык чараларында, «Кванториум» балалар технопарклары базасында «Технология» фәне өлкәсе укытучылары өчен квалификация күтәрү чараларында катнаша.

«Технология» фәне буенча материалларның муниципаль банкын формалаштыру (методик, дидактик материаллар, якынча эш программалары) һәм иң яхшы педагогик практикаларны (предмет өлкәсенә ярдәм итү буенча дәрестән тыш эшчәнлек программалары, өстәмә үсеш алган программалар, видео-занятиеләр), шул исәптән Интернет мәгълүмати-телекоммуникация чөлтәрөндәге рәсми ачык региональ белем бирү порталларында урнаштыру юлы белән белән бергә алып барыла.

Остаханәләрнең һәм хезмәт күрсәтү кабинетларының укыту-матди базасы канәгатләнөрлек хәлдә, алар ТР Мәгариф һәм фән министрлығының «Дәрестән соң мәктәп» грантына ия. булу бәрәбәрөнә ныгытылды.

2019-2020 уку елы дэвамьнда ике авыл мәктәбе базасында «Мәгариф» илкүләм проектының «Заманча мәктәп» федераль проекты кысаларында «Үсеш ноктасы» санлы һәм гуманитар профильле белем бирү үзәге эшләде. Укучылар өчен «Технология», «Мәгълүмат», «Тормыш иминлеге нигезләре» предметлары буенча дәрес вакытында һәм дәрестән тыш вакытта шөгьльләнү өчен бөтен шартлар тудырылды.

2020 елда шундый үзәк Р.Ш. Фәрдиев исемендәге татар гимназиясендә ачылды. Ремонтка 1 млн. 200 мең сум акча бүлеп бирелде. Мәктәпнең матди-техник базасы ныгытылды, проект эшчәнлегә өчен зоналы белем бирү киңлекләре булдырылды, шахмат уйнау өчен, компьютер классы, заманча технология, ОБЖ, информатика кабинетлары бар.

Мәгариф учреждениеләрен күрсәтмә әсбаплар, техник һәм мәгълүмати укыту чаралары, махсулаштырылган жиһазлар белән тәэмин итү 50% тәшкил итә. Инвентаризация материалларына анализ күрсәткәнчә, барлык станоклар һәм жиһазлар да эш хәлендә түгел. Хәзерге этапта мәктәп балаларына технологик белем бирү гомуми белем бирү учреждениеләренең федераль базис уку планында (атнага 1 - 2 сәгать) уку сәгатьләре житәрлек бүлеп бирелмәү белән характерлана.

Район мәгариф системасында 3 өстәмә белем бирү учреждениесе бар: «Балалар ижат йорты» муниципаль бюджет мәгариф учреждениесендә 2320 бала шөгьльләнә, «Балалар сәнгать мәктәбе» МБУДО - 311 бала һәм укучыларның кече фәннәр академиясендә 305 бала белем ала.

**«Техник һәм технологик белем бирү» юнәлешен гамәлгә ашыру буенча
төп чаралар исемлеге**

№	Чаралар	Гамәлгә ашыру сроклары	Жаваплы башкаручылар
1	Балалар техник ижатының актуаль юнәлешләре буенча балаларга өстәмә белем бирү учреждениеләрендә берләшмә ачу	август - сентябрь	мәгариф идарәсе, өстәмә белем бирү учреждениеләре житәкчеләре
2	Техниканы үстерүнең инновацион юнәлешләре буенча укучыларның фәнни жәмгыятьләре эшчәнлеген оештыру	ел саен	мәгариф идарәсе, өстәмә белем бирү учреждениеләре житәкчеләре
3	Worldskills муниципаль ярышларын оештыру һәм уздыру	ел саен	мәгариф идарәсе
4	Техник юнәлештәге «Яшь гений» муниципаль күргәзмә-конкурсын үткәрү	план буенча	мәгариф идарәсе, өстәмә белем бирү учреждениеләре житәкчеләре
5	"Үсеш нокталары» базасында челтәр формасында техник ижатны үстерү	ел саен	мәгариф идарәсе, өстәмә белем бирү учреждениеләре житәкчеләре
6	Белем бирү учреждениеләре өчен техник һәм технологик юнәлешле чараларда катнашу рейтингы системасын керту	ел саен	мәгариф идарәсе

Матди-техник базаны ныгыту

№	Чаралар	Гамәлгә ашыру сроклары	Жаваплы башкаручылар
1	Белем бирү учреждениеләренең уку остаханәләрен заманча станоклар, жиһазлар, инструментлар белән тәэмин итү	ел саен	шефлык итүче оешмалар, мәгариф идарәсе
2	Заманча мәгълүмат һәм техник жиһазлар, дәреслекләр, методик әдәбият, дидактик материал белән уку-методик комплексын яңарту	ел саен	белем бирү оешмалары житәкчеләре
3	Уку остаханәләрендә капитал ремонт үткәрү	ел саен	белем бирү оешмалары житәкчеләре

Педагогик кадрлар белән эш

№	Чаралар	Гамәлгә ашыру сроклары	Жаваплы башкаручылар
1	Яңадан укыту курсларында “Технология” укытучыларының квалификациясен күтәрүне оештыру	даими	белем бирү оешмалары житәкчеләре
2	Белем бирү учреждениеләрендә «Технология» предметы укытучыларын курста әзерләүне оештыру	кирәк саен	белем бирү оешмалары житәкчеләре
3	Хезмәт базарында мәктәп тәмамлаучыларга ихтыяжны исәпкә алып, электив курслар эшләү һәм гамәлгә ашыру	ел дәвамында	белем бирү оешмалары житәкчеләре
4	Башлангыч, урта һәм өстәмә белем бирү учреждениеләре педагогик хезмәткәрләрененң иң яхшы техник ижат эшләнмәләренә ачык зона конкурсы	ел саен	балалар ижат йорты идарәсе

7.7. Физик культураны, мәктәп спортын үстерү һәм матди базаны ныгыту

Зәй муниципаль районы мәгариф идарәсенен белем бирү чөлтәренә физик тәрбия һәм сәламәтлек культурасын формалаштыручы 22 мәгариф учреждениесе керә.

Хәзерге вакытта физик культура укытучыларының муниципаль методик берләшмәсенә 36 укытучы керә (8 педагогның югары квалификация категориясе бар, 19ы – беренче категориягә ия, 5се биләгән вазифасына жавап бирә, 4се - яшь белгеч). Безнең эштә эшчәнлекнең түбәндәге төп һәм нәтижәле мизгелләрен аерып күрсәтергә мөмкин: укучыларның физик культура буенча олимпиадасы; «КЭС-Баскет» мәктәп баскетбол лигасы чемпионаты; мәктәп спорт клубы; укучыларның «Президент ярышлары» һәм «Президент спорт уеннары» Бөтенроссия спорт ярышлары; «Хезмәткә һәм оборонага эер» Бөтенроссия физкультура-спорт комплексы; «Мәктәп волейбол лигасы» проекты; «Мәктәптә футбол» (сынау) проекты; «Йөзәргә өйрәтү» проекты; "Мәктәп футбол лигасы".

Балаларны һәм яшьләрне массакуләм физик культура һәм спорт белән шөгыльләнүгә жәлеп итү сәламәтлек саклау өлкәсендә өстенлекле юнәлешләренен берсе булып кала. Районда 25 спорт майданчыгы бар, шуларның 16сы мәктәпләр территориясендә урнашкан: алар 1 нче мәктәптә (баскетбол-волейбол, футбол, хоккей), 4 нче, 5 нче мәктәпләрдә, Сәвәләй урта мәктәбендә, 6 нчы мәктәптә, Аксар төп гомуми белем бирү мәктәбендә, 3 нче мәктәптә, Чыбыклы төп гомуми белем бирү мәктәбендә, Югары Шепкә төп гомуми белем бирү мәктәбендә һәм Бигеш урта мәктәбендә(баскетбол-волейбол), 2 нче мәктәптә (футбол). 2020 елда универсаль майданчыклар (баскетбол - волейбол). 2020 елның августында Поручик, Кадер һәм Якты Күл

мәктәпләре территориясендә 3 универсаль спорт мәйданчыгы файдалануга тапшырылды.

2020 елда барлык мәктәпләрдә ШСК (мәктәп спорт клублары) булдырылды һәм РФ реестрына кертелде.

Физик культура буенча Бөтенроссия олимпиадасының республика этабында уңышлы чыгыш ясау безнең эшнең төп күрсәткечләреннән берсе булып тора. Олимпиада ел саен республика положениесенә нигезләнеп, 6 - 8 класс һәм 9 - 11 класслар укучылары арасында үткәрелә, ул практик биремнәр белән бергә (спорт уеннары - баскетбол, футбол, волейбол, гимнастика, гамәли физик тәрбия) теоретик белемнәрне дә үз эченә ала. Соңгы 5 елга призерлар статистикасы: 2015-2016 уку елы - 3 кеше; 2016 - 2017 уку елы - 1; 2017 - 2018 уку елы - 6; 2018 – 2019 уку елы - 4; 2019 - 2020 уку елы - 5; 2020 - 2021 уку елы - 8; 2021-2022 уку елы - 12 укучы.

2020 елдан 2020-2024 елларга Татарстан Республикасы Зәй муниципаль районы гомуми белем бирү оешмаларында «Физик культура» фәнен укыту концепциясе гамәлгә ашырыла.

Физик культура укытучылары һәм аларның укучылары муниципаль, республика, бөтенроссия конкурсларында һәм акцияләрендә актив катнашалар һәм призлы урыннар алалар. «Физик культура» предметын укытуның иң яхшы практикаларын алга этәрү буенча гамәли юнәлешле семинарлар эше оештырыла. БОУ ДПО «ИРООО» базасында һәм курслар арасындагы чорда физик культура укытучыларының квалификациясен күтәрү курсларында һөнәри компетентлыкны үстерү. «Физик культура» предметын укытуда укыту формаларын, ысулларын, укыту чараларын яңарту буенча муниципаль чаралар оештыру һәм үткәрү (максатчан семинар-практикумнар, мастер-класслар һ.б.), республика семинарларында катнашу.

«Физик культура» предметын укыту буенча (методик, дидактик эшләнмәләр) һәм иң яхшы педагогик практикалар (уку предметына ярдәм итү өчен дәрестән тыш эшчәнлек программалары, физкультура-спорт һәм социаль-педагогик юнәлештәге өстәмә гомуми белем бирү программалары, видеодәресләр) буенча муниципаль банк төзү, шул исәптән рәсми ачык белем бирү порталларында Интернет мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә урнаштырып (мәктәп сайтында).

Олимпиадага эзерлек өчен матди-техник базаны тәэмин итү.

2022 елның сентябреннән «Физик культура» предметын укытуның эчтәлегенә һәм методикалары ФГОС нигезендә яңартылачак.

7.8. Өстәмә белем бирү

Районда 8 өстәмә белем бирү учреждениесе эшли, шуларның 3 се - ТР Мәгариф һәм фән министрлыгы карамагындагылар. Укучыларны өстәмә белем алуга жәлеп итү 90% тәшкил итә (70 %).

В районе функционируют 3 учреждения дополнительного образования, подведомственных МО и Н РТ, в которых занимается 2936 детей: в МБУДО «Дом детского творчества» ЗМР РТ –2320, МБУДО "Заинская детская школа искусств"- 311, МБУДО «Центр дополнительного образования одаренных

детей - Малая академия наук школьников» - 305 воспитанников. Районда ТР Мәгариф һәм фән министрлыгы карамагындагы 3 өстәмә белем бирү учреждениесе эшли, аларда 2936 бала шөгылләнә: «Балалар ижат йорты»нда -2320, "Зэй балалар сэнгатъ мәктәбе"ндә - 311, «Сэләтле балаларга өстәмә белем бирү үзәге - кече мәктәп укучыларының кече фәннәр академиясе»ндә - 305 бала.

Балалар ижаты йорты, балалар сэнгатъ мәктәбе, Кече фәннәр академиясе базасында өстәмә белем бирүнең төрле юнәлешләре балаларның продуктив мәшгульлеген һәм үсешен тәмин итә, интеллектуаль ижатта һәм сэнгатътә, спорт ярышларында жиңүнең беренче тәжрибәләрен бирәләр.

Мәгариф идарәсе эшчәнлегендә мәгариф учреждениеләрен кадрлар белән тәмин итү, матди-техник базаны яңарту, техник һәм технологик юнәлештәге өстәмә белем бирү чөлтәрен киңәйтү кебек проблемалар да бар.

Техник ижатны һәм технологик белем бирүне үстерү, шулай ук профориентация эшен яхшырту бурычларын хәл итүне урта (гомуми) белем һәм урта һөнәри белем бирүне, Зэй муниципаль районы предприятиеләрен интеграцияләү нәтижәсендә мөмкин булчак. Районда политехник уку йорты эшләү зур ярдәм булып тора.

Безнең балалар һәм педагоглар «СОЗВЕЗДИЕ - ЙОЛДЫЗЛЫК» эстрада сэнгатенен яшьләр фестивале, «Без бергә» халык ижаты республика балалар сэнгатъ фестивале, «Наше время - Безнең заман» Татарстан Республикасы эшләүче яшьләр ижаты фестивале, Россия – территория «Эколят – Молодых защитников Природы» Бөтенроссия акциясе, «Татарстан урманнарының киләчәге – безнең кулларда» урман конференциясе жиңүчеләре һәм призерлары булып торалар.

«Укучыларга экологик тәрбия бирү» муниципаль программасы кысаларында районда мәктәп урманчылыгы актив эшли. «Мәгариф» илкүләм проектының «Һәр баланың уңышы» федераль проекты кысаларында Татарстан Республикасында 2020-2021 уку елында Яр Чаллы шәһәренен «Кванториум» мобиль балалар технопарки 7 нче мәктәп базасында техник ижат һәм табигый-фәнни эшчәнлек өлкәсендә өстәмә белем бирү программаларын гамәлгә ашырды.

7.9. «Сәламәтлек, сәламәт яшәү рәвешен формалаштыру һәм имин белем бирү мөхитен булдыру»

Укучыларның сәламәтлеген саклау максатыннан, мәктәпләрдә уку-тәрбия процессы СанПиН таләпләренә туры китереп төзелә. Сәламәтлек саклау мәсьәләләре семинарларда, педагогик советларда, түгәрәк өстәлләрдә, сыйныф сэгәтләрендә, ата-аналар жыелышларында карала. Мәгариф оешмаларында сәламәтләндерү чараларының түбәндәге төрләре уздырыла: дәресләр башланганчы зарядка, физкультура минутлары, динамик паузалар, сәламәтлек көннәре. Мәктәпләрдә сәламәтлек саклау юнәлешендәге мәктәп эчендәге программаларны тормышка ашыру буенча эш алып барыла, әлегә юнәлеш буенча заманча технологияләр һәм методикалар кулланыла,

авыруларны профилактикалау үткөрөлө. Сәламәтлекне саклау COVID-19 таралу куркынычы шартларында аеруча актуаль булды.

Укучыларның сәламәтлеген саклауда мәгариф оешмаларының психологик хезмәте зур роль уйный. Зәй муниципаль районында 6 гомуми белем бирү оешмасында психологлар эшли, калганнарында, шул исәптән авыл мәктәпләрендә, психологик - педагогик ярдәм күрсәтә. 1 штаттагы психолог берәмлеге вакантлы.

2022 ел торышына, 23 (20%) гомуми белем бирү оешмасының бсы һәм физик мөмкинлекләре чикләнгән балалар өчен «Зәйнең 9 нчы мәктәбе» педагог-психологлар белән комплектланган. Социаль педагоглар шулай ук 8 мәктәптә бар.

Гомуми белем бирү оешмаларында психологик эш 5 төп юнәлеш буенча алып барыла: психиагностика, психокоррекция, психологик белем бирү, психопрофилактика, психоконсультация. БДИны психологик яктан тәмин итү, деструктив тәртип формаларын, хокук бозуларны профилактикалау, авыр тормыш хәләндә калган балаларга һәм гаиләләргә ярдәм итүгә аерым игътибар бирелә.

Ата-аналарны психологик белемле итүгә жәлеп итү максатыннан ата-аналар жыелышлары үткөрөлә, анда алар теге яки бу яшь үсеш үзгәрешләре белән танышалар (адаптация, БДИ тапшыру, «Өлкән сыйныф укучыларының яшь һәм психологик үзгәрешләре»). Ата-аналар мәгълүмати листовкалар белән тәмин ителә.

Класс жетәкчеләре методик материаллар, ата-аналар жыелышлары үткөрү өчен психолог комментарийлары булган кулланмалар белән тәмин ителә.

«Хәвәфле төркем» балалары белән психопрофилактика эше төрле эш формалары, методлары һәм алымнары ярдәмендә башкарыла. Әлеге эш төрле юнәлешләр буенча үткөрөлә - психологик диагностика, психологик коррекция, психологик консультация һәм психологик агарту.

Алынган нәтижеләр нигезендә алга таба психологик коррекция ясала. Бу юнәлеш буенча эш индивидуаль дәрәсләр формасында алып барыла.

Профилактика эше һәм куркынычсыз белем бирү мохите булдыру кысаларында мәктәпләрдә 10 республика профилактик программасы тормышка ашырыла: болар - А.Г.Жилиевның “Яшәү кыйммәтләрен формалаштыру һәм үз-үзенне тоту күнекмәләрен үстерү”, И.Г. Вахрушевның “Уңышка юл”, 1-4 класслар өчен В.Н.Касаткин редакциясендә “Сәламәтлек педагогикасы (башлангыч мәктәп укытучылары өчен программа һәм методик кулланма), "Мәктәптә тәмәке тартуны профилактикалау программасы", Касаткин В.Н.; "Мәктәптә көч куллануны кисәтү", Касаткин В.Н.; "Мәктәптә алкоголь һәм наркотиклар куллануны кисәтү", Касаткин В.Н.; 10-11 класслар өчен «Наркотикларга бәйлелекне һәм башка төрле бәйлелектәге тәртип рәвешләрен профилактикалау буенча нәтижелә программалар», 1 – 4 класслар өчен М. М. Безруких, А. Г. Макеев, Т. А. Филипповларның «Карадан башка, барлык төсләр», 7-11 класслар өчен Г.А. Мусаевның «Минем белән сөйләш әле, әнием», 10 – 11 класслар өчен П.Г.Половожец редакциясендә "Мин сайладым" программалары.

Медицина хезмәте күрсәтү

Мәктәп укучыларының сәламәтлеген саклау һәм ныгыту эшчәнлегендә медицина хезмәте мөһим роль уйный. 2022 елга 9 гомуми белем бирү мәктәбендә медицина кабинеты бар (23 мәктәпнең 39 % ы, шул исәптән коррекция мәктәбе). Авылларның белем бирү оешмаларына ФАП хезмәткәрләре хезмәт күрсәтә. Барлык Медицина кабинетларының барысы да лицензиягә ия.

Укучыларны кайнар ризык белән тәмин итү

Все школьные столовые на 100% оснащены технологическим оборудованием. Барлык мәктәп ашханәләре технологик жиһазлар белән 100 процент жиһазландырылган.

2022 елның 1 гыйнварыннан 26 гомуми белем бирү оешмасында, шул исәптән 4 филиалда, укучыларны кайнар ризык белән тәмин итү Татарстан Республикасы Зәй муниципаль районы Башкарма комитетының "Татарстан Республикасы Зәй муниципаль районы гомуми белем бирү оешмалары укучыларын тукландыруны оештыру тәртибе турында нигезләмәне раслау хакында" 2021 елның 27 февралендәге 124 номерлы карары, "2022 уку елына Зәй муниципаль районы гомуми белем бирү оешмаларында укучыларны тукландыруны оештыру турында" 2021 елның 22 ноябрәндәге 770 номерлы "ТР ЗМР Башкарма комитетының мәгариф идарәсе" МКУ карары нигезендә оештырылган. Районда укучыларны кайнар ризык белән тәмин итү 98 % тәшкил итә.

Россия Федерациясе Хөкүмәтенең "Мәгарифне үстерү" Россия Федерациясе дәүләт программасына үзгәрешләр кертү турында" 2020 елның 20 июнендәге 900 номерлы карары нигезендә, район мәктәпләрендә 1-4 сыйныфларда укучылар өчен түләүсез туклану оештырылган.

2020 елдан башлап барлык башлангыч сыйныф укучылары да бушлай кайнар аш ашый, аларның 1500 дән артыгы шулай ук озайтылган көн группасы вакытында ата-аналар взносы хисабына тукландырыла. Шулай итеп, 1-4 сыйныф укучыларының кайнар аш белән тәмин ителеше 91% тәшкил итә. Озайтылган көн төркемнәрендә кайнар ризык белән тәмин итү - 48 %.

5-11 сыйныф укучылары төшке кайнар ашлар ала, шуларның 200гә якыны - бушлай. Шулай итеп, төп һәм урта звенода кайнар ризык белән тәмин итү 99,8% тәшкил итә.

Укучыларның сәламәтлеген саклау мәсьәләләре төрле дәрәжәдәге киңәшмәләрдә, педагогик советларда, ата-аналар жылышыларында, мәгариф учреждениеләре хезмәткәрләренең семинарларында карала.

Тукландыру системасы ашханә-эзерләп бетерү циклындагы азык-төлек блогыннан гыйбарәт (ярымфабрикатлар китерү каралган). Район мәктәпләрендә тукландыру «Мәктәп туклануы» ЖЧЖ тарафыннан башкарыла. Барлык продукция комбинатта даими лаборатория һәм технологик контроль астында житештерелә. «Мәктәп туклануы» ЖЧЖ күпбаскычлы контроль башкара, аңа түбәндәгеләр керә: санитар контроль, технологик контроль, ветеринария контроле, производство контроле кысаларында төзелгән контракт нигезендә лаборатория-инструменталь контроль. Предприятиенең ХАССП

сыйфат менеджменты системасының (куркынычлыкны анализлау һәм критик контроль нокталары) житештерү процессының барлык этапларында да куркынычсызлык һәм сыйфат таләпләренә туры килә торган контрольне тәмин итә һәм гарантияли торган берничә сертификаты бар. Азык-төлек продуктары белән тәмин итү, товар күршеләген үтәп, махсулаштырылган автотранспортта башкарыла.

Ризык эзерләү турыдан-туры беләм бирү оешмаларында расланган меню нигезендә башкарыла. "Халыкның жәмәгать туклануын оештыруга карата санитар-эпидемиологик таләпләр" 2.3/2.4.3590-20 СанПиН нормалары нигезендә меню жәмәгать туклануы предприятиесе житекчесе (оештыручысы) тарафыннан раслана һәм балаларны ашату оештырыла торган оешма житекчесе белән килештерелә. Меню ике атнадан да ким булмаган вакытка төзелә.

Азык-төлек продукциясенә бер төрен, аш-су һәм кулинар эшләнмәләренә азык-төлек кыйммәтен исәпкә алып, азык продукциясен алыштыру таблицасы нигезендә башка төр азык-төлек продукциясе, аш-су һәм кулинария әйберләренә алыштыру рөхсәт ителә (СанПиН 2.3/2.4.3590-20 Кагыйдәләренә 11 нче кушымта). Халыкның климатогеографик, милли, конфессиональ һәм территорияль туклану үзенчәлекләрен исәпкә алып, балаларның төп азык-төлек матдәләре рационасында составны һәм нисбәт таләпләрен үтәү шарты белән, менюга төзәтмәләр кертергә мөмкин.

Туклану рационарының көндәлек менюлары, ризыкларның күләме һәм кулинария әйберләренә атамалары турындагы мәгълүматларны күрсәтеп, төшке аш залына эленә. Шулай ук балаларны тукландыру, шул исәптән меню турында мәгълүмат теләсә нинди ысул белән ата-аналарга һәм балаларга житекерелә (төшке аш залында, мәгълүмат тактасына (стендка) элү, мәгариф учреждениеләре сайтында урнаштыру).

Зәй муниципаль районы Башкарма комитетының "Татарстан Республикасы Зәй муниципаль районы гомуми беләм бирү оешмалары укучыларын тукландыруны оештыру тәртибе турында нигезләмәне раслау хакында" 2021 елның 27 февралендәге 124 номерлы карарының 5.2 пункты нигезендә гомуми беләм бирү оешмаларының 5-11 классларында укучы түбәндәге категорияләренә ташламалы түләүсез туклану каралган:

- «Татарстан Республикасында халыкка адреслы социаль ярдәм күрсәтү турында» 2004 елның 8 декабрендәге 63-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы белән (Зәй муниципаль районында Республика матди ярдәм үзәгенә 20 нче номерлы бүлекчәсе реестры нигезендә) билгеләнгән бала өчен айлык пособие алучылар булып торучы жан башына уртача керем халыкның жан башына Татарстан Республикасында билгеләнгән яшәү минимумы күләменнән артмаган гаиләләрдә тәрбияләнүче балалар;

- «Татарстан Республикасында халыкка адреслы социаль ярдәм күрсәтү турында» 2004 елның 8 декабрендәге 63-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы белән (Зәй муниципаль районында Республика матди ярдәм үзәгенә 20 нче номерлы бүлеге реестры нигезендә) билгеләнгән бала өчен айлык пособие алучылар булып торучы күпбалалы гаиләләрдәге балалар;

- инвалид балалар, өйдө яки белем бирү оешмаларында белем алуучы ОВЗ статуслы балалар.

Районда туклануу сыйфатын тикшереп торуны оештыруу буенча системалы эш алып барыла. Контроль төрлө юнөлөшлөр буенча оештырыла:

Кулланучылар хокукларын яклау һәм кеше иминлеге өлкөсөндө күзөтчөлөк федераль хезмәтте идарәсе ай саен 1-2 мөктөптө тукланууны контрольдө тотта, азык-төлөк блогы хезмәткәрләр өчөн СанПин таләпләрә нигезендө эшне оештыру мөсьәлэләрә буенча укуту семинарлары үткәрә.

Гомуми белем бирү учреждениесе ашханәсе эшен администрация һәм укучыларның туклануун оештыруун тикшереп тору буенча ижтимагый комиссия контрольдө тотта. Эзер продукциянең бракеражы бракераж комиссиясе тарафыннан алына. Укучыларны тукландыруун оештыруун контрольдө тоту буенча жәмәгать комиссиясе, кадрлар ротациясе принцибын үтәү йөзөннән, администрация, педагогик хезмәткәрләр, медицина хезмәткәрләрә, укучылар һәм ата-аналар арасыннан төзелә. Боерык күчөрмәсе ашханә администрациясенә тапшырыла. Укучыларның туклануун оештыруун контрольдө тоту буенча ижтимагый комиссия (кварталга кимендө 1 тапкыр) директор каршында, инструктив-методик киңәшмәләрдө, педагогик советта әлегә йөкләмәләрне үтәү һәм контрольдө тоту эше турында хисап тотта. Балаларны тукландыруда тыелган продуктлар кулланылмый.

Шулай ук укучыларның мөктөпләрдө хезмәт күрсәтү сыйфатын яхшырту буенча ихтыяжын өйрәнү өчөн «Ата-аналар контроле» комиссиясе оештырылды. «Ата-аналар контроле» комиссиясе һәм мөктөпләр коллективы белән берлектө китерелгән ризыкларны дегустацияләү буенча конференцияләр уздырыла. Аларның нәтижәләрә буенча сораштырулар, анкеталар, жыельшлар үткәрелә, аларда анкеталарда бирелгән сораулар һәм житешсезлекләрне бетерү буенча чаралар күрү хәл ителә.

Туклануун оештыруун сыйфатын яхшырту өчөн мөгариф идарәсе тарафыннан «Мөктөп туклануу» ЖЧЖ белән берлектө, туклануун оештыру һәм технологик контроль буенча тикшерүләр уздырыла.

Белем бирү оешмаларында сәламәтлек саклау эшчәнлегә системасын үстерү

№	Чаралар	Гамәлгә ашыру сроклары	Жаваплы башкаручылар
1.	Белем бирү учреждениесенә сәламәтлек саклау эшчәнлеген мөгълүмати һәм матди-техник тәмин итүне булдыру	2022-2025	Мөгариф идарәсе, мөктөп администрациясе
2.	Инклюзив белем бирүне оештыру	2024	Мөгариф идарәсе, мөктөп администрациясе

3.	Мөмкинлекләрә чиклэнгән балаларны һәм укучыларны савыктыру методикасын үзләштерү буенча укучылар өчен квалификация күтәрү курслары оештыру.	ел саен	Мәгариф идарәсе, мәктәп администрациясе
4.	Инвалид балалар һәм мөмкинлекләрә чиклэнгән балалар турында мәгълүматлар банкын булдыру, яңартып тору	ел саен	Мәгариф идарәсе, мәктәп администрациясе
5.	Сәламәтлек төркемнәрә буенча балаларның катгый исәбен алып бару	ел саен	Мәгариф идарәсе, мәктәп администрациясе
6.	Медицина тикшерүе нәтижәләрен сыйныф житәкчеләрә, укучылар, ата-аналар игътибарына житкерү	ел саен	мәктәп администрациясе
7.	Сәламәт яшәү рәвешен формалаштыруны тәэмин итә торган тәрбия һәм спорт чаралары үткәрү	ел саен	Мәгариф идарәсе, мәктәп администрациясе
8.	Дәресләрдә сәламәтлек булдыру технологияләрен куллану	ел саен	Педагоглар
9.	Укучылар сәламәтлеге торышын системалы диагностикалау	ел саен	Мәгариф идарәсе, мәктәп администрациясе
10.	СанПиН һәм хезмәтне саклау нормалары үтәлешен контрольдә тоту	ел саен	мәктәп администрациясе
11.	Мәктәптә балаларны сәламәтләндерү буенча сәламәтлек торышын анализлау һәм профилактик эш нәтижәләре турында ата-аналарга мәгълүмат бирү системасын булдыру	ел саен	мәктәп администрациясе
12.	Укучыларга психологик, социаль һәм логопедик ярдәм	ел саен	Белем бирү учреждениеләрә психологлары
13.	Укучылар өчен ял итү һәм психологик бушану зоналары булдыру	ел саен	мәктәп администрациясе
14.	Эчке һәм террорчылыкка каршы куркынычсызлыкны тәэмин итү һәм хезмәтне саклау	ел саен	мәктәп администрациясе

15.	Белгечләр, партнерлар, укучыларның ата-аналарын жәлеп итеп, сәламәтлек атнасы оештыру һәм үткөрү	ел саен	мәктәп администрациясе
16.	Укучыларның каникулларда жәйге ялын оештыру	ел саен	Мәгариф идарәсе, мәктәп администрациясе
17.	Администратор, сыйныф жетәкчесе, сәламәтлек саклау технологияләре һәм балаларны савыктыру методикалары мәсьәләсе буенча фән укучыларының электрон папкалар булдыруы һәм тулыландыру	ел саен	Мәгариф идарәсе, белем бирү учреждениеләре жетәкчеләре
18.	Кабинетларны, аларның гигиена таләпләренә туры килүен карауны оештыру: жилләтелүе яктыртылуы жылытылуы жыештырылуы	ел саен	Мәгариф идарәсе, мәктәп администрациясе
19.	Мәгариф учреждениеләренән сәламәтлек проблемалары буенча грант конкурсларында катнашуын оештыру	Ел дәвамында	Мәгариф идарәсе белем бирү учреждениеләре жетәкчеләре
20.	Тар медицина белгечләре тарафыннан профилактик әңгәмәләр, лекцияләр (мәктәп авырулары һәм аларны кисәтү, файдалы гадәтләр формалаштыру), шәхси консультацияләр үткөрү	аерым план буенча	белем бирү учреждениеләре жетәкчеләре
21.	Укучыларның физик әзерлеге мониторингы	ел саен	Мәгариф идарәсе белем бирү учреждениеләре жетәкчеләре
22.	Авыр тормыш хәлләрендә булган яшүсмерләргә яклауны тәмин итү	ел саен	белем бирү учреждениеләре жетәкчеләре
23.	СанПиН таләпләренә туры китереп, мәктәпләргә жиһазлар белән тәмин итү	ел саен	Мәгариф идарәсе белем бирү учреждениеләре жетәкчеләре
24.	Артык йөкләнешкә юл куймый торган рациональ расписание төзү	ел саен	белем бирү учреждениеләре жетәкчеләре

Укучыларны сәламәтләндрүгә юнәлдерелгән профилактик чараларны медицина белән тәмин итү

№	Чаралар	Гамәлгә ашыру сроклары	Жаваплы башкаручылар
1	Медицина карталарын рәсмиләштерү	Сентябрь	белем бирү учреждениеләре житәкчеләре
2	Сәламәтләндрү лагере аша дөвалануга мохтаж мәктәп укучыларының хроник авырулары исемлеген төзүне тәмин итү	Ел саен	белем бирү учреждениеләре житәкчеләре
3	Укучыларга гриппка каршы һәм вакцинацияне үткәрүдә медицина хезмәткәрләренә ярдәм итү	Ел саен	белем бирү учреждениеләре житәкчеләре
4	Тар медицина белгечләре тарафыннан физик үсешкә диагностика үткәрү	Ел саен	мәгариф идарәсе
5	Мәктәп укучыларына тулы медицина тикшерүе уздыруда медицина хезмәткәрләренә ярдәм итү	План буенча	белем бирү учреждениеләре житәкчеләре
6	Сәламәтлек саклау министрлыгы боерыклары нигезендә балаларга прививкалар ясауда медицина хезмәткәрләренә ярдәм итү	План буенча	белем бирү учреждениеләре житәкчеләре
7	Әңгәмәләр, лекцияләр, файдалы киңәшләр, санбюллетеньләр ярдәмендә профилактик эш башкару өчен медицина хезмәткәрләренә жәлеп итү	План буенча	белем бирү учреждениеләре житәкчеләре
8.	Авыру буенча дәресләргә йөрү һәм дәрес калдыруга анализ ясау	Ел дәвамында	белем бирү учреждениеләре житәкчеләре
9.	Укучыларның сәламәтлегенә психологик мониторинг ясау: <ul style="list-style-type: none"> • башлангыч мәктәптә балаларның жайлашуына тест • борчылуға тест 	Сентябрь – гыйнвар	белем бирү учреждениеләре житәкчеләре, психологик-педагогик хезмәт
10	Сәламәтлек көннәре, сәфәрләр, экскурсияләр оештыру	Ел дәвамында	белем бирү учреждениеләре житәкчеләре
11	Юл хәрәкәте кагыйдәләре буенча	Ел дәвамында	белем бирү

	дәресләр оештыру (ЮХИДИ хезмәткәрләре белән очрашулар, тематик класс сәгатьләре, викториналар, конкурслар)	план буенча	учреждениеләре житәкчеләре
12	Тормыш иминлеге нигезләре (ОБЖ) һәм «Кеше һәм сәламәтлек» курслары кысаларында травматизмны профилактикалау буенча тематик дәресләр үткәрү	Программа буенча	белем бирү учреждениеләре житәкчеләре
13	Мәктәптә травматизм очраклары статистикасы һәм аларны анализлау	Ел дәвамында	мәгариф идарәсе

Белем бирү, мәгълүмати һәм методик эш системасын оештыру

№	Чаралар	Гамәлгә ашыру сроклары	Жаваплы зат
1.	Татарстан Республикасы мәгарифне үстерү институтында педагогик хезмәткәрләрнең квалификациясен күтәрү курсларында сәламәтлек саклау модуле буенча укулар оештыру, психологик-педагогик кадрлар әзерләү һәм аларның квалификациясен күтәрү	Ел дәвамында	мәгариф идарәсе
2.	Физик культура укытучыларының һәм өстәмә белем бирү педагогларының квалификациясен күтәрү һәм яңадан укыту курслары оештыру	Ел дәвамында	мәгариф идарәсе
3.	Аз йөкләнешле режимлы беренче класска укырга кергәндә балаларның адаптация чорын үтүе	Ел саен	мәгариф идарәсе, Мәктәп администрациясе
4.	Мәктәпкәчә яшьтәге балалар белән мәктәпкә әзерлек буенча махсус дәресләр оештыру	Ел саен	мәгариф учреждениеләре житәкчеләре
5.	Булачак беренче класс укучыларының эти-әниләре өчен «Баланы мәктәпкә ничек әзерләргә» дигән лекцияләр	Ел саен	мәктәп администрациясе
6.	Ата-аналар лекторие үткәрү (план буенча)	Ел саен	мәгариф учреждениеләре житәкчеләре

7.	Белем бирү учреждениеләрендә төрле цикл предметларын укытуда сәламәтлек саклау программаларының һәм сәламәтлек саклау технологияләренең психологик аспекты буенча белем бирү учреждениеләрендә һәм гаилә шартларында семинарлар үткәру.	Елга ике мәртәбә	мәгариф идарәсе
8.	Семинар-тренингларны оештыру һәм үткәру: - үз-үзенә тоту буенча куркынычлар, хокук бозу, алкоголь, тәмәке куллануны профилактикалау, мәктәптә һәм яшьләр арасында рәхимсезлекне һәм көч куллануны профилактикалау турында - сәламәтлеккә өйрәтү һәм сәламәтлек дәресләрен уздыру методологиясе буенча белем бирү учреждениеләрендә төбәкара сәламәтлек саклау үзәгенең күчмә мобиль төркемнәре көчә белән сәламәтлек дәресләре	Ел дәвамында	мәгариф идарәсе

Белем бирү учреждениеләренең сәламәтлек саклау эшчәнлегенә нәтижәләгән диагностикалау һәм бәяләү

№	Чаралар	Гамәлгә ашыру сроклары	Жаваплы башкаручылар
1.	Яшүсмерләренең сәламәтлегенә өчен куркыныч булган үз-үзен тотыш куркынычларына социологик тикшерүләр уздыру; - укучыларның сәламәтлеген мониторинглау; - башлангыч мәктәптә жайлашуга тест; - борчылуга тест	Ел саен	Белем бирү учреждениеләре житәкчеләре, мәгариф идарәсе
2.	Укучыларның өйгә бирелгән эшләр белән йөкләнешен диагностикалау	Ел саен	Мәгариф идарәсе
3.	«Сәламәтлек» мәктәп программаларын гамәлгә ашыру буенча мәгариф учреждениеләре эшчәнлегенә эчтәлеген анализлау	Ел саен	Мәгариф идарәсе
4.	СанПиН һәм хезмәтне саклау нормаларын үтәүне контрольдә тоту	Ел саен	Мәгариф идарәсе

5.	Укучыларның яшь үзенчәлекләре проблемалары буенча лекцияләр һәм ата-аналар жыелышлары оештыру һәм үткөрү	Ел саен	Мәгариф идарәсе
----	--	---------	-----------------

7.10

Белем бирү учреждениеләрендә укучыларга һөнәри юнәлеш бирү

Кадрларны һөнәри әзерләү дәрәжәсенә һәм сыйфатына карата хәзерге жәмгыятьнең үсә барган таләпләре яшьләргә һөнәри юнәлеш бирү мәсьәләсен актуаль итә, чөнки Зәй муниципаль районы мәгариф учреждениеләрен тәмамлаучыларның шактый өлешенә һөнәри ниятләре билгеле бер һөнәри кадрларда район икътисады ихтыяжларына туры килми.

Районның агросәнәгать комплексы кадрларына (агроном, зоотехник, машина белән сыер саву операторы, механизатор, ветеринария белгечләре, тракторчы), медицина (тар профильле белгечләр, шәфкать туташлары), мәгариф (математика, физика, химия, өстәмә белем бирү педагоглары) өлкәсе белгечләренә, башка эшче белгечлекләргә (машина йөртүче, слесарь-ремонтчы, токарь, электрик, бетончы, төзүче һ.б.) ихтыяжы аеруча зур.

Шәһәрдә «Зәй политехник көллияте» дәүләт һөнәри белем бирү учреждениесе эшли, анда Зәй районы мәктәпләренә 9 классын тәмамлаучыларның 25% ы укырга керә. Көллият базасында «Ворлдскиллс», «Абилимпикс» чемпионат хәрәкәтләре уңышлы жәелдерелә. 2020-2021 уку елында «электр тапшыруның кабель линияләрен эксплуатацияләү» компетенциясе буенча WorldSkills һөнәри осталык буенча төбәк чемпионаты үткәрелде, көллият студентлары 1 һәм 2 урыннарга лаек булдылар. Көллият «Пешекче эше», «Веб-дизайн һәм эшләнмәләр», «Эшмәкәрлек», «Универсаль токарь станокларында эшләү», «Авыл хужалыгы машиналарын эксплуатацияләү», «Электр тапшыру кабель линияләрен эксплуатацияләү» компетенцияләре буенча демонстрацион имтихан үткөрү үзәге булып тора. Көллият «Һөнәри осталыкны үстерү агентлыгы (Ворлдскиллс Россия)» автоном коммерциячел булмаган оешмасы белән урта эш алып бара, көллият базасында квалификация күтәрү курслары уздырыла, аларда Россиянең төрле төбәкләреннән укыту осталары һәм укытучылар белем ала. Һөнәри компетенцияләренә үстерү үзәге белән «Демография» илкүләм проектының «Мәшгульлеккә булышлык күрсәтү» федераль проекты кысаларында «Кабелле электр линияләрен эксплуатацияләү», «Пешекче эше» компетенцияләре буенча шартнамәләр төзелде.

Белем бирү оешмаларында кадрлар кытлыгын бетерү өчен Казан федераль университетының Алабуга филиалы, Чаллы дәүләт педагогика университеты белән тыгыз хезмәттәшлек дәвам иттерелә. Ел саен чыгарылыш укучылары һәм ата-аналар югары уку йортлары вәкилләре белән очрашалар, һөнәри юнәлеш чараларында катнашалар. 2021 елда педагогик белгечлекләр буенча максатчан укуга 2 нче, 3 нче һәм 7 нче мәктәпләрдән 3 кеше укырга керде.

2021 елда 11 классны тәмамлаучыларның 93,1% ы -ВУЗга, 6,9% ы СУЗга керде. Мәктәп тәмамлаучыларның 37%ы технологик юнәлешне, 10%ы медицина белгечлеген, 10%ы педагогик белгечлекләренә, 7%ы юридик, 6%ы икътисадый юнәлешне сайлады, бары тик 5%ы гына агросәнәгать комплексы белгечлекләренә өстенлек бирде.

9 класс тәмамлаган 424 укучының 38% ы укуын 10 класста дәвам итә, калган укучылар ССУЗга укырга кергән. Шул ук вакытта 9 класс тәмамлаучыларның 25% ы гына районда кирәкле белгечлекләренә сайлый, чөнки күп кенә мәктәп укучылары өстенлекле һөнәри юнәлешләренә характеры һәм үзенчәлекләре турында тулы күзаллауга ия түгел.

Белем бирү учреждениеләрендә һөнәри юнәлеш бирү буенча төрле чаралар үткәрелә. Болар - производствога экскурсияләр, төрле һөнәр вәкилләре белән очрашулар, уку йортларында ачык ишекләр көннәре һәм башкалар. Әмма чыгарылыш класс укучыларының ихтыяжлары һәм шәхси планнары арасында аерма һәм өлкән класслар укучыларының һөнәрләр дөнъясы турында хәбәрдар булмавы Зәй муниципаль районында һөнәри юнәлеш бирү эше моделен эшләү кирәклеген раслады.

Әлеге модельнең максаты - Татарстан Республикасында социаль-мәдәни вазгыятьне исәпкә алып, яшүсмерләрдә һәм яшьләрдә һөнәри үзбилгеләнеш формалаштыруга ярдәм итүче Зәй муниципаль районы мэгариф учреждениеләрендә нәтижәле һөнәри юнәлеш бирү системасын булдыру.

Куелган максатка түбәндәге бурычларны хәл итү юлы белән ирешергә мөмкин: Зәй муниципаль районы ихтыяжларына туры китереп, укучыларга аңлы рәвештә һөнәри билгеләнү өчен шартлар тудыру, жәмгыятьтә социаль профессиональ жайлашу сәләтен формалаштыру; укучыларга һәм мәктәпкәчә учреждениеләрдә тәрбияләнүчеләргә проффессияләр дөнъясы, заманча хезмәт базары ихтыяжлары турында мэгълүмат бирү; районда ихтыяж булган һөнәрләренә популярлаштыру; мәктәпнең өстәмә һәм һөнәри белем бирү учреждениеләре, шулай ук шәһәр һәм район предприятиеләре белән ведомствоара хезмәттәшлек системасын оптимальләштерү; һөнәри ориентация мәсьәләләре буенча педагогларның компетентлыгын арттыру аша.

Һөнәри юнәлеш бирү буенча эш планының төп чаралары түбәндәгеләренә үз эченә ала:

- һөнәри белем бирү һәм мэгълүмат бирү, алар укучыларны һәм тәрбияләнүчеләренә төрле белгечлекләренә алу юллары һәм һөнәрләре турында тулырак мэгълүмат белән таныштыруны күз алдында тоту;

- һөнәри консультация бирү һәм диагностика, алар конкрет һөнәр алу өчен индивидуаль юл сайлап алуда ярдәм күрсәтүне күз алдында тоту;

- мәктәпнең өстәмә һәм һөнәри белем бирү учреждениеләре, шулай ук шәһәр һәм район предприятиеләре белән ведомствоара хезмәттәшлегенә оптималь системасын эшләү ; ;

- педагогларның һөнәри юнәлеш бирү эше мәсьәләләрендә компетентлыгын арттыру.

Әлеге эш планын тормышка ашыру мөмкинлек бирәчәк:

- укучыларны реалль социаль шартларда үзен күрсәтүдә кызыксындыру;

- укучыларга хезмэт базары таләпләренә туры китереп булачак һөнәрне аңлы рәвештә сайлап алуда ярдәм күрсәтергә;

- яшүсмерләргә һөнәри карьера төзүнең төп принциплары һәм хезмэт базарында үзене күрсәтү күнекмәләре турында мәгълүмат бирергә;

- яшьләрнең хезмәткә мотивациясен арттырырга.

Һөнәри юнәлеш бирү эшен башкарганда балигъ булмаганнарның яшь үзенчәлекләрен исәпкә алырга кирәк. Әлеге үзенчәлекләр нигезендә һөнәри юнәлеш буенча чаралар планы эшләнде.

Һөнәри юнәлеш бирү эшен мәктәпкәчә яшътән башларга тәкъдим ителә, чөнки балаларда хезмэт күнекмәләре һәм һөнәрләр дөнъясы турында башлангыч күзаллаулар формалаша. Эшнең өстенлекле формалары булып уеннар һәм конкурслар тора. Мәктәпкәчә яшътәге балаларның хезмэт күнекмәләрен формалаштыру режим моментларын тормышка ашыру барышында бара: төркемдә, табигать почмагында дежурлык, бакча яны участогында уртак эш. Бу яшътә балалар һөнәрләр дөнъясы, шәһәр һәм район предприятиеләре һәм оешмалары эшчәнлегә белән танышалар. Зәй районының мәктәпкәчә учреждениеләре шулай ук Зәй янгын-коткару гарнизоны, Зәй икмәк заводы, «Зәй Крекеры» кондитер фабрикасы, Зәй политехник көллияте, Россия Эчке эшләр министрлыгының Зәй районы буенча бүлегә, район китапханәсе кебек оешмалар белән хезмәттәшлек итә, аларда булып, мәктәпкәчә яшътәге балалар эш үзенчәлекләре, һөнәрләр һәм белгечлекләр белән таныша. 2021 елда балалар бакчаларында тәрбияләнүчеләр Татарстан Республикасы буенча «ВДПО» АЖ беренчел бүлекчәсе белән берлектә оештырылган «Кайнар йөрәкләр» муниципаль конкурсында катнаштылар.

Эшнең икенче этабы - башлангыч класс укучылары белән эшләү, ул чорда кече яшътәге мәктәп укучыларында һөнәрләр дөнъясы, һөнәр белән кызыксынуны үстерү турында күзаллаулар формалаша. Районда «Ачыш» проектын тормышка ашыру буенча системалы эш алып барыла, аның максаты – укучылар белән шәһәр һәм район предприятиеләрендә, оешмаларда булу аша һөнәрләр дөнъясы белән таныштыру. Әлеге эштә катнашуның нәтижәсе булып «Гажәеп һөнәрләр дөнъясы» проектын яклау тора. Шулай ук мәктәп яны участогында эшләү, өмәлдә, тимурчылар хәрәкәтендә катнашу аша хезмэт күнекмәләрен һәм осталыкларын формалаштыру һәм үстерү дәвам итә.

Һөнәри юнәлеш бирү планының мөһим өлеше булып 5-9 класс укучылары белән эшләү тора. Бу юнәлеш буенча эшнең төп өлеше булып социаль партнерлык тора. Районның белем бирү учреждениеләре шәһәр һәм район предприятиеләре һәм оешмалары белән хезмәттәшлек итә.

Зәй политехника көллияте базасында 9 класс укучылары өчен ел саен икътисадчы, программист, эретеп ябыштыручы, пешекче, электромонтёр, тракторчы һөнәрләре; «Веб-технологияләр», «пешекче эше», «Эретеп ябыштыру технологияләре», «Эшмәкәрлек» компетенцияләре буенча «ZAINSKILLS» һөнәри осталык муниципаль чемпионатының “Профиквест” һөнәри юнәлеш уены уздырыла.

Уку елы дәвамында шәһәр мәктәпләре укучылары өчен Зәй ГРЭСына экскурсия сәфәрләре оештырыла, анда балалар ГРЭС төзелеше тарихы белән танышалар, бу предприятиенең бөтен куәтен һәм катлаулылыгын лаеклы

бәяли алалар, коллектив эшенең көйләнгәнлеген, белгечләр эшен күзәтәләр, үз күзләре белән турбоагрегатларның, электр жиһазларының, исәпкә алу приборларының һәм башкаларның нәрсә икәннен күрәләр.

«Кванториум» АНО белән хезмәттәшлек кысаларында 5-11 класс укучылары яқындагы берничә елга кирәкле һөнәрләр дөнъясы белән танышалар, «Киләчәк предприятиеләре өчен кадрлар» һөнәри юнәлеш мастер-классларында катнашалар, булачак һөнәрне һәм эшкә урнашуны сайлаганда көндәшлеккә сәләтлелек күнекмәләрен үстерәләр.

Өлкән класс укучылары белән эш өлкән класс укучыларының ихтыяжларына туры китереп төзелгән, чөнки бу чорда укучыларны урта-махсус һәм югары һөнәри белем бирү уку йортлары белән таныштыру, профпланнарны бәяләү һәм аларга төзәтмәләр кертү һәм профессиягә эзерлек бара. Әлеге этапта ТР ВУЗ һәм СУЗ вәкилләре белән очрашулар уздырыла.

«Педагогик каникуллар» проекты кысаларында 9, 10, 11 класс укучылары КФУның Алабуга институты педагогика кафедрасы укытучылары белән очрашалар. «Педагогик каникуллар» очрашуының практик өлеше укучыларның педагогик һөнәрләр төрлелеге турындагы күзаллауларын киңәйтүгә һәм педагогик эшчәнлектә ижади үзешчән тормышка ашыру мөмкинлеген бирүгә юнәлдерелгән. Булачак педагогларның һәм педагог-психологларның Softskills-компетенцияләренә аерым игътибар бирелә.

Эш планына профориентацияләү буенча традицион чаралар да кертелгән: житештерү алдынгылары, студентлар, хезмәт ветераннары, югары уку йортлары, ССУЗ вәкилләре белән очрашулар; һөнәри консультацияләр, һөнәри юнәлешле диагностика нәтижәләре буенча мәшгульлек үзәге психологлары һәм белгечләре үткәрә торган индивидуаль консультацияләр; класс сәгатьләре, конференцияләр, эшлекле уеннар, сочинениеләр, рәсемнәр, видеороликлар конкурслары. Традиция буенча ихтыяж булган һөнәрләренә популярлаштыру максатларында елга 1 тапкыр "Дублер көне" уздырыла.

Укучыларга һөнәри юнәлеш бирү күбесенчә ата-аналарның фикеренә һәм юнәлешләренә бәйле булу сәбәпле, ата-аналар жәмәгәтчелеге белән һөнәри юнәлеш алу зур роль уйный. Эш планына ата-аналар белән түбәндәге чаралар кертелгән: тематик жылышлар, конференцияләр, түгәрәк өстәлләр, мәшгульлек үзәге вәкилләре катнашында аерым консультацияләр үткәрү, шәһәр һәм район житәкчеләре, предприятие һәм оешмалары вәкилләре, шәхси эшмәкәрләр катнашында шәхси консультацияләр уздыру; югары уку йортлары, СУЗ вәкилләре белән очрашулар оештыру; максатчан керүне оештыру буенча ата-аналар арасында аңлату эшләре алып бару.

Педагоглар белән эшләү планы бүлеге мәгълүмати-агарту эшен, семинар-практикумнар, югары һәм урта махсус уку йортлары вәкилләре белән очрашулар үткәрүне үз эченә ала. Педагоглар укучыларның һөнәри билгеләнешендә мөһим роль уйный, чөнки укытучылар укучыларны һөнәрләр дөнъясына кертә, фәнгә, шулай ук тормышта билгеле бер юнәлешкә карата кызыксыну уята. Укучыларны профиль алды һәм профильле эзерләү системасы чыгарылыш сыйныф укучыларына һөнәри юнәлеш бирүнең нигезе булып тора.

Зэй районының барлык мәктәпләрендә дә профиль алды эзерлеге оештырылган. Профиль алды эзерлек дәрәжәсе 100% тәшкил итә.

Профильле укыту 2 урта гомуми белем бирү учреждениесендә оештырылган. Профильле белем бирү мәктәпләренең 18% ын тәшкил итә. 10-11 класс укучыларын профильле укыту 25,3%ны тәшкил итә.

2021-2022 уку елында социаль-икътисади профильле 10 класс ачылды.

Шулай итеп, эш планы чараларын тормышка ашыру барышында укучыларның һөнәри үзбилгеләнеше буенча системалы эш алып барыла. Укучылар, укытуның билгеле бер баскычын тәмамлап, һөнәр сайлау турында аңлы карар кабул итәләр, алга таба ул аларның тормышларына йогынты ясагач. Яшь кешенең профессионал буларак та, жәмгыять эгъзасы буларак та уңышы аңа бәйле. Муниципаль дәрәжәдә һөнәри ориентация һәм мәгариф субъектларының үзара хезмәттәшлегенә тәкъдим ителгән системасы укучыларның компетенцияләрен күтәрү, чыгарылыш укучыларын эшкә урнаштыру проблемаларын хәл итү мөмкинлегенә бирәчәк. Нәтижәдә, муниципалитетта уңайлы мохит урнаша, анда һәр бала уңышка ирешкән һәм кирәкле булачак.

Юнәлешне тормышка ашыру буенча төп чаралар исемлегенә «Профориентация эше»

Оештыру-методик эш

№	Эчтәлек	Үткәру сроклары	Жаваплы зат
1	СПО базасында һөнәри сынаулар үткәру	Ел дәвамында	ОУ
2	Һөнәри юнәлеш бирү мәсьәләләре буенча укучыларны консультацияләү	Ел дәвамында	ОУ
3	WorldSkills Russia һөнәри осталык буенча чемпионатка укучыларны эзерләү һәм аларны катнаштыру	Ел дәвамында	ОУ
4	Профориентация эше системасының эшләвен тәэмин итә торган норматив-хокукый документларны өйрәнү	Сентябрь-октябрь	тәрбия эшләре буенча директор урынбасары
5	Узган елгы профориентация эше нәтижәләрен анализлау (мәктәп тәмамлаучыларның эшкә урнашуы һәм уку йортларына керүе мәсьәләләре).	Ел саен август аенда	тәрбия эшләре буенча директор урынбасары
6	Шәһәр һәм район массакуләм мәгълүмат чараларында һөнәри юнәлеш буенча эш алып баруны яктырту	Ел саен	«Зэй шәһәре халыкны эш белән тәэмин итү үзәге» ДКУ, «ТР ЗМР мәгариф идарәсе» МКУ

Педагогик кадрлар белән эш

№	Эшнең эчтәлеге	Башкару сроклары	Жаваплы
1.	Укытучыларны профиль алды һәм профильле эзерләүне оештыру өчен белешмә-мәгълүмати материаллар белән тәмин итү	Ел саен	«Зәй шәһәре халыкны эш белән тәмин итү үзәге» ДКУ
2.	Мәктәпләрдә профориентация эшен оештыру буенча тәҗрибә уртаклашу максаты белән районның гомуми белем бирү учреждениеләрендә һөнәри юнәлеш бирү эше өчен җаваплы кешеләр өчен һөнәри урта белем бирү учреждениесе, «Зәй шәһәре халыкны эш белән тәмин итү үзәге» ДКУ белгечләрен җәлеп итеп, методик семинарлар үткәру	Ел саен	«Зәй шәһәре халыкны эш белән тәмин итү үзәге» ДКУ
3.	Укучылар, педагоглар һәм ата-аналар өчен профориентация буенча методик рекомендацияләр эшләү: - һөнәр сайлау психологиясе - профориентация эшендә уен күнегүләрен куллану - өлкән класс укучыларына һөнәри юнәлеш бирүнең нәтиҗәлегеге шарты буларак, хезмәт тәрбиясе - профессиональ үзбилгеләнеш конфликтлары	Ел саен	«ТР ЗМР мәгариф идарәсе» МКУ

Укучылар һәм балалар бакчаларында тәрбияләнүчеләр белән эш

Мәктәпкәчә белем бирү

№	Эшнең эчтәлеге	Сроклар	Жаваплы зат
1.	Шәһәр предприятиеләренә һәм оешмаларына экскурсияләр оештыру	Ел саен	Зәй муниципаль районының мәктәпкәчә учреждениеләре, мәктәпкәчә белем бирү буенча методист тәрбиячеләр, педагог-психолог
2.	Мәктәпкәчә яшьтәгеләр учреждениеләрендә эшләү өчен методик пособиеләр эшләү	Ел саен	
3.	Төрле һөнәр кешеләре турында күрсәтмә материалларны өйрәнү	Ел саен	
4.	Профессияләр белән бәйле сюжетлы-рольле, интеллектуаль уеннар оештыру	Ел саен	
5.	Педагог-психолог янында укучылар өчен индивидуаль һәм төркемле консультацияләр үткәру	Ел саен	

6.	Һөнәрләр турында балалар белән әңгәмәләр	Ел саен	
7.	Рәсемнәр конкурсы	Ноябрь	ОУ
8.	Һөнәрләрнең костюмлаштырылган карнавалы	Декабрь	ОУ, СПО
9.	Тематик чаралар үткәру: -минем шәһәрәм һөнәрләре - Һөнәрләр дөньясында - Зәй районының танылган кешеләре - Үз сәләтеңне ничек белергә - Мин һәм минем булачак һөнәрәм - Эчке культура – уңышлы бизнес гаранты - Уңыш формуласы – яратып башкарган хезмәт	Ел дәвамында	ОУ
10.	«Кайнар йөрәкләр» муниципаль конкурсы	март	ОУ, мәктәпкәчә белем бирү буенча методист
11.	«ZAINSKILLS» муниципаль һөнәри осталык чемпионаты (мәктәпкә эзерлек төркемнәре)	апрель	ОУ, мәктәпкәчә белем бирү буенча методист

Башлангыч белем

№	Эшнән эчтәлеге	Сроклар	Жаваплы зат
1.	Шәһәр предприятиеләренә һәм оешмаларына экскурсияләр оештыру	Ел дәвамында	Тәрбия эшләре буенча директор урынбасары, класс житәкчеләре
2.	Төрле һөнәр кешеләре турында күрсәтмә материалларны өйрәнү	Ел дәвамында	Класс житәкчеләре
3.	Профессиялар белән бәйле сюжетлы-рольле, интеллектуаль уеннар оештыру	Ел дәвамында	Класс житәкчеләре
4.	Педагог-психолог янында укучылар өчен индивидуаль һәм төркемле консультацияләр үткәру	Ел дәвамында	Педагог-психолог
5.	Һөнәр турында балалар белән әңгәмәләр	Ел дәвамында	Класс житәкчеләре
6.	Хезмәт базарында ихтыяж булган белгечлекләргә һөнәри юнәлеш бирү мәсьәләсе буенча класс сәгатьләре үткәру	Ел дәвамында	Класс житәкчеләре
7.	Төрле һөнәргә багышланган күргәзмәләр	Ел дәвамында	Класс житәкчеләре
8.	Балалар ижат берләшмәләренә эше кысаларында һөнәрләр белән танышу	Ел дәвамында	Өстәмә белем бирү педагоглары

9.	Төрле юнөлөштөгө өстәмэ белем бирү берләшмэләрендә катнашу аша укучыларның ижади сәләтләрне үстерү, практик күнекмэләр алу	Ел дэвамында	Өстәмэ белем бирү педагоглары (килешү буенча)
10.	«ZAINSKILLS» муниципаль һөнәри осталык чемпионаты (башлангыч класслар)	апрель	ОУ, башлангыч белем бирү буенча методист

Гомуми һәм урта белем

№	Эшнең эчтәлегә	Сроклары	Жаваплы зат
1.	Шәһәр предприятиеләре һәм оешмаларына экскурсияләр оештыру	Ел дэвамында	Тәрбия эшләре буенча директор урынбасары, класс житәкчеләре
2.	Педагог-психологта һөнәри юнөлеш бирү мәсьәләләре буенча индивидуаль һәм төркемле консультацияләр	Ел дэвамында	Педагог-психолог
3.	Һөнәрләр турында балалар белән әңгәмә	Ел дэвамында	Класс житәкчеләре
4.	Укучыларның хезмәт базарында ихтыяж булган белгечлекләр буенча һөнәри ориентлашу мәсьәләсе буенча класс сәгәтләре үткәрү	Ел дэвамында	Класс житәкчеләре
5.	Һөнәри юнөлеш бирү эше мәсьәләләре буенча төрле дәрәжәдәге конкурсларда, фәнни-гамәли конференцияләрдә катнашу	Ел саен	Тәрбия эшләре буенча директор урынбасары
6.	Балалар ижат берләшмәләре эше кысаларында һөнәрләр белән танышу	Ел дэвамында	Өстәмэ белем бирү педагоглары
7.	Шәһәрнең урта һәм югары уку йортлары вәкилләре белән укучыларның очрашуларын оештыру	Ел дэвамында	Мәгариф идарәсе методисты
8.	Укучыларның шәһәрнең һөнәри белем бирү оешмаларына экскурсияләрен оештыру	Ел дэвамында	Белем бирү учреждениеләре житәкчеләре
9.	Ачык ишекләр көннәрендә уку йортларына бару	Ел дэвамында	Тәрбия эшләре буенча директор урынбасары
10.	Вакансияләр ярминкәсендә катнашу	Ел саен	Тәрбия эшләре буенча директор урынбасары, «Зәй шәһәре халыкны эш белән тәмин итү үзәге» ДКУ
11.	Белгечләр белән һөнәр сайлау, уку йортларына кабул итү шартлары буенча, хезмәт базары ихтыяжлары турында	Ел дэвамында	Класс житәкчеләре, тәрбия эшләре буенча директор урынбасары,

	консультациялар		ресурс үзөгө координаторы
12.	14 яшыкэ житкэн укучыларның машгульлеген оештыру	Ел саен	«Зэй шәһәре халыкны эш белән тәмин итү үзөгө» ДКУ
13.	Һөнәри юнәлешләрне, һөнәри белгечлекләрне ачыклау максатында, укучылар арасында тест һәм анкеталаштыру үткәрү	Ел саен	Педагог-психологлар, «Зэй шәһәре халыкны эш белән тәмин итү үзөгө» ДКУ, ресурс үзөгө координаторы
14	Дәрестән тыш эшчәнлек кысаларында агро-класслар, педагогик, инженерлык, медицина һәм башка юнәлешләр буенча класслар эшен оештыру	Ел дэвамьнда аерым план буенча	«ТР ЗМР мэгариф идарәсе» МКУ, белем бирү учреждениеләре житәкчеләре
15	«ZAINSKILLS» муниципаль һөнәри осталык чемпионаты (5-9 класслар)	апрель	«ТР ЗМР мэгариф идарәсе» МКУ, Зэй политехника көллияте, белем бирү учреждениеләре житәкчеләре

Ата-аналар белән эшләү

№	Эшнең эчтәлеге	Сроклары	Жаваплы зат
1.	Уку йортлары һәм аларда кабул итү шартлары белән танышу буенча ата-аналар өчен консультацияләр оештыру	Ел дэвамьнда	Тәрбия эшләре буенча директор урынбасары
2.	Педагог-психолог консультациясе	Ел дэвамьнда	Педагог-психолог
3.	Һөнәр сайлау мөнәсәбәтләрен ачыклау максаты белән 8-11 класс укучыларының ата-аналары арасында анкеталаштыру үткәрү.	Ел дэвамьнда	Класс житәкчеләре
4.	9, 11 класс укучыларына һөнәри юнәлеш бирү һәм һөнәр сайлау мәсьәләләре буенча ата-аналар жыелышлары үткәрү.	Ел саен	Тәрбия эшләре буенча директор урынбасары Ресурс үзөгө координаторы, мэгариф идарәсе методисты

Профориентация эшенең сыйфатын мониторинглау

№	Чаралар	Вакыты	Жаваплы зат
1	Укучыларның һөнәри осталыкларына	Ел саен	Тәрбия эшләре буенча

	Һәм аларның өстәмә белем бирү берләшмәләрендә катнашуларына туры килү-килмәүне анализлау		директор урынбасары
2	Укучыларның һөнәри ниятләренә һәм чыгарылыш сыйныф укучыларының һөнәр сайлавына мониторинг	Ел саен	Мәгариф идарәсе методисты, мәктәп житәкчеләре

Күрсәткечләр, аларны жыю методлары

№	Эшчәнлек юнәлеше	Күрсәткечнең исеме	Күрсәткечне исәпләү методикасы	Мәгълүмат жыю методлары
1.	Укучыларның һөнәри үзбилгеләнешен тәмин итү (сопровождение)	урта гомуми белемнең профильле белем бирү сыйныфлары булган гомуми белем бирү оешмалары өлеше (универсаль профильдән тыш)	профильле белем бирү сыйныфлары булган урта мәктәпләр саны / белем бирү оешмаларының гомуми санына карата* 100	ОО1 статистика формасы
2	Учреждениеләр һәм предприятиеләр белән хезмәттәшлек	шәһәр һәм район предприятиеләре һәм оешмалары белән хезмәттәшлек итүче учреждениеләр өлеше	хезмәттәшлек итүче белем бирү оешмалары саны/ белем бирү оешмаларының гомуми санына карата* 100	ОУ мәгълүматы
3	Укучыларга, шул исәптән физик мөмкинлекләре чикләнгән укучыларга, иртә профориентация үткөрү	төп гомуми белем бирүнең профиль алды сыйныфлары булган гомуми белем бирү оешмалары өлеше	профиль алды класслары булган белем бирү оешмалары саны / белем бирү оешмаларының гомуми санына карата* 100	Мәгариф системасының торышы турында белешмә
		«Проектория» проектында катнашучы 6-11 кл. укучылары, шул исәптән ОВЗ белән, өлеше (әлеге сайлап алуда укучыларның гомуми санына карата)	«Проектория» проектында катнашучы 6-11 кл. укучылары саны / 6-11 кл. укучыларының гомуми санына карата * 100	УО хисабы

		Урта һөнәри белем бирү базасында пробаларга жәлеп ителгән укучылар өлеше	пробаларда катнашкан укучылар саны / укучыларның гомуми санына карата * 100	УО хисабы
		инвалидлар һәм сәламәтлек мөмкинлекләре чикләнгән затлар арасында һөнәри осталык буенча «Абилимпикс» төбәк һәм илкүләм конкурста катнашкан укучылар саны	«Абилимпикс» конкурсында катнашучылар саны, шул исәптән: мәктәп укучылары (тәрбияләнүчеләр) категориясендә катнашучылар проценты; студентлар категориясендә катнашучылар проценты;	«Абилимпикс» конкурсын оештыру һәм үткөрү буенча хисап
		«ZAINSKILLS» муниципаль һөнәри осталык чемпионатында катнашкан укучылар саны	«ZAINSKILLS» чемпионатында катнашучылар саны, шул исәптән: мәктәп укучылары (тәрбияләнүчеләр) категориясендә катнашучылар проценты; студентлар категориясендә катнашучылар проценты;	«ZAINSKILLS» муниципаль һөнәри осталык чемпионатын оештыру һәм уздыру буенча хисап
		профильле юнәлештәге түгәрәкләрдә шөгыйльләнүче, шул исәптән ОВЗ белән, укучыларны колачлау	һөнәри юнәлеш түгәрәкләрендә шөгыйльләнүче укучыларның гомуми саны / укучыларның гомуми санына карата* 100	БАРС СВОДЫ статистика хисабы
4	ПОО һәм ОО ВО белән хезмәттәшлек	һөнәри белем бирү оешмаларына һәм белем бирү профиле буенча югары белем бирүче оешмаларга кергән 11 сыйныфны	укуту юнәлеше буенча һөнәри белем бирү оешмаларына һәм югары белем бирү оешмаларына	11 классны тәмамлаучыларны эшкә урнаштыру турында БАРС

		тəмамлаучылар өлөшө	кергэн 11 сыйныфны тəмамлаучылар саны	СВОДЫна мэгьлүмат
			уку профиле буенча СПОга һәм ВОга кергэн 11 классны тəмамлаучылар саны / 11 классны тəмамлаучыларны ң гомуми санына карата * 100	ТР Мəгариф һәм фэн министрлыгына хисап
5	Һөнəri юнөлөш бирү һәм төбəkнең хезмэт базары ихтыяжларын канəгатьлэндө рү өлкəсендө укучыларның ачыкланган өстөнлек бирүен исəпкə алу	«Яшь профессионаллар» (WorldSkillsRussia) һөнəri осталык буенча төбək һәм илкүлэм чемпионатында катнашкан укучылар саны («Юниорлар юнөлөшө»)	конкурста катнашучылар саны	Чараларда катнашу турында аналитик хисап
		СУЗ һәм ВУЗлар белән профориентация очрашуларында катнашкан укучылар өлөшө	Чараларда катнашкан укучылар саны / укучыларның гомуми санына карата * 100	Очрашулар турында хатлар
		профильле сменаларда катнашкан укучыларны колачлау	профильле сменаларда катнашкан укучылар саны	Отчетлар

7.11. «Инвалид балаларга белем бирүне дə кертеп, тəрбия һәм өстəмэ белем бирүне үстөрү һәм əлегө өлкə хезмэткэрлэрөнөң квалификациясен күтэрү» ярдэмчө программасын тормышка ашыруны бəялэү индикаторлары

№ ПП	Максатчан күрсəткечлэр	2022	2023	2022	2025
---------	------------------------	------	------	------	------

«Оештыру-идарэ итү чаралары» юнэлешен гамэлгэ ашыру					
1	Квалификация күтэрү курслары узган яисэ тәрбия бирү һәм куркынычсызлыкны тээмин итү мәсьәләләре буенча стажировка мәйданчыкларында катнашкан тәрбия эше буенча директор урынбасарлары, класс житәкчеләренә өлеше, %	30	40	40	40
2	Өстенлекле юнәлешләр буенча алар базасында стажировка мәйданчыклары оештырыла торган белем бирү учреждениеләре өлеш, %	15	20	20	20
3	Һөнәри осталык конкурсларында катнашучы тәрбия өлкәсе кадрлары өлеше, %	5	6	6	7
4	Муниципаль мәгариф учреждениеләрендә гамэлгә ашырыла торган социаль әһәмиятле муниципаль проектлар саны, берәмлек	16	16	16	17
5	Балалар һәм яшүсмерләр арасында асоциаль күренешләрне профилактикалау буенча яңа методикалар һәм технологияләр кертүче мәгариф учреждениеләре өлеше, %	80	90	100	100
«Социаль-актив шәхес тәрбияләү, балалар хәрәкәтен үстерү» юнэлешен гамэлгә ашыру					
6	Балаларны балалар ижтимагый хәрәкәте – волонтерлыкка жәлеп итү, %	88	89	89	89
7	Юнәлеш буенча семинарларда, вебинарларда һ.б. катнашкан балалар ижтимагый берләшмәләре житәкчеләре өлеше, %	95	95	100	100
8	Һөнәри осталык конкурсларында катнашучы балалар ижтимагый берләшмәләре житәкчеләре өлеше, %	20	20	20	25
9	Балалар хәрәкәте линиясе буенча үткәрелгән слетлар, форумнар, белем бирү сменалары саны, берәмлек	6	6	6	6
10	Балалар ижтимагый хәрәкәте линиясе буенча конкурсларда катнашкан ЮИД отрядлары, яшь армиячеләр отрядлары, волонтер отрядлары, дружина советлары һәм өлкән класс укучылары советлары өлеше, %	80	85	90	90
«Ата-аналар белән эшләүнең өстенлекле юнәлешләре» юнэлешен гамэлгә ашыру					
11	Ата-аналар ижтимагый оешмалары эшли торган мәгариф учреждениеләре өлеше (ата-аналар комитетлары, этиләр советлары һ. б.), %	100	100	100	100
12	Директор урынбасарлары һәм сыйныф житәкчеләре өчен гайлә тәрбиясе мәсьәләләре буенча үткәрелгән семинарлар, вебинарлар һәм квалификация күтэрү курслары, %	60	80	80	85

13	Ата-аналар өчен мәжбүри укуга һәм психологик белем бирүнең төрле формаларына жәлеп ителгән, шулай ук гомуми белем һәм тәрбия мәсьәләләре буенча конференцияләрдә, форумнарда катнашучы ата-аналар өлеше, %	100	100	100	100
14	Авыр тормыш хәлендә калган, психологик-педагогик һәм социаль ярдәм алган гаиләләр һәм балалар өлеше, %	100	100	100	100
«Балигъ булмаганнар арасында хокук бозуларны һәм үз-үзләрен тотышында тайпылышларны профилактикалау» юнәлешен гамәлгә ашыру					
15	Балигъ булмаганнарның хокукый аңын һәм хокукый культурасын формалаштыру тикшерүе буларак яшүсмерләр арасында жинаятьчелек дәрәжәсен киметү, $V = A/B \cdot 100\%$, монда А – мәгариф учреждениесенең хокук бозган һәм жинаять кылган балалары һәм яшүсмерләре саны; В – мәгариф учреждениесендә укучыларның гомуми саны чик саны % ларда	0,3	0,3	0,3	0,3
16	Социаль куркыныч хәлдә булган гаиләләргә балаларга белем һәм тәрбия бирүдә ярдәм күрсәтү, аларны уңай динамика белән профилактик исәптән төшерү, %	100	100	100	100
17	Авыр тормыш хәлендә калган, психологик-педагогик һәм социаль ярдәм алган гаиләләр һәм балалар өлеше, %	100	100	100	100
18	Балаларны һәм яшүсмерләрне ял эшчәнлегенә жәлеп итү: $V = A/B \cdot 100\%$, монда А – өстәмә белем бирү учреждениеләрендә шөгыйльләнүче балалар һәм яшүсмерләр саны; В – белем бирү учреждениесендә укучыларның гомуми саны	98	98	98	98
19	”Хәвеф төркемендәге” балаларны һәм яшүсмерләрне ял итү эшчәнлегенә жәлеп итү: $V = C/D \cdot 100\%$ монда С – өстәмә белем бирү учреждениеләрендә шөгыйльләнүче "хәвеф төркеме» балалары һәм яшүсмерләре саны D – белем бирү учреждениесендә “хәвеф төркемендә” торучы укучыларның гомуми саны	94	95	96	96
20	Балалар һәм яшүсмерләрне жәйге ял, сәламәтләндерү һәм мәшгульлекнең оештырылган формаларына жәлеп итү: $V = A/B \cdot 100\%$, монда	30	35	35	35

	А – жэйге ялың, сәламәтләндрүнең һәм мәшгульлекнең оештырылган формаларына жәлеп ителгән балалар һәм яшүсмерләр саны; В – белем бирү учреждениесендә укучыларның гомуми саны				
21	"Хәвеф төркеме» балалары һәм яшүсмерләрен жэйге ял, сәламәтләндрү һәм мәшгульлекнең оештырылган формаларына жәлеп итү: $V = C/D \cdot 100\%$, монда С – жэйге ялың, сәламәтләндрүнең һәм мәшгульлекнең оешкан формаларына жәлеп ителгән "наркотизация буенча хәвеф төркеме" балалары һәм яшүсмерләре саны; D – «хәвеф төркемендә» торган белем бирү учреждениесе укучыларының гомуми саны; $V1 = A/B \cdot 100\%$ А - уку елы дәвамында мәктәп тарафыннан ачыкланган социаль имин булмаган гаиләләр саны; В - мәктәптә укучыларның гомуми саны	60	65	65	65
"Гражданлык-патриотик тәрбия" юнәлешен гамәлгә ашыру					
22	Укучыларны хәрби-патриотик һәм гражданлык-патриотик юнәлештәге чаралар һәм ярышларга жәлеп итү, %	100	100	100	100
23	Укучыларны ВВПОД «Юнармия»гә жәлеп итүне арттыру, %	8	10	12	12
24	Фәнни-тикшеренү конференцияләрендә, конкурсларда, патриотик юнәлештәге, шул исәптән туган як тарихын өйрәнү фестивалләрендә катнашучы укучылар санын арттыру, %	1,5	2	2	3
25	Ел саен традицион чаралар һәм гражданлык-патриотик юнәлешле ярышлар үткәру, берәмлек	20	20	20	20
«Технологик белем бирүне, фәнни-техник ижатны үстерү» юнәлешен гамәлгә ашыру					
26	Махсус белеме булган техник юнәлештәге берләшмәләрдә эшләүче өстәмә белем бирү педагогларының өлеше, %	10	10	10	10
27	Өстәмә белем бирү учреждениеләре базасында ресурс үзәкләрен ачу һәм аларның эшчәнлеге, берәмлек	1	1	2	2
28	Балаларны техник һәм спорт-техник юнәлештәге өстәмә белем алуға жәлеп итү, %	21	21	21	21
29	Техник ижатны үстерү буенча укулар яки квалификация күтәрү курсларын үткән өстәмә белем бирү педагогларының өлеше, %	3	3	3	3
«Сәламәтлек, сәламәт яшәү рәвешен формалаштыру һәм куркынычсыз белем бирү мохитен булдыру» юнәлешен гамәлгә ашыру					

30	Укучыларның гомуми саныннан сәламәтлек буенча беренче төркемдәге балалар өлеше, %	22	22	23	23
31	Спорт берләшмәләрендә шөгыйльләнүче укучылар өлеше, %	30	35	35	40
32	Сәламәт яшәү рәвешен пропагандалауга юнәлдерелгән бөтенроссия, республика, шәһәр акцияләрендә, ярышларда катнашучы укучылар өлеше, %	75	80	80	90
33	Медицина эшчәнлегенә лицензиясе булган балалар бакчалары саны, берәмлек	18	18	18	18
34	Балаларның гомуми саныннан укучыларны кайнар ризык белән тәмин итү, %	99	99	99	99
35	Балаларның гомуми саныннан укучыларны ике мәртәбә кайнар ризык белән тәмин итү, %	68	68	68	68
36	Хезмәт шартлары буенча эш урыннары аттестацияләнгән оешмалар өлеше, берәмлек (5 елга бер мәртәбә)	100	100	100	100
37	Иминлек паспортлары булган мәктәпләр өлеше, %	100	100	100	100
38	Янгын сигнализациясе булган мәктәпләр өлеше, %	100	100	100	100
Сәламәтлекләре буенча мөмкинлекләре чикләнгән балалар өчен сыйфатлы белем алуга уңайлы шартлар тудыру					
39	Пандуслар булган белем бирү учреждениеләре өлеше, гомуми белем бирү оешмаларының гомуми санына карата, %	33	33	33	33
40	Мөмкинлекләре чикләнгән балалар белән эшләүче педагогларны укыту, семинарлар, консультацияләр, конференцияләргә жәлеп итү, кеше	100	100	100	100
41	Сәламәтлекләре буенча мөмкинлекләре чикләнгән балаларны массакуләм шәһәр һәм республика чараларына, шул исәптән инвалидлар декадасы кысаларында, жәлеп итү, %	80	90	95	100
42	Инклюзив белем бирү технологияләрен апробацияләү буенча мәктәпләр, ресурс үзәкләре саны	1	1	1	1
«Һөнәри юнәлеш бирү эше» юнәлешен гамәлгә ашыру					
43	Һөнәри өстенлек бирү мониторингына жәлеп ителгән 7-10 класс укучылары өлеше, %	100	100	100	100
44	«Проектория» проектына жәлеп ителгән 6-11 класс укучылары, шул исәптән ОВЗ белән, өлеше (әлеге сайлап алу буенча укучыларның гомуми саныннан), %	100	100	100	100
45	Төп гомуми белем бирүнең профиль алды сыйныфлары булган гомуми белем бирү оешмалары өлеше (агро-класслар, педагогик, инженерлык,	28	30	32	34

	медицина һәм башка юнәлешле класслар), %				
46	Шәһәр һәм район предприятиеләре һәм оешмалары белән хезмәттәшлек итүче учреждениеләр өлеше, %	100	100	100	100
47	Урта һөнәри белем бирү базасында һөнәри сынауларга жәлеп ителгән 8-9 сыйныф укучылары өлеше, %	100	100	100	100
48	9 сыйныф укучыларын профильле белем алуға жәлеп итү, %	100	100	100	100
49	Профильле юнәлештәге түгәрәкләрдә шөгылләнүче, шул исәптән ОБЗ белән, укучылар, %	60	70	80	90
50	«ZAINSKILLS» муниципаль һөнәри осталык чемпионатында катнашкан тәрбияләнүчеләр һәм укучылар саны, кеше	350	400	450	500
51	Инвалидлар һәм сәламәтлек мөмкинлекләре чикләнгән затлар арасында һөнәри осталык буенча «Абилимпикс» төбәк һәм илкүләм конкурста катнашкан укучылар саны, кеше	2	3	4	5
52	Һөнәри осталык буенча «Яшь профессионаллар» төбәк һәм илкүләм чемпионатында катнашкан укучылар саны (WorldSkillsRussia) («Юниорлар юнәлеше»), кеше	10	15	20	25
53	Профильле сменаларда катнашкан укучылар, кеше	5	10	15	20
54	Укучыларның гомуми санына карата СУЗ һәм ВУЗлар белән һөнәри юнәлеш очрашуларында катнашкан укучылар өлеше, %	55	60	65	70
55	Урта гомуми белем бирүнең профильле белем бирү сыйныфлары булган гомуми белем бирү оешмалары өлеше (универсаль профильдән тыш), %	20	25	30	35
56	Предметларны тирәнтен өйрәнү белән профильле юнәлешләр буенча белем алучы 10-11 сыйныфлар өлеше (универсаль профильдән тыш), %	25	30	35	40
57	Укыту профиле буенча һөнәри белем бирү оешмаларына һәм югары белем бирү оешмаларына кергән 11 сыйныфны тәмамлаучылар өлеше, %	55	60	65	70